

DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
VSAK
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST

ČETRTEK

Častna preteklost za prihodnost

Srečanje borcev in aktivistov na Bazi 20 na Rogu — Slavnostni govornik dr. Matjaž Kmecl — Pošteno priznati zgodovinsko in narodno tehtnost NOB

BAZA 20 — Kljub zelo slabemu vremenu se je zadnje soboto dopoldne na Bazi 20 na Rogu zbralo veliko borcev NOB, aktivistov OF, njihovih sorcev ter drugih ljudi iz novomeškega konca in drugih koncev Slovenije. To srečanje je novomeška borčevska organizacija pripravila v počastitev 50—letnice Osvoobodilne fronte, 50—letnice ustanovitve Novomeške čete in napada na nemško postojansko na Bučki, s čimer se je pred pol stoletja v tem delu Dolenjske začel organiziran odpor okupatorju. Srečanje je sovpadlo tudi z od nove novomeške oblasti prezrtim praznikom občine Novo mesto, 29. oktobrom.

Slavnostni govornik, član Predsedstva Republike Slovenije dr. Matjaž Kmecl, je svoj govor začel takole: »Ko so nemške enote 29. oktobra pred petdesetimi leti na Murencah pri Šentjanžu premagale in pokončale enega izmed prvih in najbolj pogumnih slovenskih partizanov, Milana Majcna, so ga, sovražniki — Majcnovi in slovenski — pokopali z najvišjimi vojaškimi častmi. Iz spoštovanja. Vem, da vi to veste, toda zelo veliko današnjih Slovencev tega ne ve ali noče vedeti: da ima vsaka vojna na koncu koncev svojo etiko in vsaka

skupnost svoj razum. Etično in razumno za slovensko narodno stanje bi bilo, ko bi brez sejmarskega kričaštva in z ustreznim mero poštene dostojnosti priznavali zgodovinsko in narodno tehtnost NOB, pri tem pa ločevali tisti Rog, ki je grozljiva in najgloblja obzvalovanja vredna priča zblajene nadutosti slovenske ali jugoslovanske oblasti po 1945. letu in ki nima prav nič opraviti z duhom NOB, od Roga, od koder je kot od srca plal upor za slovensko preživetje, kjer je našlo zavetje na tisoče ranjenec, tiskarne, delavnice, kulturne usta-

nove in končno tudi prvi slovenski parlament — zbor slovenskih odposlancev v Kočevju. Res ni razloga, zaradi katerega bi sami zaničevali tisto, kar so vsaj na trenutke spoštovali celo naši najhujši sovražniki in kar od tistega časa naprej še bolj cenijo in spoštuje demokratična Evropa, na katero se sicer kar naprej sklicujemo... Takrat smo bili skupaj z docela deprimirano in dotolčeno Evropo dolžni postaviti moža — za svojo usodo in za civilizacijsko celoto; to ni bil čas kalkuliranja in opreznosti, kam se boš v ugodnem trenutku priključil. Šlo je za vse ali nič, na rezilu noža — za to, ali smo res pravi, nepovtrjeni del evropske kulture in njene libertarnosti, ali pa smo samo potuhnjenci in šminkerji; ali stojimo v isti vrsti s francosko rezistenco, italijanskim partizanskim gibanjem, možni norveškega kralja, z varšavskim getom, ali pa samo čakamo, kam se bo vse skupaj nagnilo...

Zadnji sem, ki bi branil ali opravičeval nadutost povojne oblasti; domišljam si, da sem jo skupaj z marsikom med vami izkusil več in bolj od večine tistih političnih preoblečencev, ki danes najglasneje govori o demokraciji in si jo lastnijo. Zadiji pa sem tudi, ki bi mislil, da je z lastno zgodovino, z nacionalno moralno akumulacijo mogoče ravnati kot svinja z mehcom.

Nato je dr. Kmecl ostro obdobil sedanjo vojno norijo in morijo na Hrvaškem, kjer »si kamenodobni sosedje iztikajo oči, najbolj navadne barabe pa postajajo nacionalni heroji«. »Ne maramo, nečemo takega sveta... Vse, kar

BORČNA BAZA 20 — Številni borci in aktivisti OF so se v nedeljo zbrali na Bazi 20 na Rogu, kjer so počastili spomin na 50—letnico ustanovitve OF, Novomeške čete ter napada na nemško postojansko na Bučki. Borci so zbrano prisluhnili tehtnim, jasnim in odločnim besedam slavnostnega govornika dr. Matjaža Kmecla. (Foto: A. B.)

Berite danes v Dolenjskem listu

- na 3. strani:
● Na prepirih poljščine ne uspejajo
- na 4. strani:
● Bo metliške žeje končno konec?
- na 5. strani:
● S stavko spodenli direktorja
- na 7. strani:
● Trebanjsko—novomeški slavljeneč
- od 10. do 14. strani:
● Priloga Dolenjskega lista
- na 16. strani:
● Porušeno romsko naselje
- na 24. strani:
● Trojico vrglo skozi okno kabine
- Hrvaška kriminalka v Sloveniji

Dr. Matjaž Kmecl

se danes dogaja v dovcerajšnji Jugoslaviji, je strašna zabloda, ker se po neki čudaški logiki boljši svet spreminja v najslabšega. Vse moramo storiti, da se ne spremeni v katastrofo. Svoj govor pa je dr. Kmecl zaključil: »Naj tudi v imenu slovenske preteklosti, njene častnosti, vztrajnosti in ustvarjalnosti živi slovenska prihodnost!«

Na srečanju na Bazi 20 so sprejeli protestno izjavo proti vojni in nasilju in proti zapostavljanju preteklosti, še zlasti osvobodilnega boja slovenskega naroda, nato pa so podelili priznanja in pohvale. Priznanja so dobili: Jože Rojc iz Žužemberka, Miran Špobler z Otočca, Marija Zamljen, Miha Grabrijan, Vekoslav Romih, inž. Janez Penca, Radovan Ilič, Jože Macec, Mimi Vovk, Rudi Hrvatin in Ivan Tovšak iz Novega mesta; Alojzija Hrovatič in Marija Petric iz Bičrne vasi; Terezija Zagorc in pokojni Jože Bregar iz Orehovice, Alojz Murn iz Podgrada, Anton Strašek iz Bele Cerkeve, Franc Kraševac in Viktor Berkopec iz Straže in Anton Bambič iz Šentjerneja.

A. B.

PODPORA PROGRAMU — Ustanovnega sestanka stranke Zelenih Kočevje se je udeležil tudi član republiškega predsedstva in predsednik stranke Zelenih Slovenije dr. Dušan Plut (prvi z leve). Predsednik nove stranke Zelenih Kočevja Branko Dekleva (drugi z leve) je pred predstaviviti programa stranke pozval vse Kočevce, naj podprejo njihov program in pripomorejo, da se prepreči nadaljnje onesnaževanje okolja in tako vpliva na zmanjšanje števila rakastih in drugih obolenj na Kočevskem, za namcem pa omogoči bolj zdrav in čisto okolje ter dvigne ekološka zavest prebivalstva in kvaliteta življenja na višji nivo. (Foto: M. L.-S.)

Vsi objekti JA v rokah TO

Na območju Pokrajinskega štaba TO Dolenjske je bilo v torek le okoli 200 vojakov JA na letališču v Cerkljah — Namerno uničevanje objektov in opreme — V Bregani bodo delali — Kaj z vsemi vojaškimi objekti?

NOVO MESTO — Od 7000 vojakov jugoslovanske armade, kolikor jih je bilo v »najboljših« časih na območju, ki ga pokriva Pokrajinski štab TO Dolenjske, jih je v torek, 22. oktobra, letos ostalo le še okoli 200, in to na letališču Cerklje. Še ti pa bodo v kratkem, verjetno že te dni, odšli in tako bodo Dolenjska, Bela krajina in Posavje končno brez enega samega vojaka proslule jugoslovanske armade.

Pod nadzorom teritorialne obrambe pa so tudi že tako rekoč vsi objekti jugoslovanske armade na območju Pokrajinskega štaba TO Dolenjske. Tako je predana vojna in v Novem mestu, vključno z objekti v Pogancih. V trebanjski občini so v torek vojniki jugoslovanske armade predali v roke teritorialcev zloglasno skladišče goriva v

Pušcavi pri Mokronogu. Ribniško vojašnico so predali že pred časom, sedaj pa je v slovenskih rokah tudi skladišni kompleks za goriva pri Ortneku ter skladišče minsko eksplozivnih sredstev na Ugarju. Prav tako so predani vsi vojaški objekti v črnomaljski občini. Isto velja za vojaška skladišča v Gazicah v brežiški občini, medtem ko letališče Cerklje ostaja zbirni center za vojaško tehniko, ki bo tam počakala do delitvene bilance. Teritorialna obramba pa je prevzela skladišče z opremo divizionarke protiletalske obrambe TO v rajonu Cerklje, od koder pa je jugoslovanska vojska že prej odpeljala orožje in strelivo, del minsko eksplozivnih sredstev pa so verjetno uporabili za miniranje letališča in okolice, ki je še vedno minirano. Novejša protiletalske topove so prav tako odpeljali, ostalo orožje in spremljevalno tehniko pa so vojaki vandalsko uničili. V ponedeljek je z letališča Cerklje odšlo prvih 100 vojakov, in to zelo na hitro, v kar jih je gotovo prisilil tudi strah pred odgovornostjo za svoje vandalsko početje. Kakorkoli že, Teritorialna obramba je proti tem vandalskim storilcem vložila kazenske prijave.

V Tehnično remontnem zavodu Bregana že dela 36 ljudi, to so tisti, ki so med vojno v Sloveniji prestopili na stran TO. V začetku bo delo v tem zavodu dobilo nekaj manj kot 60 ljudi, to pa so tako rekoč vsi že prej zaposleni s slovenske strani. Sedaj gre v prvi vrsti za vzdrževanje objektov tega zavoda, nato bodo usposobilni še obrat za remont pehotnega orožja. Ena od težav za oživitev proizvodnje v tem zavodu je to, da so med vojno delavci zavoda odnesli oziroma, po domače povedano, pokradli večino ročnega orožja. Prej je skoraj polovica zaposlenih v tem zavodu delala v režiji, ki sedaj ni več potrebna.

Res so tako rekoč vsi objekti bivše JA na območju Pokrajinskega štaba TO Dolenjske sedaj v njihovih rokah, jih je pa veliko v zelo slabem stanju. Precej objektov in opreme so umikajoči se vojaki namerno poškodovali in uničili, vse skupaj pa je bilo že prej zelo slabo vzdrževano in zanemarjeno. V Novem mestu so teritorialci dobili vojašnico močno »zdelano«, nekateri objekti so povsem demolirani, na primer pekarna, pralnica, bencinske črpalke. V zelo slabem stanju je tudi novomeški dom JA. V brežiški občini je najslabše v tistih objekti, v katerih so bili padalci. Najbolje ohranjen vojaški objekt na območju Pokrajinskega štaba TO je gotovo brežiški dom JA, kar je v veliki meri zasluga prejšnjega upravnika doma Maraša. Namerno poškodovanih vojaških objektov pa ni v ribniški in črnomaljski občini.

Vsi objekti bivše JA v Sloveniji so last obrambnega ministristva. Na območju Pokrajinskega štaba TO Dolenjske jih bodo za svoje potrebe rabili kakih 40 odst. Pri uporabi ostalih naj bi imelo prednost notranje ministristvo, ostale pa naj bi prodali, dali v najem ali jih zamenjali.

A. B.

IZ DIASPORE

LJUBLJANA — Od minulega tedna je v Ljubljanski Mestni galeriji na ogled razstava Slovenski likovni ustvarjalci po svetu, ki so jo pripravili skupaj z Dolenjskim muzejem iz Novega mesta, Slovensko izseljensko matico in Znanstvenim inštitutom Filozofske fakultete v Ljubljani. Na ogled so dela starejših generacij slovenskih umetnikov iz obeh Amerik in Avstralije ter enega avtorja iz Švedske. To so umetniki: F. Ahčin, F. Gorše, B. Grom, I. Jager, B. T. Kramolc, G. Perušek, S. Rapotec, B. Remčeva, V. Sulčič in J. Stražar. Razstava je bila lani poleti na ogled v Dolenjski galeriji v Novem mestu.

MOLE RAZSTAVLJA

BREŽICE — Danes, v četrtek, 24. oktobra, ob 18. uri bodo v galeriji Posavskega muzeja odprli pregledno razstavo slik in drugih del akademskega slikarja Izidorja Moleta. Slikarja bo predstavil Tone Gošnik, kulturni program ob otvoritvi pa izvedel kvartet Klina iz Zagreba. Razstava, ki so jo pripravili v počastitev brežiškega občinskega praznika, bo na ogled do 10. novembra.

ROMSKEGA NASELJA ŠMIHEL NI VEČ — Pred meseci postavljeno delegatsko vprašanje o tem, kdo bo zaščitil lastnike zemljiških parcel v Šmihelu, na katere so se brez vednosti kogarkoli samovoljno naselili Romi, je dobilo svoj odgovor predčerašnjim. Skupina pionirjev delavcev se je v torek nekaj po 8. uri s stroji in ob varstvu številnih milicnikov ter ob nadzoru inspektorjev UIS Novo mesto lotila rušenja bivalnih barak. Okoli petnajst romskih družin je ostalo brez strehe nad glavo, romskega naselja Šmihel torej od torka naprej ni več. Zakaj in kakšna je njegova zgodba, preberite na 16. strani. (Foto: B. Budja)

Svoboda z nabito puško

Jugoarmada se torej seli iz Slovenije. Ne pozdravljajo jo s fanfarami, ko potuje proti Kopru in ko se tam vkrcava na ladje. Častniki po vsem, kar se je zgodilo med tako imenovano jugoslovansko armado in ljudstvom, take slave najbrž niti ne pričakujejo. Nemara so zadovoljni, če jih ljudstvo ne obmetava s kamenjem. Samo kot davno pokopan spomin in redka izjema lahko učinkuje v takih razmerah poteza, ki so jo naredili odhajajoči oficirji in vojniki v Mokronogu: šoli v Šentlovrencu so podarili nekaj športne opreme.

Ali zaradi nepriljubljenosti vojske pomeni sedanji odhod vojakov in častnikov armadni poraz? Gledano v celoti, ne. Slovenska pogajalska stran, ki je s polno mero diplomatske spretnosti pravočasno ugotovila mnogostranske posledice morebitnega odvoda orožja iz Slovenije, je odhajajočim soldatom pustila vsaj minimalno zadovoljstvo: odseliti se smejo z osebnim orožjem. Kako doživljajo odhod armade v Cerkljah ob Krki? Tamkajšnje letališče postaja ena od treh slovenskih baz za shranjevanje vojaške opreme do delitvene bilance. Če bo ob armadnem odhodu še kdo razočaran, bodo slovenski privrženci demilitarizacije, saj bodo prej ali slej spoznali, da se je v Sloveniji marsikaj spremenilo, da bi marsikaj ostalo po starem. Težko je slediti tej logiki, gre pa za to, da v soseščini bojevitih balkanistva doseženo svobodo težko uživaš brez nabite puške. Nekako hiter armadni odhod vstopa v zavest kot zmaga. Toda kdo je zmagal nad kom, oziroma kaj nad čem?

M. LUZAR

Prebujena ekološka zavest

Kočevje dobilo stranko Zelenih — Dela dovolj

KOČEVJE — Kočevska sodi med zelo onesnažena slovenska območja. Onesnažujejo in ogrožajo jo umazana industrija in industrijski odpadki, neustrezno smetišče v Moziju, prašičja ferma v Klinji vasi, strupen zrak, ki prihaja iz termoelektrarne Plomin, neurejena kanalizacija na podeželju in obrobju mesta, divja odlagališča odpadkov, vranični prisad—antraks, zakopan nekje na Kočevskem, in še bi lahko naštevali.

Posledica tega je pogosto oporečna pitna voda, umazana in strupena Rinža ter porušeno ravnotenje v naravi med divjadjo in gozdovi, kar vse zopet vpliva na ogrožanje zdravja in življenja ljudi na Kočevskem.

Našteti problemi so bili več kot zadosten razlog za ustanovitev stranke Zelenih Kočevje, do katere je prišlo prejšnji četrtek v Hotelu Pugled v Kočevju. Ustanovnega sestanka se je udeležil poleg mag. Jorga Hodaliča in prof. Petra Jamnikarja tudi član republiškega predsedstva in predsednik stranke Zelenih Slovenije dr. Dušan Plut. Dr. Plut je v svojem govoru namenil veliko besed ekološki politiki, ki jo kot člani vlade zagovarjajo Zeleni Slovenije na republiški ravni. Govoril je tudi o čisto političnih vprašanjih današnjega časa.

Predsednik Demosa Jože Hobič je Zelene Kočevja povabil, da se jim pridruži, dr. Božidar Volč pa je nekaj besed povedal tudi o problemu kajenja na skupščinskih sejah. V razpravi je neka udeležena izrazila razočaranje, da se ne govori skoraj nič o problemih Kočevske, o samem programu in bodočem delu stranke in o tem, kako naj občani pomagajo Zelenim pri uresničevanju njihovega programa.

Temu je sledila obrazložitev, da bo delo potekalo strokovno in po projekti. Občani lahko skupaj z Zelenimi dosežejo, da bo prišlo do sortirane pobiranja odpadkov, sanacije divjih odlagališč in dviga ekološke osveščenosti, predsem med mladimi. Ob koncu sestanka so bili imenovani člani izvršilnega in nadzornega odbora, za predsednika stranke pa je bil izvoljen Branko Dekleva.

M. LESKOVŠEK-SVETE

VABILO V NEMČIJO

KOČEVJE — Te dni je kočevski predsednik občinske skupščine Mihael Petrovič poslal vabilo županu nemške občine Oer-Erkenschwick Clemensu Peicku, naj z manjšo skupino sodelavcev ali predstavnikov skupne občine Kočevje, kjer ga pričakujejo še ta mesec. Vabilo je odgovor na predlog nemškega župana, da se vodstvo te občine, ki s kočevsko občino že več let prijateljsko sodeluje, želi seznaniti s položajem pri nas in nam po svojih močeh tudi pomagati.

PARKIRANJE BODO ZARAČUNALI

BREŽICE — V Brežicah bodo uvedli v mestnem jedru parkirno, s čimer želijo preusmeriti promet iz središča na obvoznice, kolikor jih sploh je. Na občini poudarjajo, da plačevanja parkirne ne uvajajo kot kazen voznikom, ampak želijo na ta način zagotoviti več prometnega reda v mestu.

VREME

Ob koncu tedna bo sončno in toplje, zjutraj bo ponekod meglja.

Najhuje v Deželi Petra Klepca

Zgraditi cesto po slovenski strani Kolpe in Čabranke ter bencinsko črpalko v Osilnici — Ker te ceste ni, so najhujši problemi prav v osilniškem koncu

OSILNICA — Predvsem o pereh zadevah zaradi meje in carine ob Kolpi na območju KS Osilnica in Kostel so razpravljali na sobotni seji sveta KS Osilnica. Težave na tem območju so povsem drugačne kot v drugih obmejnih krajih po Sloveniji.

Samo natem območju namreč ob meji edina cesta večkrat prehaja s slovenske strani na hrvaško stran in obratno. Tako se iz Kočevja ali Loškega Potoka in od vespovod ne da priti v

Na mejnem prehodu v Metliki kmalu menjalnica

Veterinarske in fitopatološke službe še ne bo — Carinjenje v Novem mestu

METLIKA — Kot sta zadržala inšpektor za mejne zadeve in tujec na UNZ Novo mesto Darko Postrak ter vodja carinske izpostave v ustanavljanju v Beli krajini Ljubo Freljh, se trudijo, da bi sicer precej čvrsta meja med Slovenijo in Hrvaško na Kolpi čim manj boleče vplivala na življenje prebivalcev ob meji ter da bi imeli ti ljudje čim manj problemov. Tako na primer tudi nihče od njih še ni plačal carine.

Sicer pa se tako delo carinikov, obmejne policije kot špeditorske službe, ki je v Metliki začela z delom v začetku tega tedna, precej otežujejo, ker še nimajo primernih poslovnih prostorov. Te dni bo začela svoje delo na Kolpi v Metliki opravljati tudi menjalnica, medtem ko veterinarske in fitopatološke službe nekaj časa še ne bo, predvsem zaradi kadrovskih težav.

Po Postrakovih besedah na belokranjskih mejnih prehodih ne prihaja do večjih težav, če izvzamemo primere, ko so zavračali tehnično nepopolna vozila ter ljudi brez potrebnih dokumentov. Zostril se je tudi odnos do oboroženih hrvaških vojaških in policijskih sil, ki z orožjem ne smejo v Slovenijo. Sicer pa se ljudje lahko gibljejo do mejne črte, saj novi zakon ne pozna obmejnega pasu.

Freljh je dodal, da sedaj carinska služba dela po zakonih iz nekdanje Jugoslavije, ki so delno spremenjeni, zadržil pa, da se nimajo ljudje pri prestopu meja ničesar bati. V Metliki bo kar dve tretjini prometa maloobmejnega, industrijsko blago, ki bo iz Bele krajine potovalo v Jugoslavijo, pa bodo morali do nadaljnjega še naprej voziti na carinjenje v Novo mesto.

M.B.—J.

Stavke

Knjiga za vsakdanjo rabo — Zaradi plac

Naše gospodarstvo je že povsem na tleh, življenje vse dražje, zato se tudi stavke množijo kot gobe po dežju. Včeraj učitelji, danes zdravniki, jutri spet kdo drug. Kdor hoče (na silo) iz vse hujše revščine, stavka.

Kaj vemo o vzrokih in povodih za stavke, o njihovih organizatorjih in izidu? Ali so se značilnosti stavk v zadnjem času spremenile? Kako vpliva na stavke poslovna uspešnost, investiranje in visoka tehnična opremljenost podjetij? Kakšno vlogo imajo sindikati, kakšno oblast in politika? Kaj storiti, da bi stavke ne izničile še tistega, kar še je.

Skupina avtorjev, dr. Bogdan Kovačič, mag. Andrej Lukan, mag. Dana Mesner-Andolišek in Andreja Čibron, nudi v knjigi »Stavke« odgovore na ta in še na mnoga druga vprašanja, ki povzročajo družbene konflikte in vodijo do stavk. Avtorji so v zahtevnem triletnem raziskovalnem delu analizirali stavke, ki so se dogodile v Sloveniji v letih 1989/89. Razlago empiričnih podatkov so podkrepili z obširno predstavitvijo teorije družbenih konfliktov, kot se je razvila v družboslovni literaturi v svetu, ter s primeri pravne ureditve stavk v razvitih državah. Govorijo tudi o protestih delavstva v Jugoslaviji in posebej v Sloveniji od prvih stavk do danes.

V empiričnem delu knjige so avtorji svojo pozornost usmerili na raziskovanje povezave med pojavljanjem stavk in kazalci gospodarske uspešnosti podjetij. Njihove

Osilnico, ne da bi cesta šla tudi po hrvaški strani. Zato so na sobotni seji sveta KS Osilnica sklenili, da je treba takoj začeti s pripravami na gradnjo in s samo gradnjo ceste le po slovenski strani. Nekateri cestni odseki so tu že zgrajeni in asfaltirani, drugi so makdamski, nekaj pa jih je treba zgraditi nanovo, ker jih ni.

Zaradi tega nastaja vrsta zapletov pri dovozu surovin na to območje ali izvozu izdelkov — za obeje se zdaj dogovorili, da bo obravnavano na carini kot tranzit. Podobno velja za oskrbo z živili na tem območju, kar je treba obravnavati kot tranzit, če gre le prek druge republike, sicer pa kot izvoz, če gredo slovenska živila na hrvaško ali hrvaška na slovensko stran, kar se tu dogaja vsak dan pri oskrbi z mesom, mlekom, kruhom itd. Podobno velja tudi za vse drugo (drva, pridelki, živina, rastline itd.).

Dogovorjeno je tudi, naj bi vsaj po nekaj ur na teden na mejnih prehodih v Brodu na Kolpi oz. Petriini in drugod opravljali tudi fitopatološko (rastlinsko) veterinarsko (živalsko) kontrolo, ki jo sicer redno opravljajo na zelo oddaljenih mejnih prehodih.

Zapleti nastajajo tudi pri prodaji slovenske robe na Hrvaškem ali hrvaške v Sloveniji in pri zaračunavanju v dinarjih oz. tolarjih. Še huje je pri poštenem denarnem prometu, ker za nekatere kraje na slovenski strani dela pošta na Hrvaškem in tako dobivajo namesto tolarjih pokojnine itd. izplačane v dinarjih, kar pomeni, da so za okoli 20 odstotkov prikrajšani. Za slovenske kraje zahtevajo slovensko pošto in do-

ODKRITA »AKCIJSKA« PRODAJA JABOLK

KRŠKO — Za kolikor toliko dobro življenje je danes potrebno kaj zasluziti tudi postrani. Po sledih tega spoznanja so šli prejšnji teden kriminalisti krške UNZ in prijeli vozniaka tamkajšnjega Agrokombinata Jožefa B. iz Krškega. Možakar je 14. oktobra sedel za volanom tovornjaka, na katerem je bilo naloženih 5 ton jabolk, ki bi morale končati v celjskem Etolu. Jožefu pa se je pot zdel predolga, tovrtnjak je ustavil v Velikem Sirju pri Zidanem mostu in tam lastnoročno zložil tona jabolk, ki jih je hotel prodati za svoj žep. Na njegovo nesrečo so se za tovornjakom vozili krški kriminalisti. Možakarja so prijeli sodnikom, jabolka pa vrnil Agrokombinatu.

ugotovitve kažejo, da stavke pri nas predstavljajo silovit izbruh gorčice predvsem manj kvalificiranih delavcev, ki jih v prvi vrsti sproža nezadovoljstvo z osebnimi dohodki; da so sicer v večini primerov uspešne, vendar se njihovi rezultati po nekaj mesecih že izničijo. Zanimivo je sklepanje avtorjev, da so naše stavke slabo organizirane in vodene, premalo racionalne, in da stavkajoči nastopajo s premalo jasno opredeljenimi zahtevami.

Celotna raziskava bi lahko bila — pravijo avtorji knjige — boljša, če bi jim v kar lepem številu organizacij vodstva ne odklonila sodelovanja. Tipične utemeljitve: »Nimamo časa!« »Ne brskajte po starih rana!« »Ne odpirajte komaj zaceljenih ran!«. Vendar so v večini primerov naleteli na dober odziv, ki kaže, da so »vodilne strukture« že presegle »ideološko obremenjenost« in stavko vrednotijo kot legitimno obliko konflikta.

Leta 1989 je bila v Sloveniji pravica do stavke dvignjena na raven ustavne pravice. Z določbo, po kateri imajo delavci pravico do stavke pod pogoji, ki jih določa zvezni zakon, smo sprejeli koncept, po katerem je stavka individualna pravica delavcev, ki pa se uresničuje kolektivno. Posameznik ne more uresničiti te pravice, če drugi ne soglašajo, da bodo tudi sami svojo pravico uresničili za isti namen. Nosilec pravice do stavke je delavec in ne sindikat. To pa pomeni, da smo tudi pri nas odstopili od tako imenovanega sindikalnega monopola v zvezi z organiziranjem stavk.

Od ustavne opredelitve pravice do stavke je odvisna tudi bodoča zakonska ureditev načina uresničevanja pravice delavcev do stavke. Seveda bi bilo zelo koristno, da bi te ureditve izhajala tudi iz ugotovitev empiričnega preučevanja stavk pri nas. V Jugoslaviji takšnih študij, ki jih vsebuje knjiga »Stavke«, ni prav veliko. Zato je tako za stavkajoče kot za oblast knjiga zelo zanimiva in koristna; izdalo jo je Znanstveno in publicistično središče, d.o.o., Ljubljana.

VINKO BLATNIK

stavo. Podobno je pri zaposlovanju in dobivanju plac. Tudi pri nakupovanju prihaja do zapletov, saj so ljudje na tem območju, v Deželi Petra Klepca, do zdaj kupovali v trgovinah, ne ozirajo se na republiške meje.

Za zdravstveno, zobozdravstveno in veterinarsko službo je dogovorjeno, da bodo poslovale kot doslej.

Ugotovili so tudi, da je nujno odpreti bencinsko črpalko v Osilnici, ki bo delala vsaj dvakrat na teden po nekaj ur. Zdaj morajo zaradi zapletov na meji iz Osilnice po bencin in drugo gorivo na bencinsko črpalko v Petriini ali v Dragi, se pravi, kar okoli 25 km daleč, medtem ko so se doslej s tem oskrbovali v bližnjem Caboru na Hrvaškem.

Zapleti so s prenosom orožja (lovci, miličniki, teritorialci itd.) prek meje. Za nekatere so zadevo že bolj ali manj posrečeno uredili, za druge pa še urejajo (spet so zapleti zato, ker ni po slovenski strani ceste).

Zapletov je še več in Osilničani hočejo, da je z njimi slovenska javnost seznanjena, saj so tu hujše težave kot drugod.

J. PRIMC

NOVA TRGOVINA

KOČEVJE — Ob 45-letnici podjetja Kovinar so prejšnji petek odprli novo skupno trgovino Kovinotehne iz Celja in kočevskega Kovinarja. Trgovina je v prostorih Kovinarja na Reški cesti 23. Njihov prodajni program obsega instalacijski material za vodovod, centralno ogrevanje in elektriko, sanitarno keramiko in ploščice, vijake, gradbeni material, črno in belo metalurgijo, profile in pločevino.

Zahteva po opravičilu

Izvršni svet SO Kočevje vztraja pri svojih odločitvah

KOČEVJE — Nedavno so na seji IS SO Kočevje obravnavali problematiko osnovnega šolstva in socialnega varstva, osnutek pravilnika o dodeljevanju kreditov za razvoj malega gospodarstva in sklepe občinske skupščine v zvezi s pravilnikom o dodeljevanju družbenih kadrovskih stanov in občini Kočevje.

Zahtevi osnovnošolskih učiteljev po izenačitvi z delavci v javni upravi in uskladitvi njihovih plac s plačami v javni upravi vključno z razliko od meseca julija je bilo do neke mere ugodeno že pred iztekom 10-dnevnega roka, ki ga je postavil sindikat delavcev osnovne šole Zbora odposlancev Kočevje. Tako trenutno stavka osnovnošolskih učiteljev ne grozi.

O zahtevi po izenačitvi z upravo in večjih sredstvih za socialne podpore, ki jo je izvršnemu svetu posredoval Center za socialno delo Kočevje, skupaj z obvestilom o stavki je izvršni svet odločil, da jim bo plače nakazoval v skupnem znesku, kot menijo, da jim pripada za sedem zaposlenih. Poudarili so, da niso za to, da se Center takoj odpove svojemu računovodji, da pa bi moral le-ta že sedaj iskati drugo službo.

Pravilnik o dodeljevanju kreditov za razvoj malega gospodarstva je bil kot

Dr. Plut o aktualnostih

KOČEVJE — Na četrtkovem ustanovnem sestanku Zelenih Kočevja je dr. Dušan Plut, član predsedstva republike Slovenije in predsednik vladne stranke Zelenih Slovenije, pojasnjeval stališča do ekoloških in aktualnih političnih problemov.

»Zeleni Slovenije smo se odločili za sodelovanje v vladi, ker želimo prevzeti odgovornost za uspehe in neuspehe na področju ekologije,« je pojasnil dr. Plut. Kako bo na prihodnjih volitvah, še ne razmišlja. Potržil je, da obstajajo določeni pritiski po razdružitvi, da pa osebno vidi »moč« Zelenih prav v tem, da poskušajo ostati avtonomna, idealno neopredeljena stranka.

Med uspehi, ki so jih Zeleni doslegli s svojim političnim udejstvom, je poudaril predvsem to, da so se trendi onesnaževanja ustavili, ter da se uvajajo sanitarna močvirja, ki so najboljše in najcenejše čistilne naprave.

Kot član predsedstva Slovenije je izrazil stališče, da se prizna neodvisnost Slovenije. »Dejstvo je, da obvladujemo svoj teritorij, zato Evropa nima pravice, da nas ovira pri tem, saj ne ogrozimo nikogar. Za nas je nesprejemljivo, da se obravnavajo vse jugoslovanske republike enako... Naj nas ne silijo v te povezave, če ne gre,« je dejal dr. Plut.

M. L.-S.

Naša anketa

Manjša kupna moč se pozna

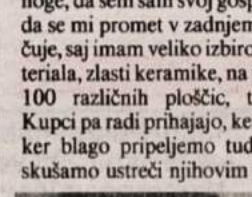
Ko so pred približno tremi leti začele popuščati uzde sistema, ki je dušil in na vse mogoče načine omejeval zasebno iniciativo ter se komaj spriznjil z obrtjo, ki je presegala rokodelski okvir, so se kot gobe po dežju začeli množiti novi podjetniki in nova podjetja. V prvi vrsti je šlo za trgovine in bifeje pa za razne svetovalne, projektanske, knjigovodske in podobne storitve. V zasebne roke so oddajale družbene organizacije predvsem odročnejše in manj donosne trgovine, ki so nenadoma začele razmeroma solidno poslovati. Veliko je novih konfekcijskih trgovin, urejenih v enem prostoru hiše, pa tudi živilskih trgovin, zaradi katerih ni treba skrbeti več, ali bo mogoče kupiti kruh, mleko in še kakšno pozabljeno stvar tudi v nedeljo. Pojavile so se zasebne trgovine z gradbenim materialom, pohištvom in drugo notranjo opremo, s čevlji ipd. Množijo se picerije in podobni fast food lokalčki. Podjetnikov in podjetij, ki bi se lotevali česa bolj konkretnega, proizvodnega in ki bi dajala tudi več novih delovnih mest, kar bi bilo ob vse večji brezposelnosti in propadanju družbenih podjetij zelo pomembno, je, žal, mnogo manj. In kako se znajdejo vsi novopečeni trgovci v teh časih ponovno naglo rastoče inflacije, slabih plac, vse večje brezposelnosti in upadajoče kupne moči? Očitno se kar, saj množičnega zapiranja vrat ni zaslediti. Morda tudi zato ne, ker je le malo takih, ki bi vse stavili na takšno dejavnost, ampak je v bistvu le zaposlitev za enega v družini. Na trg pa so le prinesli nekaj dobrodošle konkurence, od katere naj bi imel v obliki nižjih cen in večje izbire korist potrošnik.

DANA ZAKRAJŠEK, lastnica butikla

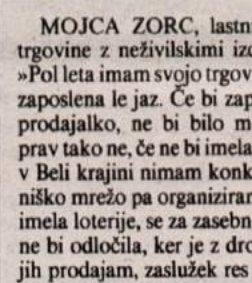
»D« na Mirni: »Zlasti od početja sem se precej pozna padec kupne moči. Če bi se morala s tem poslom preživljati, bi bolj tenko piskala. Ker to ni edini vir dohodka v družinskem proračunu, je to že čisto druga pesem. Mislim, da bodo že še napočili boljši časi, zato ne razmišljam o tem, ali bi kazalo mogoče celo zapreti trgovino in početi kaj drugega.«

MAKS SENICA, lastnik trgovine in podjetja Maxim v Sevnici: »Nikoli mi ni bilo žal, da sem se odločil postaviti se na lastne noge, da sem sam svoj gospod. Moram reči, da se mi promet v zadnjem času celo povečuje, saj imam veliko izbirno gradbenega materiala, zlasti keramike, na primer kar okrog 100 različnih ploščic, tudi italijanskih. Kupci pa radi prihajajo, ker so cene ugodne, ker blago pripeljem tudi domov in ker skušamo ustreči njihovim željam.«

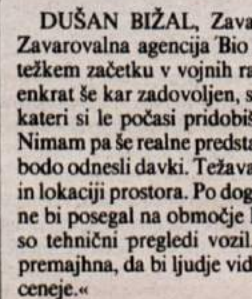
MARKO PLUT, lastnik MTM—trgovine z mešanim blagom v Metliki

»Od letošnjega maja v trgovini občutimo padec kupne moči. In medtem ko se je promet zmanjšal, so se stroški poslovanja precej povečali. Zame so veliko finančno breme tudi štirje zaposleni. Večina zdaj že zapira zasebne trgovine tisti, ki so mislili, da bodo hitro obogateli. V resnici je delo v trgovini trdo, paziti je treba na vsako poslovno določitev. Sicer pa me tolaži, da ljudje začnejo nazadnje varčevati pri hrani.«

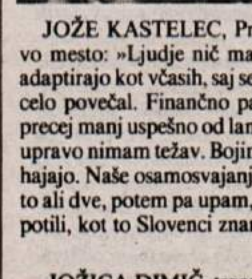
MOJCA ZORC, lastnica črnomalske trgovine z neživilskimi izdelki in loterijo:

»Pol leta imam svojo trgovino, v kateri sem zaposlena le jaz. Če bi zaposlila še kakšno prodajalko, ne bi bilo mogoče preživeti, prav tako ne, če ne bi imela loterije, s katero v Beli krajini nimam konkurence, poverjeniško mrežo pa organiziram sama. Če ne bi imela loterije, se za zasebno trgovino sploh ne bi odločila, ker je z drobnimi artikli, ki jih prodajam, zaslužek res skromen.«

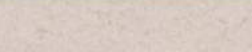
IRENA RADOŠAVLJEVIČ, TTS Kočevski medved v Kočevju:

»Prodajamo različne predmete, saj samo s prodajo hrane za hišne ljubljence ne bi zaslužili dovolj. Posel gre toliko, da se lahko vzdružimo. V Naminih prostorih imamo zelo dobro lokacijo, vendar bi to lahko bila lahko to za nas tudi prevelika obremenitev, če ne bi bilo dogovorja z vodstvom Name, da plačujemo manj od pogodbeno določenih 1.000 DEM mesečno.«

DUŠAN BIŽAL, Zavarovalnica Tilia, Zavarovalna agencija Bio iz Ribnice:

»Po težkem začetku v vojnih razmerah sem z enkrat se kar zadovoljen, saj je to stroka, v kateri si le počasi pridobim zaupanje ljudi. Nimam pa še realne predstave o tem, kaj mi bodo odnesli davki. Težava je v ozkostji trga in lokaciji prostora. Po dogovoru s Tilio naj ne bi posegal na območje Kočevja, kjer pa so tehnični pregledi videli. Reklama je še premlajna, da bi ljudje vozili, da je tu dosti ceneje.«

JOŽE SIMONIČ, Cycle shop, Krško:

»Trenutno imam delavnico za popravilo koles in trgovino z rezervnicami in deli za kolesa. Razmere za delo so sprejemljive. Davki, prometni davek in podobno so nekako realni. Ne razmišljam o tem, da bi odprl še kaj dodatnega k temu, kar imam zdaj, vztrajam bom pri sedanjem delu. S tega blaga ne moreš kar preiti na primer na računalniško. Zvenkrat tudi ne mislim zapreti trgovine, celo prodajalca bi zaposlil.«

JOŽE KASTELEC, Projektiranje, Novo mesto:

»Ljudje nič manj ne gradijo in adaptirajo kot včasih, saj se mi je obseg dela celo povečal. Finančno pa je letošnje leto precej manj uspešno od lanskega. Z davčno upravo nimam težav. Bojim pa se let, ki prihajajo. Naše osamosvajanje nas bo stalo leto ali dve, potem pa upam, da se bomo spet potili, kot to Slovenci znamo.«

JOŽICA DIMIČ, trgovina Siscia — Urška, Brežice:

»Predpisi o poslovanju se hitro menjajo. Problem je tudi, da država ne nudi olajšav zasebnikom začetnikom, vsaj v naši občini ne, v sosednjih pa so imeli take ugodnosti. V trgovini dosti sodelujem s Siscio iz Siska. Veliko sem kupovala na Hrvaškem, zdaj vemo, kakšen je promet s temi kraji. Imam tekstilno trgovino. Vsaj v tej panogi se zasluži samo za preživetje. Širitev dejavnosti zato zaenkrat ne pride v poštev.«

Zavarovalnica triglav d.d.

Poslovna enota Novo mesto

NOVOST V ZAVAROVANJU ZAVAROVALNICE TRIGLAV: MOŽNOST SKLEPANJA ZAVAROVANJ V TUJI VALUTI

V zadnjih letih povzročata velike probleme v gospodarstvu visoka inflacija. Tej težavi se ni moglo izogniti tudi zavarovalstvo. Zaradi vsakoletne visoke inflacije se so zavarovalne vsote pri zavarovanju nepremičnin in oseb razvrednotile že med zavarovalnim letom, tako da je ob škodi zavarovanec prejel le minimalno odškodnino. To pa je upravičeno povzročalo pri zavarovanih veliko slabe volje.

Zavarovalnica Triglav je poskušala na mnoge načine rešiti ta problem, vendar so bili vsi poskusi v obdobju hiperinflacije bolj ali manj neuspešni. Prvi uspeh se je pojavil s spremembo deviznega zakona, ki je omogočil sklepanje življenjskih zavarovanj občanov v tuji valuti. S tem zavarovanjem so občani spet pridobili zaupanje v osebna zavarovanja, saj se vse odškodnine izplačujejo v protivrednosti tuje valute na dan izplačila škode.

Ker je inflacija povzročala največje negativne posledice v zavarovanju premoženja občanov, se je Zavarovalnica Triglav odločila, da na podoben način uredi tudi to zavarovanje.

Tako lahko sedaj občani in pravne osebe sklepajo zavarovanje svojega premoženja z zavarovalno vsoto, izraženo v DEM. Zavarovalna premija in zavarovalne vsote se določajo v DEM, premija pa se plačuje v tolarjih. Preračun zavarovalne premije v tolarstvo protivrednost se opravi na dan sklenitve oziroma preureditve zavarovanja. Zavarovalnica oziroma odškodnina se izplačuje v tolarjski protivrednosti po tekočem srednjem tečaju DEM, ki ga določa Banka Slovenije, na dan izplačila.

Ta novost omogoča občanom in pravnim osebam varnejše in kvalitetnejše zavarovanje svojega premoženja.

Zavarovalnica Triglav, d.d., Poslovna enota Novo mesto tako nadaljuje s svojo tradicijo in s spremljanjem potreb zavarovancev išče nove možnosti pri nudenju čim boljšega servisa.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D.
POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO — KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

kmetijstvo

KOLONA OKROG VINSKE KLETI — Preden so pred tednom dni v metliški vinski kleti začeli z odkupom žametne črnine, se je okrog griča, pod katerim je klet, vila kolona, v kateri je bilo nekaj deset traktorjev, naloženih z grozjem. Ko so se vrata kleti odprla, se je kolona hitro zmanjšala, saj lahko urni delavci v kleti na uro odpravijo 30 do 50 traktorjev. Sicer pa so minuli ponedeljek v metliški vinski kleti zaključili z letošnjim odkupom grozja, po prvih ocenah so z njim zadovoljni. (Foto: M. B.-J.)

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni redni tedenski sejmišči so prodajalci pripeljali 186 do tri mesece starih in 74 nad tri mesece starih prašičev. Prvih so prodali 98 po 90, drugih pa 46 po 85 do 100 tolarjev kilogram žive teže.

SQ ZA SEDEM METLIŠKIH VIN

METLIKA — Nedavno su tukajšnji vinski kleti izročili diplome za sedem vin, ki jih je poslala na kranjski sejmišči v oceno za pridobitev znaka SQ. Znak slovenske kvalitete so dobila prav vsa poslana vina, in sicer laški rizling, charonnay, lirska in buteljna črnina, belokranjec, rose in ledeno vino. To pomeni za metliško vinsko klet še priznanje več za kakovost njihovih izdelkov, sicer pa še ni pravilnika o tem, kako bodo vina z znakom SQ označevali.

Kmetijski nasveti

Svinčnik kot prvo orodje

Ekonomska položaja dolenskega kmeta — pa ne le dolenskega in ne le kmeta — se je letos zelo poslabšal. Za pitanega bika zdaj dobi le še okrog 1.000 DEM, medtem ko je po Markovičevih denarni reformi trikrat toliko. Še slabše je pri prodaji krompirja, kjer je razlika celo do šestkratna, in če ne bi bilo tretjega najvažnejšega tržnega presečka — mleka, katerega prodajna cena vsaj za silo dohaja stroške, bi našim kmetom grozila prava katastrofa. Kot so se ugotovitve neobetajoče, so hkrati tudi najboljša priložnost za premislek o ekonomiki in rentabilnosti pridelovanja. Zaveš, da je tudi v kmetijstvu svinčnik prvo in najbolj potrebno orodje, preden se sploh česa lotimo, se še zdalec ni tako uveljavila, kot bi bilo potrebno in dobro. Večina naših kmetij gospodari na pamet, po občutku, in nima stroškovnih in drugih podatkov, na podlagi katerih bi donosnost sploh lahko ocenjevali in posamezne poljščine ali reje primerjali med seboj.

Vzemimo za primer koruzo, našo najvažnejšo poljščino, ki, denimo v brežnji občini kot v tem pogledu prvi v Sloveniji, pokriva nad 40 odstotkov vseh njiv. Letošnji povprečni slovenski pridelek znaša rekordnih 70 do 80 stotov na hektar, vendar nam ta podatek sam po sebi še ne pove dosti. Po dosedanjih ekonomskih merilih, ko je veljalo, da je gospodarnost pridelovanja pri pridelku 50 stotov koruznega zrnja na hektar zagotovljena, bi pričakovali, da bo letošnji rekordni pridelek tudi nadpovprečno rentabilen, vendar ni tako. Da to ugotovimo, potrebujemo natančno in verodostojno kalkulacijo, gospodarski račun.

● **Da bi pridelovalec pomagal pri usmeritvi in ekonomski presoji, kmetijski inštitut Slovenije tudi za koruzo pripravila vzorčne, modelne kalkulacije.** Za letos je (po cenah ob koncu septembra) izračunal, da so stroški pridelovanja koruze znašali od 7,78 do 9,21 tolarja za kilogram, odvisno od agrotehnik in višine pridelka, ki najbolj vpliva na lastno, to je pridelovalno ceno. Vendar tržišče ne prizna teh stroškov, saj je odkupna cena te dni znašala le 6,50 tolarja, ker je pač ponudba koruze velika.

Če bi kmet obračunal svoje delo tako, kot ga upošteva modelna kalkulacija kmetijskega inštituta, niti ob rekordni letni pridelovanju ne bi bilo rentabilno. Z drugimi besedami povedano: pridelovanje se mu izplača le zategadelj, ker svojega dela ni dovolj ovrednotil. Samo svinčnik in kalkulacija mu lahko razčistita račune in pomagata do uspešnejšega gospodarjenja, ki se v končni obliki pokaže v količini na novo pridobljenih tolarjev. Pri tem velja natanko enaka logika kot v podjetništvu, četudi ima kmetijstvo še drugačen pomen.

Inž. M. LEGAN

Na prepirih poljščine ne uspevajo

Škocjansko-novomeško-republiški spori o dokončanju hidromelioracije doline Radulje še brez epiloga — Ugotavljanje škode — Vendar nov projekt?

NOVO MESTO — Hidromelioracija povodja Radulje, ki je bila do lanskega poletja opravljena 70-odstotno, potem pa ustavljena zaradi moratorija na izvajanje tovrstnih del, še kar miruje in buri duhove. Škocjanci in novomeška občina se hudujejo nad republiko, posebno še nad ministrstvom za varstvo okolja in urejanje prostora, ki vztrajno zagotavlja, da denar za dokončanje sploh ni problem.

Nujno pa je po mnenju omenjenega ministrstva treba spremeniti projekt, ob nastanku ocenjen kot skoraj idealen primer skladja med kmetijstvom in varovanjem naravnega okolja in kasneje v revizijski komisiji ocenjen kot sprejemljiv. Zdjaj pa je ta projekt nenadoma primer iz časov, »ki so bila najbolj črna obdobja v zadnjih dvesto letih z vidika varovanja mokrotnih biotopov v Sloveniji«. Sprememba projekta seveda pomeni nov ureditveni načrt in vse, kar

je v zvezi z njim, to pa pomeni nadaljnji odlog nadaljevanja in dokončanja začete investicije. Ministrstvo očita, da bi to že moralo biti narejeno, podkurilo jo je tudi ministrstvu za kmetijstvo, ki da je samega Peterleta že januarja obvestilo, da je opravil vse potrebno (spremenjena urbanistična in projektna dokumentacija, zagotovljen denar in določen investitor) za nadaljevanje hidromelioracije Radulje, čeprav temu ni bilo in še zdaj ni tako. Ministrstvu za varstvo oko-

lja in urejanje prostora se zdi tudi skrajno nerazumljivo, zakaj Škocjanci vztrajajo na izvedbi del po prvotnem projektu. O tem, da je težko naenkrat jemati projekt kot celoto in za takega iskati investitorja, če je vse doslej šlo za ločevanje vodnogospodarskega in kmetijskega dela projekta, tudi noče biti vsem prav jasno.

Med tem škocjansko-novomeško-ljubljanskim nategovanjem je preteklo dobro leto dni, nevarno se tudi približuje 15. maj 1992, ki je določen kot končni rok za dokončanje del na hidromelioracijskem sistemu Radulja. Kmetje pa, namesto da bi pobirali večji, lepši in boljši pridelek, računajo škodo, ki jo imajo, ker so njihove močvare le napol hidromeliorirane. Letošnja škoda je ocenjena na 65 milijonov tolarjev.

Z vsi zadevi se je pretekli teden ponovno spopadla novomeška vlada. Najprej je sklenila počakati z odločitvijo o sprejemu novega ali starega projekta do ponovnega zasedanja republiške revizijske komisije 28. oktobra. Do takrat mora novomeška enota Kmetijskega zavoda Ljubljana na terenu ugotoviti in oceniti škodo, ki je nastala zaradi zastaja pri realizaciji projekta Radulja. Kmetje naj bi dobili povrnjeno škodo do sredine novembra, seveda ne iz občinskih, ampak iz republiških virov. Novomeška vlada seveda zahteva tudi dokončanje hidromelioracije do 15. maja 1992. Vrat za dogovarjanje pa si očitno ni hotela čisto zapreti, saj je Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje naročila pripravo ureditvenega načrta Radulje.

Z.L.—D.

ZELJE IN DOM KULTURE — Že nekajkrat smo zapisali, da je novomeška tržnica na tržne dneve premajhna, zato niti ni čudno, da sta dva trgovca iz južnih krajev ponujala krompir in zelje za ozimnico, kar s kamiona pri Domu kulture. S tem sta seveda močno ovirala promet, pa kaj hočemo, v teh časih se vsak znajde po svoje. (Foto: J. P.)

M. LUZAR

Suša tepe suhokrajinske kmete

Janez Majde opozoril na zagato

ZANESLJIVJE KORAK — Živina, ki jo Bojan Kvarituh iz Poštene vasi takole žene na pašo, se še najbolje obnese na slabo prevozni cesti, kakršna iz Poštene vasi bodisi do 2 kilometra oddaljene Buseče vasi bodisi do približno toliko oddaljene Brvi. (Foto: L. M.)

LUŽE — Letošnja velika suša v Suhi krajini je močno prizadela kmete, ki se ukvarjajo z živinorejo. Mrve je zelo malo, otave skoraj ni, koruze za sila pa tudi ne. Silosi, zlasti v krajevni skupnosti Knežja vas, so napol prazni, je opozoril odbornik trebanjske občinske skupščine Janez Majde in vprašal, ali bodo živinorejci deležni kakšnih olajšav pri plačevanju davkov in prispevkov. To je bil tudi razlog, da smo se pogovorili s tem 35-letnim kmetom z Luž 4.

Majde ima v hlevu okrog 30 glav živine in spada med močnejše kmete v teh krajih. O sebi ne govori rad, češ da so bolj prizadeti kmetje iz va-

Janez Majde

si in zaselkov Selce, Roženpelj, Kamenje in Krušni Vrh, pa tudi v Knežji vasi, čeprav je jasno, da bo moral tudi on dati iz hleva precej več pittancev, kakor je nameraval. Majde se je še pravočasno znašel in kupil pol hektarja njive s koruzo, toda kljub temu da je tudi s svojih 4 ha njiv s silažno koruzo skušal napolniti svoja dva korita silosa, ki lahko sprejmeta okrog 200 kubikov silaže, mu to ni uspelo.

»Pri nas je zemlja bolj skopa, zato nikoli ni takega pridelka kot drugje. Včasih se tudi zgodi, da zmanjka vode, če se pokvari kakšna črpalka, toda zdaj je vodooskrba vendarle neprimerno boljša kot pred izgradnjo vodovoda,« pravi Majde. Majdetovi skušajo kmetovati sodobno, travinje, denimo, vse posušijo tudi s pomočjo sončnih kolektorjev itd.

P. P.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Kombinirana čistila za vino

Ob pisanju tega članka se spominjam več kot 20 let nazaj, v čas, ko je kmetijstvo dobilo sestavljena mineralna gnojila — nitrofoskate. Opazil sem previdnost kmetov, ker so se pač navadili na solo gnojila fosforja, kalija in dušika. Trajalo je nekaj časa, da smo kmete prepričali o prednostih sestavljenih gnojil, čeprav so zanimivi filmi, ki smo jih vrtili po terenu, lepo prikazovali, kako z enkratnim gnojenjem damo rastlini tri »gnojila«.

V tej rubriki sem opisoval pred meseci solo čistila za vino, kot želatino, bentonit, aktivno oglje, jajčni beljak, mleko, kieselsol itd. Razvoj kletarstva gre naprej in na Zahodu so pripravili kombinirana čistila za vino, ki omogočajo, da z enim posegom odstranimo iz vina več vrst sestavin, ki motijo bodisi bistrosti ali okus vina ali povzročajo nestanovitnost vina na zraku ali v steklenici po stekleničenju. Na kakovost vina vpliva vsak poseg oziroma čim manjkrat vino pretakamo ali »obdelujemo« z nekim sredstvom, manj ga prizadenemo. Ob tem moramo zopet pomisliti na dejstvo, da je vino zelo podobno živetju, saj se rojeva z alkoholnim vrenjem, preživlja svoje otroštvo, ko iz motne tekočine postaja bistrejše, nato odrasča, dobiva okus vina, zori in ob tem kaže sorte, značilnosti letnika, zaslužuje osebno izkaznico, in če je kakovost enkratna, lahko s staranjem doseže ugled, ki ga priznavajo predvsem poznavalci, pa tudi redni porabniki vina vedo za njegovo izjemnost. Lepe kariere vino ne bo doseglo, če preživlja preveč stresov, če ni v prvih rokah, kot se ne more uveljaviti noben mojster, gospodar, znanstvenik, umetnik ali politik itd., če dela v okolju, kjer je preveč »polen«. Torej, če bomo z

enim čistilom za vino oziroma s prepratrom, ki je skombiniran iz več solo čistil rešili z enim posegom v vino več problemov, se bo vino lepo razvijalo in doseglo kakovost, ki je bomo zelo veseli.

Najmanj posledic za kakovost vina je, če ga čistimo mladega, ob prvem pretoku ali po njem, vključno z drugim pretokom. Še bolje je, da čistilo damo v mošt v vrenju, pridobimo tako na času in kakovosti. Doslje sem svetoval dodati v bele in rose mošte istočasno s kvasnim nastavkom ali kak dan pozneje bentonite; na našem trgu se je našel lepo pakirani bentonit pentagel, ki je mnoge vinogradnike navdušil. Ne delam propagande proti temu pripravku, ker ima zasluge za prenekanter dobro vino. Čutim pa dolžnost in to je tudi moje poslanstvo, da obveščam vinogradnike o novostih v vinski tehnologiji. V novih preparatih je vgrajen tudi pentagel. Pojavljajo se izdelki predvsem italijanskega in nemškega porekla. Povprašajte v kmetijskih apotekah za kombinirana čistila. Letos smo imeli nekaj gnilobe na grozdju; obstajajo pa čistila, ki istočasno odpravijo motnost, vina zbistrijo in poberejo tudi vonj po gnilobi. Razne grenčiče, ki so posledica nezrelega grozolja ali grobe predelave (neustrejni stroji), omilimo s čistilom.

Vinogradniki, svetujem, da pogumno preizkusite kombinirana čistila na mladem vinu ob prvem pretoku. Ako ne boste našli kombiniranih čistil, a imate belo vino z nečistim vonjem in grobim okusom, svetujem kombinacijo solo čistil z naslednjim vrstnim redom, toda hkrati:

- aktivno oglje — do 30 g/hl,
- kieselsol — 25 ml/hl,
- želatina — 2,5 g/hl.

Razmerje med kieselsolom in želatino naj bo 10:1. Neprijetne vonje iz vina odstrani aktivno oglje kakovosti desodorant.

mag. JULIJ NEMANIČ

Trije ari dovolj za preživetje

Zakonca Zupančič stavita vse na intenzivno pridelovanje sadik povrtnin in cvetličarstvo — Zemlja le kot podlaga za gojenje

BIRČNA VAS — Kdor si bo v bližnji in širši novomeški okolici pred letošnjim praznikom dneva mrtvih zaželel lepega doma pridelanega šopka kizantem ali strokovno izdelane ikobane po konkurenčni ceni, bo imel to soboto večje izbiro, kajti v Birčni vasi, tik ob cesti, odpira Martin Zupančič nov cvetlični lokal.

Zadeva bi bila za nas vredna le bežne pozornosti, saj cvetličarne tudi v novomeški okolici niso več nobena posebnost, če se ne bi za stanovanjsko hišo ob novem cvetličarskem paviljonu razprostiralo 300 kvadratnih metrov zemlje. Malo večji zelenjavni vrt, bi rekli, kjer si družina običajno pridelala večjo ozimnico, Martin Zupančič in njegova žena Anica pa na te kvadratne metre stavita svojo eksistenco. Računata, da bo to dovolj, da bosta na njih s skrbnim strokovnim delom in doslednim načrtovanjem, seveda pa tudi z velikim vlaganjem lahko preživela svojo družino. Oba sta izsolana, kvalificirana vrtnarja z dolgoletno prakso, a sta že pred časom zapustila službo, da bi si postavila nove temelje za življenje.

»Gradiva predvsem na sistemu treh plastenjakov, po potrebi s centralno kurjavo tudi umetno temperiran, v katerih poteka intenzivna vrtnarska pridelava z dvema sezonskima viškoma. V pomladnem prideluje sadike okrasnih rastlin, na primer balkonskih in nagrobnih, ter sadike paradiznika, paprike, zelja in podobnega, v jesenskem pa prevladujejo predvsem mačeha v širokem barvnem spektru, za kate-

nič ne počiva, temveč služi samo kot substrat, kot nosilna struktura, ki jo je treba med vsako pridelavo temeljito razkužiti z balzamatom in dodajati makrohranila, kot so dušik, fosfor, kalij in kalcij ter mikroelemente magnezij, bor, železo in drugo. Tako vlaganje je seveda drago,« pripoveduje Martin Zupančič.

V cvetličarskem lokalju bo od sobote naprej prodajal lastne cvetlične pridel-

ke, seveda pa se bo na policah znašlo vse, kar spada v običajne cvetličarne, kajti nekako je treba premostiti praznino med obema proizvodnima in prodajnima viškoma. Tako bo spomladni prosredoval tudi sadike drevesc, vrtnic in okrasnega grmičja, posebno pozornost pa namerava posvetiti svetovanju, ki ga bo deležna vsaka stranka, katera bo to želela, zlasti kar se tiče vzgoje in zaščite sobnih in balkonskih rastlin.

T. JAKŠE

gospodinjiski koticček

Orehi za praznike in vsak dan

Skoraj vsako leto napravi mrz na orehovi drevesih precejšnjo škodo, saj pri nas orehi cvetijo v času, ko so še pozebe. Vendar si kar ne moremo zamisliti, da ne bi bilo v času razpice praznovanjanja na mizi orehove potice, pa tudi sicer jih radi dodamo različnim jedem in izboljšamo vsakodnevni jedilnik.

Podobno kot mandelj in lešnik ima tudi oreh veliko energijsko vrednost. V užitem delu oreha je do 64% maščob. Za orehove maščobe je posebno pomemben visok delež linolinske kisline, ki ima vitaminske lastnosti. Orehi plodovi vsebujejo do 15% beljakovin in približno toliko ogljikovih hidratov. Zaradi velike količine maščob, je energijska vrednost 100 g orehov 721 kkal ali 3017 kJ. Vode in neprebavljivih celuloznih vlaken pa ima zelo majhno količino. Hranilna vrednost oreha je tudi v bogastvu vitaminov A, E, K, B₁, B₂ in vitamina C. Od mineralov je v večji meri zastopan kalij, ki daje orehu diuretiki učinek. Pomembna je tudi večja količina železa in mnogi mikroelementi, kot so mangan, baker, kobalt, cink in drugi. Zaradi svoje sestave postane oreh po daljšem času teže prebavljiv, njegove maščobe pa se tako sprejme, da negativno vplivajo na sluznico prebavil.

Poznana nam je marsikatera specialiteta, kot je vkuhanje mladih zelenih sadežev oreha ali pa palačinke z orehi in dušenimi jabolki. Manj znani so puranji zrezki z orehovim nadevom. Za štiri osebe potrebujemo 75 g mletih orehov, 3 žlice kisle smetane, 4 puranje zrezke, sol, poper, 20 g moke, 5 žlic olja in 50 g orehovihi jedrc. Zmešamo kiso smetano in 50 g mletih orehov. Zrezke potolčemo in solimo ter popramo z obeh strani. Na vsak zrezek damo rezino šunke in sira. Namažemo s smetanovim nadevom, nato pa zrezek preganemo na polovico in spnemo z zobotrebci. Jajce razžvrkljamo z žlico vode. Preostale mlete orehe zmešamo z drobtinami. Zrezke povlajamo v moki, jajcu in drobtinah. Zlato jih ocvremo na vroči maščobi. Ocvrte zrezke narežemo na koščke in ponudimo s solato.

Spomladi, ko bomo imeli na voljo mlade zelene orehe, jih lahko pripravimo v medu. Potrebujemo štindeset orehov in kilogram medu. Oprane orehe zložimo v kozarec in prelijemo z medom. Kozarec neprodušno zapremo in ga pustimo stati najmanj 40 dni. Tako pripravljene orehi so namenjeni odraslim kot kreplivo sredstvo.

HELENA MRZLIKAR

Delavec manj vreden od begunca?

Svet Območne organizacije Svobodnih sindikatov za Dolenjsko kritičen do izvajanja kolektivnih pogodb — Ni pogodb o zaposlitvi, plače za petino pod minimumom

NOVO MESTO — V Območni organizaciji Svobodnih sindikatov za Dolenjsko ugotavljajo, da je izvajanje kolektivnih pogodb tudi v novomeški občini danes precej težje, kot je bilo ob podpisu splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Niti v podjetjih, kjer ni izgub, kar je sicer že redkost, niso povsod sposobni izplačevati plače po kolektivnih pogodbah ali pa se poslužujejo možnosti do petine znižanih plač, češ da bi polne ogrozile poslovanje. Če nič drugega, pa onemogoča izplačilo plač po kolektivnih pogodbah intervencijski zakon, ki z enkrat velja do konca leta.

Cena dela je torej določena in se je o njej težko pogajati, določena je masa sredstev za osebne dohodek in visoka izdavanja iz osebnih dohodkov. Neizvajanje kolektivnih pogodb ne nazadnje botruje dejstvu, da le-te ne določajo, kako mora biti osebni dohodek prikazan. Obračunski listi so večinoma takšni, da se nihče ne znajde v njih. Priča-kovanje niso izpolnile niti nekatere panožne kolektivne pogodbe, saj je razvrstitev tipičnih del v tarifne razrede neobvezna in podjetja jo tako le redko upoštevajo. Tarifni del kolektivnih pogodb tudi ni minimalna cena dela, saj večina delavcev prejema plačo pod tem zneskom. Ob podpisu splošne kolektivne pogodbe je bil govor o najnižji plači 600 mark, danes pa povprečna plača ni niti pol tolikšna.

življenja in realnost izvajanja tarifnega dela kolektivnih pogodb ter spremembo zajemčenega osebnega dohodka. Zahteva vztrajanje sindikalnega vodstva nasproti oblasti, da v letu 1992 področja plač ne ureja več z interventnim zakonom. Podpira tudi delavske zahteve po javnih plačah, saj se kolektivne pogodbe ne izvajajo tudi v drugih določbah tarifnega dela. Tako zdaj taj-

Večja posojila

Območna organizacija ZSSS že razdeljuje nad tisoč posojil — Se veliko prošelj

V Območni organizaciji Svobodnih sindikatov menijo tudi, da zajemčni osebni dohodek v bruto znesku 7.100 tolarjev ne ustreza več. Kako nerealen je pove, tudi podatke, da begunca iz Hrvaške pripada dnevno 300 tolarjev. Novomeške plače v povprečju ne dosegajo te višine. Tudi če se bo in ko se bo spremenil zajemčni osebni dohodek, bo večina delavcev prejela tak znesek. Življenjski stroški pa so že presegli 15-odstotno mesečno rast, kar je določeno kot meja, pri kateri se začnejo nova pogajanja o kolektivni pogodbi.

NOVO MESTO — Območna organizacija Svobodnih sindikatov za Dolenjsko je doslej razdelila svojim članom v novomeški občini 827 posojil v skupnem znesku 2,871 milijona tolarjev in 179 posojil v vrednosti 716 tisoč tolarjev članom v trebanjski občini. Med prejemniki posojila prevladujejo zaposleni iz Novolesa, Novoteksa, IMV, Iskre Tenel in Laboda, v trebanjski občini pa iz Tesnil, Dane in Iskre Mokronog.

Trenutno čaka na odobritev posojila 140 novomeških ter blizu 50 trebanjskih članov. Posojila naj bi dobili konec oktobra. Dodeljevanje posojil je bilo zdaj začasno ustavljeno, ker so se v Območni organizaciji ZSSS v začetku meseca odločili zaradi občutnega povečanja obresti takoj vrniti celotno posojilo, ki so ga do konca leta najeli pri Zavarovalnici Tilija, da se konec avgusta in v začetku septembra lahko ugodili čimveč prosilcem za to premostitveno posojilo. Zaradi visokih obresti naj bi v bodoče za posojila tudi razdeljevali le tisto, kar sindikat lahko prispeva v ta namen iz članarine.

Za posojila sicer svet Območne organizacije ZSSS namenja vsa prosta sredstva in tako bo tudi v bodoče. Da bi jih bilo čimveč, ker so potrebe velike, želi, da bi sindikat po podjetjih spoštoval načelo, da se članarina plačuje od bruto osnove osebnega dohodka. Maksimalni znesek posojila bo v novembrom povečan od 4 na 5 tisoč tolarjev, odplačilna doba pa je še naprej 3, 4 ali 5 mesecev, odvisno pač od osebnega dohodka posojiljemalca in s tem pove-zane njegove plačilne sposobnosti.

ne plače burijo duhove še tam, kjer plače niso tako nizke, da bi bile razlog socialnih nemirov. Dvajsetodstotno nižje plače od kolektivne pogodbe zaradi težav v poslovanju pa ne morejo biti kar zacementirane. Upravičenost in odstotek znižanja naj bi ugotavljali po preteku roka, ki je določen za tanjše kuverte. V svetu tudi mislijo, da bi morali sproti ugotavljanju in beleženju ta delež plač, ki bi morale biti izplačane po kolektivni pogodbi, a niso. Vsote naj bi bile zabeležene kot terjatev ali udeležba za primer lastninjenja, stečaja ali dobička. Zahteva je posebno aktualna v GIP Pionir, kjer je zaradi razmer sprejeta enostranska odločitev brez upoštevanja sindikalnih predlogov, da se plače, ki za kolektivno pogodbo zaostajajo že več kot za 20 odst., zamrznejo in nadomestila znižajo, v izdelavi pa je tudi program, kako se rešiti 560 odvečnih delavcev. Stvari večinoma tudi drugje niso bistveno boljše, zato naj bi se jim sindikalno vodstvo bolj posvetilo in z zahtevami za ureditev vztrajalo nasproti oblasti. Z. L.-D.

IZGON VOJSKE IZ MESTA

NOVO MESTO — Apetiti po nekdanjih objektnih nekdanje jugoslovanske armade, zaenkrat posebno po domu JLA, so tudi v Novem mestu veliki in raznovrstni. Brez njih ni niti TO. Iskarnje namembnosti za te objekte go-tovo še mukotrpno delo, saj so ravno tisti nameni, ki bi bili najmanj sporni in kar sami po sebi umevni, finančno najbolj vprašljivi pri večinoma skrajno zane-marjenih objektnih. Novomeška vlada pa je zadolžila Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Novo mesto, da odloči o prostorsko ureditvenih pogojih za historično jedro Novega mesta, ki je ravno zdaj v javni obravnavi, popravil tako, da v mestnem jedru ne bo predvidenih objektov, v katerih bi smela biti vojska. V Zavodu morajo narediti tudi predlog kratko-ročne zasedbe dosedanjih vojaških objektov v mestu.

TISOČAKA ZA POROKO

NOVO MESTO — V občinski upravi so izračunali, da z dosedajni pred sklenitvijo zakonske zveze, ne pokrivajo več stroškov, ki so s tem pove-zani. Pari, ki so se poročili zadnje soboto, so že prispevali podraženo takso, ki znaša tisoč slovenskih tolarjev. V bodoče jo bodo tudi tekoče usklajevali z rastjo stroškov. Da bi koga odvrnila od usodnega koraka, vseno ni pričakovati. Navsezadnje nekaj sličic s takega dogodka stane več.

Bo metliške žeje končno konec?

Pomanjkanje vode vse večje — Kvalitetna voda v Gor. Suhorju — Bo iz novih vrtin moč načrtati 30 litrov vode na sekundo? — Kakšna bo usoda hrvaških vodnih virov?

METLIKA — Konec avgusta so na Gornjem Suhorju končali vrtno, s pomočjo katere so ugotovili, kolikšne količine pitne vode bi bilo moč načrtati na tem področju in kakšne kakovosti voda sploh je. Dosedanje analize so zelo obetavne, saj so pokazale, da je voda izredno kvalitetna in popolnoma sterilna. Na metliški Komunalni sedaj čakajo le še na izsledke analize glede radioaktivnih izotopov. Če bi bile ugotovitve ugodne, bi lahko dobili zeleno luč za črpanje te vode, ki bi jo lahko začeli uporabljati v G. Suhorju in Hrastu brez večjih dodatnih naložb, saj je raziskovalna vrtna narejena tudi kot eksploatacijska.

S prevezavo v Dolnjem Suhorju pa bi voda iz novega vodnega vira lahko uporabljali tudi v Dolnjem Suhorju in Bereči vasi, z nadaljnjo prevezavo tlačnega voda pa v sušnem obdobju tudi v Bušinjki vasi in Lovkici. Iz vrtnice v Gor. Suhorju priteče namreč po 5 litrov vode na sekundo, to pa je toliko, kolikor priteče vode v normalnih razmerah na Jamniku, od koder dobiva vodo višinski del metliške občine. Če bi torej pričeli črpati vodo na Gor. Suhorju, bi bilo z Jamnika več vode za prebivalce krajevni skupnosti Radovica in Slamna vas. Vse to so še vedno zgolj kratkoročne rešitve, ki pa jih morajo urediti v prihodnjem letu, saj je očitno, da dajejo sedanji viri pitne vode vsako leto manj. To dokazuje tudi dejstvo, da so do nedavnega v metliški občini ob sušah vozili vodo le v vaše vodnjake, zadnji dve leti pa tudi že v rezervoarje, in če bo šlo tako naprej, lahko kmalu pride do dooskrsnega kolapsa. Dodatna težava metliške Komune pa je tudi v tem, da

RAJ ZA MIZARJE — To obljublja direktor nove mešane firme Silvo Mesojedec z vodilnimi predstavniki Lesnine Janezom Bojcem, Jožetom Jalenom in Majžajem Jazbecem na otvoritvi novih prodajnih prostorov z lesom in za les v Bučni vasi. (Foto: T. Jakše)

Po les nič več v Ljubljano

Novo mešano podjetje Dom-les v Bučni vasi bo poskrbelo za vse iz mizarске stroke — Solastnika sta S. Mesojedec in Lesnina

NOVO MESTO — V petek je novoustanovljeno mešano podjetje Dom — Les s krajšo slovesnostjo odprlo svoja vrata za javnost. V javnih skladiščih v Bučni vasi bodo našli na približno 360 m² prodajnih površin zase marsikaj zanimivega vsi, ki se ukvarjajo z lesom.

»To je izredno pomembna pridobitev za mizarje, ki so se morali po stvari, kakršne bo sedaj moč dobiti v naši trgovini, napotiti v Ljubljano. Sedaj bo to

največja tovrstna trgovina med Ljubljano in Kolpo in trudili se bomo, da bo to tudi najbolj založena trgovina z lesnimi materiali od ivernih in vezanih plošč, furnirja, lesnih oblog in parketa do tistih, ki jih mizarji rabijo pri svojem delu, se pravi različnih premazov, lepil, okovij, vijakov in brusnih materialov,« pravi direktor Silvo Mesojedec.

Solastnika nove firme sta dosedajni lastnik trgovine Dom Silvo Medsojedec in Lesnina veletrgovina. Delež prvega je 51, druge pa 49 odstotkov. »V Lesnini bomo to firmo spremljali in jo iz centralnega skladišča nekajkrat na teden oskrbovali, tako da se bo v njej dobilo dejansko vse, kar imamo na voljo, seveda pa se bomo prilagajali tudi poslovnim pobudam, ki bodo prihajale s tega konca. Če sedaj lahko napovemo, da bomo posvetili posebno pozornost tudi individualnim kupcem in bomo prodajni prostor, namenjen njim, še širili in dopolnjevali,« prvi eden od gostov na otvoritvi, namestnik direktorja Lesnina veletrgovina Janez Bojc. Hkrati pa še pred koncem leta gospod Janez Bojc napoveduje širitev trgovine na površino kakih 800 m². Pravi, da bo na tem prostoru kupce čakalo marsikaj zanimivega, točno kaj, pa naj bi še nekaj časa ostalo poslovna skrivnost.

SLOVESNA OTVORITEV NOVE ŠOLE V ŽUŽEMBERKU

ŽUŽEMBERK — V soboto, 16. oktobra, ob 10. uri bo v novi telovadnici slovesna otvoritev novih prostorov Osnovne šole Žužemberk. Kot je znano, je bila šola zgrajena z občinskim samoprispevkom, letos januarja pa jo je med zmislimi počitnicami pričel graditi novomeški Pionir. Dela so razen manjših začetnih zastojev zaradi odstranitve barak na gradbišču, ene stavke in vojnih razmer v glavnem potekala po načrtu, celotna investicija pa je ostala v dogovorjenih okvirih in je znašala 49 milijonov tolarjev. Pričakujejo, da se bodo otvoritve udeležili vidnejši republiški in občinski predstavniki.

V LUČI VERE

DOLENJSKE TOPLICE — V okviru misijona v Dolenjskih Toplicah bo v četrtek, 24. oktobra, ob 18.30 v Modri dvorani restavracije Rog okrogla miza o pomembnih življenjskih vprašanjih v luči vere, na kateri bodo sodelovali dr. Metka Klevišar, dr. Drago Klemenčič in dr. Janez Gril.

ŽALNA SLOVESNOST NA CVIBLJU

ŽUŽEMBERK — Krajevno združenje ZB NOV in krajevna skupnost Žužemberk sporočata vsem sorodnikom, znancom in prijateljem padlih med drugo svetovno vojno, da bo v soboto, 2. novembra, ob 11. uri žalna slovesnost pri spomeniku na Cviblju nad Žužemberkom.

TELEFON — V enem manjših novomeških kolektivov je zadnji račun za telefon znašal okrog 2.500 najnovejših tolarjev. Vodstvo se je zadelo, da to presega vse meje in je plačilo zneska nad tisočnikom naložilo zaposlenim neposredno iz njihovega žepa. Tako visok telefonski račun naj bi menda lahko bil le zaradi dolgih zasebnih pogovorov. Čeprav ni jasno, kako naj bi glede na naravo dela imeli čas za njega. Zdjaj zaposleni s strahom čakajo, kateri račun bi se šefom še utegnil zdeti prevelik.

JUBILEJ — Občinska oblast se je odločila spomniti novomeškega pesnika in prevajalca Severina Šaliya ob njegovih 80-letnici. Vse lepo in prav, le da so sicer res vsestransko čilega gospoda na uradnem vabilu za 30 let pomladili. Kolikor se je dalo videti na migetajočih posnetkih novomeške televizije Vaš kanal, spodsrljaj slovesnosti v penzionu Domen v Družinski vasi ni škodil.

KAKKI — Bliža se dan mrtvih in svojci spet množično obiskujejo grobove. Vsaj na šmihelskem pokopališču čaka nekatere neprijetno presenečenje. Predno izpuli morebiten plevel, poravnajo zemljo in pesek okrog groba ter namestijo cvetlice, morajo najprej spraviti izza spomenikov kupčke, ki so jih tja očitno spustile človeške riti. Tlačanje je včasih očitno močnejše od pietete do umrlih, posebno še, če so vrata sicer obstoječega večjeja na pokopališču vzorno zaklenjena.

OSEBNOSTI — Pred dnevi smo v uredništvo dobili po faksu sporočilo o otvoritvi nove firme v Metliki in o zrebanju, ki so ga ob tej priložnosti opravili med obiskovalci. Sporočili so nam še, da ima vse podatke o zadevi gospa novinarka Mirjam Ačimov—Oblak. Gospa novinarka Mirjam Bezek—Jakiš, ki jih je zares imela, zaradi zamenjave s kolegico ni bila pretirano jezna. Navsezadnje ve, da je poročanje iz Bruslje širše odmevneje od spotikanja po Beli krajini, kjer pa je druga Mirjam gotovo bolj poznana od prve.

Ena gospa je rekla, da so BOV... (bojna oklepna vozila) čez noč izginili iz izpostavljenih mest v Novem mestu. Zanimajo jo, če je izginotje povezano s povečano aktivnostjo miličnikov v zadnjih dneh pri deljenju listkov o napačnem parkiranju.

Sprehod po Metliki

SLUČAJNOST je hotela, da je dobila pri Galinemu zrebanju potrošnikov prvo nagrado žena voditelja programa in zdaj si ljudje brusijo jezike, češ da je bilo vse skupaj zrežirano. Zadne tri kupone je izvelele iz bobna metliški župana Branko Matkovič in po mnenju vsevedov ter škodateljstev naj bi slednjega potegnil iz rokava. Zdjaj manjka samo še to, da bodo nevoščljivci razglasili gospoda Matkoviča za cirkusanta, ki honorarno nastopa po Avstriji skupaj z evropskim prvakom, sicer Črnopoljcem, Karlom Sajovicem. Pri tem ne bodo pozabili povedati, da je njegova najuspešnejša točka — vlečenje listkov iz rokava.

ZARADI ZAMENJAVE VODOVODNIH in kanalizacijskih cevi je staro del Metlike prekopano, promet pa oviran. Nič čudnega ni torej, če je trenutno v mestu več enosmernih cest, kar pa nekaterih ne moti, da ne bi bile zanje dvo-smerne. Posamezniki izigravajo vse, kar kdo predpiše, sklene ali odloči, pa naj gre za cestnoprometne ali katere druge predpise. Kar velja za druge, ne velja zame, si mislijo in delajo po svoje. Inspektorji ter drugi odgovorni pa nič. Približno tako kot minister Gregor v Levstikovem Martinu Krpanu.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 26. oktobra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živile:

- **Novo mesto:** Market na Ljubljanski
- **Šentjerneje:** Market Dolenjka
- **Dolenjske Toplice:** prodajalna Rog
- **Žužemberk:** Samopostrežba KZ
- **Bojarna:** Market Dolenjka
- **Novo mesto:** v nedeljo bo od 8. do 11. ure prodajalna KZ na Glavnem trgu 4.

Od zime do zime, od vojne do vojne

V Brezi pogrešajo kupce iz Hrvaške

METLIKA — Pred letom dni je Mirko Čadonič odprl v Metliki podjetje za trgovino, gostinstvo in zastopstvo, imenovano Breza. Od vsega naštetega pa je ostala le trgovina z gradbenim materialom, saj

Mirko Čadonič

sedanji čas, kot pravi Čadonič, ni primeren za razvoj. Povrh vsega pa tudi iz enoletnega poslovanja ni moč potegniti nikakršnih zakonitosti, s katerimi bi si lahko pomagal pri nadaljnjem poslovanju. Trgovino je namreč odprl na pragu zime, za gradbeništvo mrtev sezona, a ko je spomladi le stekla prodaja, je vojna v Sloveniji postavila vse na

glavo. Avgusta letos se je že začelo obračati na boljše, zadnje tedne pa se je prodaja skoraj ustavila. »60 do 70 odst. vsega blaga smo namreč prodali na Hrvaško. Pred spremembo naše denarne enote je bilo kupcev iz sosednje republike še približno 10 odst., sedaj pa jih tako rekoč ni. Prihajali so namreč v glavnem z naročilnicami, ki jih sedaj iz Hrvaške ne smemo sprejemati, tistih, ki bi imeli gotovino, pa je zelo malo,« potarna Čadonič.

Drugi problem v Brezi je nabava artiklov, ki jih v Sloveniji ne delajo, ampak so jih nekdanji izdelovali v preostanku Jugoslavije. Če jih še vedno ali ne, je težko vedeti, res pa je, da jih v nobenem primeru ni moč pripeljati v Slovenijo. »Kljub temu brskamo vsepovsod, da bi lahko čim bolj zadovoljili kupce. Toda čeprav smo še tako ustrezljivi, o kakšnem dobičku trije zaposleni lahko le sanjamo. Komaj zmoremo poslovne stroške, trudimo pa se tudi, da smo cenejši od družbenih trgovin, in stranke pravijo, da nam pri 80 odst. prodajnih artiklov to tudi uspe. Marsikdaj je to odvisno od tega, koliko zalog imamo po starih cenah. Naša prednost je tudi v tem, da je vse blago na enem mestu in da ga strankam lahko dostavimo tudi na dom,« pravi direktor za zdaj še edine zasebne trgovine z gradbenim materialom v metliški občini, ki sicer priznava, da se je pravilno odločil, da pa bi ta korak moral storiti, ko je bila kupna moč še večja, če bi takrat to dovoljeval zakon. M. B.—J.

PRIJAVE ZA NEPOVRATEN DENAR

METLIKA — Metliška svetovalna služba obvešča vse vinogradnike in sadjarje v občini, ki nameravajo v prihodnjem letu obnavljati nasade, da zbira prijave za uveljavljanje pridobitve nepovratnega denarja za zemeljska dela. Prijaviti se je moč do 15. novembra na sedežu svetovalne službe Na Obrh 2 ali po tel. 58-585.

NOVO ODPRTO PREDSTAVNIŠTVO za prodajo stavbnega pohištva

V METLIKI
Vinogradniška 41
68330 METLIKA
tel.: 068/58-716

del. čas od 8.00 — 15.30, 1. in 3. sob. 8.00 — 12.00

JELOVICA

Črnomaljski drobir

VREMENSKA HIŠICA — Vremenska hišica je narjena tako, da takrat, ko se pripravlja deževje, pokuka iz nje možiček. Tudi za Belt pravijo, da je povečana inačica vremenske hišice. Ko namreč pridejo ven delavci, da bodo stavkali, obvezno dežuje. Ker pa je možičkov na dvorišču navadno nekaj sto, takrat ne gre za nedolžno nevihtito, ampak kar pošteno neurje. Tako je bilo tudi v tork pretekli teden. Zato pa sedaj kmetje, ki bi radi se to ali ono postavili na poljih, lepo prosijo beltovce, da se za nekaj časa vzdržijo stavk, ker je bilo dežja dovolj, da pa se znova odpravijo na dvorišče, če bo pozimi prevelika suša.

DVORIŠČE — V Črnomlju jih je kar nekaj, ki kot lajna ponavljajo pomen starega mestnega jedra in njegovo urejenost. Čudno pa je, da se ni še nihče spotalnil ob dvorišče pri sodišču, ki je mestu vse prej kot v ponos. Verjame mo, da imajo sodniki veliko dela in jim ne uspe urediti okolice sodišča, to pa hkrati pomeni, da imajo najbrž tudi kar precejšen zaslugek in bi lahko plačali vsaj kakšnega delavca, da bi se lotil te javne sramote.

PIKNIK — V obeh črnomaljskih vrtcih, v Loki in na Čardaku, so pripravili kóstanjev piknika. Menda je bilo tako zabavno, da mnogi sploh niso verjeli, da se kaj takšnega v Črnomlju sploh lahko zgodi. Pa tako malo je potrebno za pristno dobro voljo!

Drobne iz Kočevja

ŠOLNIKI ZAHTEVAJO — Vodstvo sindikata osnovne šole zahteva za september plačo za učitelja 13.000 SLT, dejansko pa so jo dobili 8.823,50 SLT. Zahtevana plača bi pomenila usklajitev s plačami v javni upravi. Zahtevajo usklajitev vse do julijske plače. Opozorilo so tudi na slabe materialne pogoje kot stare stavbe, prezasedenost prostorov, pomanjkanje denarja za učila in delovni material, športne pripomočke itd.

POMOČ BEGUNCEM — Caritas je obiskala že po dvakrat ali večkrat nad 50 begunskih družin in jih oskrbela s hrano in oblačili. Zdaj so odprli še žiro račun pri Ljubljanski banki 320-827100-40710/69, na katerega sprejemajo denarne prispevke za begunce.

RAZNE UGODNOSTI — Vse trgovine ponujajo razne popuste in druge ugodnosti. Uveljavilo se je nabelo: vse dam, samo da prodam!

GOBE IN POLHI — Te dni na Kočevskem vse nabira gobe ali lovi polhe. Gozdoyi in travniki so polni avtomobilov. Na travnikih, gnojenih z gnojnicami prašičerije, na veliko rastejo kukmaki.

Ribniški zobotrebci

NEPOTRJEN REK — Čeprav so v zadnjem času milični bolj obremenjeni kot običajno, pa vsaj za ribniške velja, da ne v tolikšni meri, da bi se lahko potrdil star rek, da miši plešejo, ko mačke ni doma. V preteklem tednu se namreč razen nekaj lažjih prometnih nezgod ni zgodilo nič posebnega na področju kaznivih dejanj in posredovanja miličnikov.

GOVORICE PREHITEVALE DO-GODKE — Prejšnji četrtek smo v tej rubriki utemeljevali neresničnost govoric o tem, da je neki občan, zaposlen v bivši jugoslovanski armadi kot civilna oseba, dobil slovensko državljanstvo, češ da na občini nimajo niti njegove prošnje. In je tudi niso imeli. Vložil jo je naslednji dan po našem preverjanju.

Trebanjske iveri

RAZPRODAJA — Zadnje dneve svoje prisotnosti v skladišču goriva v Čiganski dolini je srbsoslavka vojska izkoristila za nenavadne kupčije. Sod nafto so ponujali za 300 YU dinarjev, zadovoljni pa so bili tudi z 200 slovenskimi tolarji. Neki znan obrtnik iz trebanjske občine je oցanil razpuščeno vojsko za skoraj novega vilčarja za bori 50.000 SLT, medtem ko smo opazovali, kako se je pripravil neki ljubljčan, da bo naložil na vlačica kampanjolo, ki so jo vojaki zabarantali za neverjetnih 60.000 SLT. Kdo (je) plačal(l) takole razprodajo, je menda znanol?

PROSVETA NAŠA BO OSVETA — Poročali smo že, kako hudi so bili šolniki kot sršeni, potem ko jim niso za toliko dvignili plače kot občanarjem. Groznja s stavko je zalegla, da so učitelji dobili svoje, saj so bile plače v resnici mizerne. Zdrav pa so prosetarji spet v središču pozornosti, a ne zaradi tega, ker bi to sami hoteli, ampak zato, ker so si po tem povišanju plač skrivnostno dali izplačati še bone za prehrano v vrednosti 4000 SLT. Te bonitete pa niso bili deležni občinarji in je spet ogenj v strelhu na občini, ker so si šolniki »tajno delili regres«. Za to potezo nista vedela niti pristojni občinski minister Milan Rman niti župan Ciril Pungartner, ki bi bil najraje kakega ravnatelja poslal klečat za pokoro, ali pa bi mu vsaj dal neopravičeno.

St. 43 (2201) 24. oktobra 1991

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

S stavko spodnesli direktorja

Potem ko je spomladi moral odstopiti direktor največjega podjetja v občini, Iskre, je šel tokrat po njegovi poti še direktor drugega velikana, Belta

ČRNOMELJ — V terek, 15. oktobra, ob 10. uri so utihnilli stroji v tukajšnjem Beltu. Okrog 300 delavcev dopoldanske izmene se je zbralo pred poslovno stavbo podjetja ter začelo s stavko, ki so jo napovedali že prej, če direktor Janko Gladek do 14. oktobra do 14. ure ne bo odstopil. Medtem je zasedal upravni odbor podjetja, ki je po treh urah svoje stavek sporočil, da je direktor odstopil, v.d. direktor pa je postal inž. Anton Škof. Delavci so se po tem sporočilu vrnilli na delo.

Zgodba o tem, zakaj je v Beltu sploh prišlo do stavke, pa je precej daljša in zapletena. Dvourna opozorilna stavka je bila namreč v podjetju že 24. septembra, takrat predvsem zaradi plač, ki jih za avgust se niso prejeli, zahtevali pa so takšen OD, kot bi ga imeli julija, če bi bil izplačan 100—odst. A v Beltu že od februarja niso izplačali 100—odst. plač. Res je, da bi po kolektivni pogodbi, podpisani v aprilu, zaradi izbove smeli prejmati za 20 odst. nižje OD, a največ 6 mesecev. Kot pa so povedali v neodvisnem sindikatu, v njihovem podjetju niso vedeli, kdaj bo te agonije konec. Vodstvo podjetja je sicer pisno pojasnilo, kakšne so možnosti za izplačilo septembrskih plač, ki naj bi bile bruto za 36 odst. višje od avgustovskih, s čimer sta se strinjala oba sindikata v podjetju, tako svobodni kot neodvisni, ki je bil v Beltu ustanovljen v prvi polovici septembra, v njem pa je danes že približno polovica Beltovih delavcev. Seveda sta sindikata za naprej zahtevala plačo po kolektivni pogodbi, o morebitnem znižanju za petino pa naj bi se posebej dogovarjali.

Čeprav so se v zadnjem času v Beltu precej vrtili okrog plač, pa povod za stavko pretekli teden niso bili osebni dohodki, temveč ekonomska utemeljenost nekaterih poslovnih odločitev v podjetju. Tako je člane neodvisnega sindikata, ki je stavko organiziral, pri-

VIRANTOVO DELO ZA EKOLOGIJO

ČRNOMELJ — Kostja Virant, slikar iz Novega mesta, ki je nedavno razstavjal svoje akvarele in pastele na temo Kolpa v tukajšnjem Miniartu, je eno od del podaril v ekološke namene. Delo so za pet tisočakov odkupili Zeleni Črnomlja. Izkupiček bodo namenili za ekologijo, delo pa podarili črnomaljski ribiški družini.

KINO OSTAL BREZ NAJEMNIN

KOČEVJE — K izboljšanju poslovnega rezultata Kulturnega centra — Kina Kočevje ni pripomogla niti več kot 2-letna oddaja poslovnih prostorov v stavbi Kina. Zakoniti lastnik prostorov, ki niso nujni za izvajanje osnovne dejavnosti Kina, je skupščina občine Kočevje. Izvršni svet SO Kočevje je v juliju 1989 Kinu dovolil, da odda v najem te prostore pod pogojem, da bo to pripomoglo k pozitivnemu finančnemu poslovanju Kina. Ker se to ni zgodilo, je kočevski izvršni svet na svoji zadnji seji preklical soglasje k oddaji teh prostorov. V kratkem bo sam sklenil ustrezne najemne pogodbe in s tem gospodarno zagotovil njihovo izrabo.

Niso dosegli namena

Aktivni v Klubu staršev v Ribnici so se trudili zaman

RIBNICA — V klubu staršev za zaščito otrokovih pravic v Ribnici, ki je nekakšen naslednik Zveze prijateljev mladine, ugotovljajo, da niso dosegli svojega namena. Klub je bil ustanovljen, da bi lahko starši in učitelji v neposrednem medsebojnem kontaktu, ob nasvetih sodelujočih strokovnjakov s področja psihologije, pedagogike, zdravstva in socialnega dela, sooblikovali predloge za izboljšanje kvalitete šolanja. Na tematskih srečanjih, ki so jih pripravljali enkrat mesečno, so obravnavali teme, ki so bile vedno povezane z otrokom, starši in šolo.

Ponekod so pobudniki kluba staršev šole, zato ne preseneča, da so se učitelji udeleževali sestankov kluba. Tudi določeno število staršev je redno prihajalo. Ker pa se krog teh ni razširil, namen kluba pa je bil pritegniti ravno starše, da bi s svojimi predlogi vplivali na izboljšanje kvalitete šole, je nadaljnje delovanje kluba, ki ni dosegel svojega namena, vprašljivo. Poleg tega klub, ki deluje na prostovoljni bazi, nima denarja, da bi lahko izvajal kakšne aktivnosti. M. L.-S.

Socialdemokrati proti samopriskevkom

Državlani naj plačujejo davke, država pa gradi infrastrukturo

ČRNOMELJ — Belokranjski socialdemokrati so na svoji redni seji prejšnji mesec obravnavali pripombe nekaterih občanov o neumestnem uporabljanju sredstev iz samopriskevkov in še o dodatnih zahtevah po samopriskevkih za izgradnjo telefonskega omrežja v krajevni skupnosti Butoraj. Nekaj podobnega se je dogajalo tudi v krajevni skupnosti Vinica in Adlešiči.

Socialdemokrati so sklenili, da načelno nasprotujejo financiranju izgradnje infrastrukture in drugih objektov splošnega družbenega pomena s sredstvi iz samopriskevka in z drugimi dodatnimi prispevki občanov. Menijo, da je v državi s tržnim gospodarstvom dolžnost državljanov, da plačujejo davke, dolžnost države pa, da državljanom gradi infrastrukturo, šole in druge objekte. Še posebej v sedanjih težkih gospodarskih razmerah ni prav, da občani iz svojih nizkih osebnih dohodkov financirajo t.i. organizacije posebnega družbenega pomena.

Izjemoma dopuščajo tudi možnost samopriskevka, vendar pod pogojem, da bodo občani natančno vedeli, kaj, koliko in do kdaj se bo z njihovim denarjem gradilo.

Jaslice za 16 dojenčkov

Na Miri bodo nared že prihodnji mesec — Dodatna pomoč iz občinskega proračuna

MIRNA — V začetku letošnjega novembra bodo na Mirni končno le prišli do tako težko pričakovanih jaslic za varstvo najmlajših otrok. Trebanjska vlada je namreč sklenila, da bo zagotovila manjkajočih 406.000 tolarjev za dokončno ureditev jaslic, za prihodnje proračunsko leto pa bo predvidela razširitev vzgojno-varstvene dejavnosti. Že zdaj zanimanje staršev za jaslice presega zmogljivosti mirenjskih jaslic, saj je prijav kar 19, v prenovljenih prostorih nekdane osnovne šole pa bo poslej prostora le za 16 otrok.

Arhitektonsko so preuredili pritličje šole po osnovni ljubljanske Domusa, in sicer so jaslice v desnem traktu, medtem ko so prostore levega trakta zasedli varovanci delavnic pod posebnimi pogoji. Prostore so preuredili skladno z dogovorom s krajevno skupnostjo Mirna in s sklepom trebanjske občinske skupščine, da je zaprta povezanost prostorov med vrtcem in delavnicami, pravi sekretar občinske sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti Milan Rman. Iz prejšnjega enega razreda, razdeljevalne kuhinje predprostora in sanitarij so le z notranjo preureditvijo stavbe pridobili igralnico s predelkom za nego, garderobo, mlečno in razdeljevalno kuhinjo, dva predprostora in sanitarije v skupni izmeri 82 m².

Že ob sklepanju pogodb z izvajalci je bilo jasno, da bo denarja iz občinskega proračuna (predvideno je bilo 325.000 din) premalo. Toda trebanjska vlada je sklenila, da je prenovo stavbe za jaslice treba končati, za opremo pa pridobiti preostala sredstva. S KS Mirna so se dogovorili, da za opremo primakne 160 tisočakov, z dobaviteljem opreme

ljivost teh podatkov z Ageo. Zahtevali so tudi, da ne smejo odpuščati presežnih delavcev, če pa bodo ugotovljeni tehnološki presežki, jih morajo ugotavljati po določenih kriterijih ter o tem obvestiti oba sindikata.

Vsem tem dilemam in zahtevam neodvisnega sindikata se je pridružil tudi svobodni, odgovore na vprašanja pa so zahtevali do 7. oktobra, sicer bo moral direktor odstopiti. Vodstvo je odgovore res poslalo, a po mnenju neodvisnega sindikata niso bili argumentirani. Upravni odbor podjetja pa je sporočil, da odgovarja le za poslovne odločitve od takrat, ko je Belt postal d.o.o., torej od začetka tega leta. Upravni odbor je predlagal tudi imenovanje treh nepristranskih komisij, v katerih pa ne stavekovi odbor ne neodvisni sindikat nista hotela sodelovati, ker sta menila, da nista ne dolžna ne usposobljena za reševanje teh težav, temveč mora dileme rešiti upravni odbor, ki je direktorja tudi imenoval. Vodstvo podjetja je predlagalo, da bi se tri ure pred napovedano stavko pogovarjalo s člani stavkovnega odbora, kar so slednji prav tako zavrnili z utemeljitvijo, da niso pristojni za reševanje težav. Poleg tega so tudi sami delavci prinesli stavkovnemu odboru pisno zahtevo za stavko in odstop direktorja.

M. BEZEK—JAKŠE

Razburljivo od začetka do konca

Na zadnji seji SO Ribnica je bilo največ časa in besed »posvečenih« Gallusu

RIBNICA — Na ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Ribnica je sprejemanje različnih dokumentov potekalo dokaj gladko, zataknilo pa se je pri poročilu o praznovanju Gallusovega leta in izvedbi likovne kolonije, predlog spremembe namembnosti objektov bivše JLA na območju občine Ribnica in sklepu o ustanovitvi javnega zavoda Miklova hiša.

Veliko vroče krvi je na zboru krajevnih skupnosti povzročilo že dejstvo, da so bile seje ločene. Prevladalo je mnenje, naj se seje v bodoče sklicujejo tako, da bo najracionalneje in najceneje. Tudi potrditev dnevnega reda ni potekala gladko. Poslanci se niso strinjali s tem, da dobijo gradivo na sami seji, še posebej ko gre za tako pomembno zadevo, kot je predlog spremembe namembnosti objektov bivše JLA. Podobno sta menila tudi druga dva zbora.

Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Miklova hiša, ki sta ga zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti po razpravi vendarle sprejela, družbenopolitični zbor ni sprejel. Odločil je, da bo o tem razpravljaj prihodnjic. Najverjetne-

Vse na enem mestu

Vrtinov pooblašeni Renaultov avtoservis

KOČEVJE PRI ČRNOMLJU — Alojz Vrtin, ki ima mehanično delavnico v Kočevju pri Črnomlju že 11 let, je letošnjega avgusta kot prvi v Beli krajini začel tudi s pooblaščenim Renaultovim avtoservisom. Resnici na ljubo povedano, do takšnega servisa ni tako lahko priti, saj veljajo zanj evropska merila, ki jih za to odgovorno v novomeškem Revozu nprestanano in nenaopovedano preverjajo v svojih pooblaščenih servisih. Natančnemu Vrtinu in trem pri njem zaposlenim delavcem pa jih ni težko izpolnjevati.

»Revoz lahko zares le pohvalim, saj je sodelovanje z njim izredno dobro. Tako mi je dal v uporabo specialna orodja, delavci hodijo na izpopolnjevanja, ki jim Revoz posveča izjemno pozornost, saj mu je veliko do tega, da je delo v delavnici zares strokovno opravljeno in da so mehaniki sproti seznanjeni z najnovjšo tehnologijo. Povrh tega pa nas z novostmi obveščajo tudi iz francoskega Renaulta,« je zadovoljen Alojz.

Seveda so po Vrtinovih besedah zadovoljne s storitvami v njegovem avtoservisu tudi stranke, toliko bolj,

ker dobijo vrsto storitev na enem mestu. Opravljajo namreč mehanične, kleparske, ličarske storitve, saj je Alojz, po osnovnem poklicu sicer mehanik, pozneje opravil še izpit za kleparja in ličarja. Pri njem je moč kupiti originalne rezervne dele za Renaultove automobile, nove Renaultove avtomobile, servise storitve pa opravljajo za vse Renaultove avtomobile, tudi takš-

Alojz Vrtin

ne, ki jim še ni potekel garancijski rok. Na vrsto pridejo seveda tudi druge znamke avtomobilov, čeprav imajo Renaultovi prednost. Sicer pa Vrtinove številne stranke iz vse Bele krajine in velikega dela Hrvaške za vse to vedo. Žal se Hrvti zadnje čase bolj poredko oglašajo v njegovem avtoservisu. Počakati bo pač potrebno, da bo na Hrvaškem zopet mir.

M.B.—J.

maša, ampak koncert, in vse poslance povabil, da se ga udeležijo.

MOJCA LESKOVŠEK-SVETE

SKLADIŠČE POD SLOVENSKO ZASTAVO

ORTNEK — V zgodnjih popoldanskih urah minulega petka je v vojašnici v Ortneku zaplapolala slovenska zastava. Sedaj, ko je objekt v rokah ribniške teritorialne obrambe, lahko ugotovimo, da so bile neosnovane bojazni in govornice občanov okoliških vasi, da je skladišče minirano in da ga bodo vojaki pri odhodu dvignili v rak. Ves čas vojne v Sloveniji in tudi po njej se je poveljstvo vojašnice trudilo, da bi objekt očuvalo in ga v varnem stanju izročilo novim lastnikom. Zato so tudi bili ves čas v tesnem kontaktu z vodstvom krajevnih skupnosti in organi oblasti. Da bi svoj odhod iz vojašnice in zadnje dni bivanja v njej dostojno proslavili, so pripravili skupno kosilo, na katerega so povabili sodelavce s »terena«. Moralno zadostenje za ljudi, ki so v objektu delali in iz Slovenije odšli proti svoji volji, kakor so poudarili, so lepe in iskrene besede zahvale predstavnikov krajevnih skupnosti, za dolgoletno sožitje. Posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov TO, milice in vojašnice, je popisala ostala sredstva in opremo v skladišču. Varovala jih bo do končne rešitve situacije. Ob tem pa se postavlja vprašanje, kakšna bo nadaljnja usoda objekta. Ker gre za tipski objekt, bi bilo najbolje v njem še naprej skladiščiti gorivo. Verjetno je izključena možnost, da bi se, kakor je neuredno slisati, v velike rezervoarske kupole skladiščil odpadni material.

M. GLAVONJČ

Bodo šolarje vozili zasebniki?

V trebanjski občini še proučujejo ponudbo zasebnih prevoznikov — Bodo »Gorjanci« po petih letih ob prevoze šolarjev?

TREBNJE — V trebanjski občini obiskuje osnovno šolo v letu 1991/92 natančno 2132 učencev, od tega jih ima približno tretjina oz. 715 urejen brezplačni prevoz do šole in nazaj. Do leta 1986 so šole same prevajale učence s 6 avtobusi in enim kombibusom, potlej pa je trebanjski izvršni svet podpisal pogodbo z novomeškim prevoznikom »Gorjanci«, da je odkupil avtobuse in zaposlil vse šoferje. Kot pravi pedagoška svetovalka Ana Nahtigal, so na šolah z »Gorjanci« zadovoljni, češar ne bi smeli spregledati, ko bi se morebiti odločali za nove aranžmaje glede prevozov šolobveznih otrok v občini.

Pred kratkim sta namreč poslala ponudbi za prevoz šolarjev zasebnika Jarc in Jurglič, ki sta pripravljena voziti 15 do 25 odstotkov ceneje od sedanje prevoznika. To bi jima uspelo zagotoviti šele spomladi. V vseh petih letih, kolikor časa prevažajo učence Gorjanci, šole niso imele nobenih pritožb ali pripomb. »Gorjanci« prevajajo otroke točno po urniku in brez zamud, tudi morebitne okvare avtobusov niso ovira, da ne bi izpolnjevali svojih obveznosti. »Gorjanci« so ponudili, da bi še zmanjšali stroške prevozov, če bi šoli Veliki Gaber in Trebnje pričeli pouk ena ob 6.45 in druga ob 8. uri, s čimer pa šoli

nista soglašali, ker imajo nekateri učenci do avtobusnega postajališča še okrog 3 km peš poti. »Gorjanci« šolam tudi omogočajo, da mesečno brezplačno do 400 km daleč odpeljejo učence na obvezne ekskurzije in podobno.

Vse to — navkljub temu da so »Gorjanci« pred petimi leti priskočili na pomoč, ko so prevzeli prevoze, šoferje in zastarele avtobuse, saj za nove Trebanjski niso imeli denarja — pa verjetno ne bo dovolj tedaj, ko se bodo odgovorni v občini odločali, ali naj prekinjejo pogodbo z »Gorjanci« in jo sklenejo s cenejšo konkurenco, četudi zasebno. Danes, ko je treba vsak fičnik trikrat obmi-

ti, da se nekako zvozi do konca meseca — to pa velja seveda tudi za šolstvo — se kaj lahko zgodi, da bo dobil delo zasebni prevoznik. Vsekakor pa bo morala biti trebanjska vlada pri dokončni odločitvi o tem previdna, zato že raz-

Po racionalizaciji prog in relacij Gorjanci zaračunavajo stroške za 5 avtobusov. Po septembrskih cenah znašajo dnevni stroški prevozov za vse učence v trebanjski občini 12.402 tolarja. Na trebanjski občini bodo pri odločitvi o izbiri prevoznika šolobveznih otrok upoštevali enake pogoje za zasebnike in za družbeno podjetje.

mišlja, da bi zasebniku morebiti dokončno zaupala prevoze šolobveznih otrok šele tedaj, ako bi v določenem poskusnem obdobju prevozov na določenih šolskih progah v občini ugotovili, da je konkurenčen »Gorjancem« tudi po kakovosti storitev, ne le po ceni. P. P.

DOLENJSKI LIST 5

**Spomni na
prihodnost**

Pogovori o nuklearki

KRŠKO — Krško elektrarno smo podedovali, tako kot lahko pravnik od pradedu preko vmesnih pogankov dobi zgotovljeno in lepo hišo. Poslopje se mu zdi varno, vendar lahko človeka vseeno vznemirja. Tudi krška nuklearka vznemirja. Še najbolj mirno jo prenašajo prebivalci Krškega in okolice, kot je prepričan Peter Žigante iz Krškega. Uvodničar na nedavni seji slovenskih socialistov v Krškem je imel menda celo prav. Zlasti bučno pljuska val vznemirjenja od drugod, če upoštevamo na primer »veržne« reakcije avstrijskih sovražnikov atomske energije, ki so pred kratkim prišli v Krško.

Kaj bi bilo drugače, če bi elektrarno zaprli? Referendum, ki bi odprl to možnost, bi prispeval samo eno; vrnil bi zaščeno, vse drugo v zvezi z nedoumljivim jedrskim sopotnikom s Krškega polja bi nemara ostala po starem. Morda je že preveč o tem, kar bi ostalo, povedal dr. Peter Novak, ko je dejal, da bo gorivo tukaj v Krškem, ker ga ne bo drugam vzel nihče. To je jedro problema in tisto, kar bo najbolj ježilo in vznemirjalo generacije, ki so podedovale jedrsko elektrarno in začasno skladišče, katerega izdelovalci imajo nepopravljive ambicije, da bi ga usposobili za trajnejše skladišče radioaktivnega materiala. Jedro problema je torej, da bo jedrska elektrarna jedrski objekt še tudi leta po tistem, ko bodo v njej ustavili proizvodnjo.

O sedanjem stanju je dr. Uroš Miklavžič iz Inštituta Jožef Stefan prispeval pomembno dozo optimizma: po njegovem ljubljanske bolnišnice z izpuščenim jodom, t. j. jodom 131, bolj vpliva na reko Savo kot krška jedrska elektrarna. Po vsem sodeč torej jedrska elektrarna pomeni problem za prihodnost, ko ne bodo vedeli, kako naj vsiljenega velikana z radioaktivnim črvesjem pokončajo na najboljši način.

M. LUZAR

Ne ve se, kako zapreti nuklearko

Predsedstvo slovenske socialistične stranke v Krškem razpravljalo o nuklearni elektrarni — Stroka: varna elektrarna — Socialisti parlamentu

KRŠKO — Če lahko krška jedrska elektrarna dela varno in če lahko ob tem zagotovimo ustvarjanje in njenim obratovanjem dobiček, naj dela do konca življenjske dobe. Tako je menil dr. Peter Novak iz ljubljanske univerze na seji, ki jo je v Krškem nedavno sklical predsedstvo republiškega odbora Socialistične stranke Slovenije. Seja je imela naslov »Nuklearna energija med stroko, okoljem in politiko«.

Poleg njega so iz Ljubljane prišli še dr. Hubert Požarnik, dr. Ferdo Gubina in dr. Uroš Miklavžič. Z njimi so šli v debato o (ne)škodljivosti jedrske elek-

trarne poleg nekaterih iz Posavja še ljudje iz strankene predsedstva iz Ljubljane. »Tehnični pol« omizja je naveval vrsto podatkov s skupnim imenom valcem, da je krška jedrska elektrarna izjemno varen objekt. Nazorno ilustracija stanja je prispeval dr. Miklavžič. Po njegovem je voda na iztok iz elektrarne, potem ko na predpisan način obkroži vse cnote jedrske elektrarne, pitna. Škodljivi učinki nuklearkarne, na ograji skladišča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov so zelo majhni, oziroma jih natančni merilci skoraj ne zaznajo.

Jedrska elektrarna na Krškem polju je Slovincem vse manj ljub objekt. Kaj o njem v resnici mislijo, naj bi pokazal referendum. Darja Lavtžar—Bebler ga vidi kot edino uporabno orodje demokracije za ta primer. Vojko Volk, ki je

poleg Beblerjeve in drugih tudi sodeloval na seji, bi najprej očitno samo v primeru, če bi država na vseljudskem glasovanju spravevala tudi za mnenje o načrtovani gradnji savskih elektrarn.

• **Krčani nasprotujejo referendumu. Prepričani, da bi referendum lahko bil »manipulacija«**, kot meni predsednik krške občinske skupščine Vojko Omerzu, pritrjujejo dr. Novaku. Ta pravi, da je nuklearka preveč tehnično zahteven objekt, da bi smel postati predmet nacionalne politične propagande. Referendum bi bil po njegovem nesmotrni, ker komite za energetiko še ni naredil celovite analize o vseh vidikih zapiranja NEK. Slovenska socialistična stranka bo glede na enega od sklepov seje šla na roko Krčanom. Kot je objubil strankin predsednik Viktor Žakej bodo socialisti skušali sprožiti v republiškem parlamentu široko razpravo o jedrski elektrarni Krško.

Njunemu strankarskemu kolegu Jožetu Smoletu pa se zdi pametno to, da vse razprave o jedrski gradimo na strokovno utemeljenih stališčih. Politika bi morala v tem primeru zagotoviti avtoriteto stroki in to tudi pomeni, da mora socialistična stranka — kot sleherni — graditi odnos do nuklearkarne na nevtralnih podatkih stroke.

M. LUZAR

**UPANJE NA
KANALIZACIJO**

JESENICE NA DOLENJSKEM — V tem kraju so doslej samo deloma zgradili kanalizacijo, kar v praksi pomeni, da približno polovico gospodinjstev še vedno uporablja zasebne greznice ali pa si pri odvajanju odpadka pomagata kako drugače. Kot se da razumeti domačini, si prebivalci želijo, da bi obstoječi javni kanalizacijski sistem čimprej dobil podaljši.

**Takrat vežica
in zdaj še luči
na pokopališču**

V Jesenicah napeljujejo elektriko — Da ne bi zmanjkalo prostora

JESENICE NA DOLENJSKEM — Prebivalci Jesenic na Dolenjskem in okoliških vasi so junija napeljali elektriko do krajevnega pokopališča, do cerkve, ki je na pokopališču, pa kablov niso mogli potegniti, ker so bili takrat v Sloveniji vojaški spopadi. Z deli nadaljujejo in malokdo dvomi, da do 1. novembra ne bo zasvetilo ob cerkvi Marije Magdalene šest luči, kolikor jih je bilo predvidenih.

Napeljava pomeni nekakšno udarniško akcijo, kajti kakih 15 domačinov, kolikor jih je povprečno pripravljalo vse potrebno za prihod elektrikařev, je delalo večinoma ob tako imenovanih prostih sobotah. Dobro voljo so ljudje pokazali tudi z denarnimi prispevki, ki so jih dodali sredstvom, katera je neka primaknila država. Pokopališče, kjer je neke vrste »hišnik« Ivan Štojs, dobiva ne le novo svetlobo, ampak mu bodo naredili tudi lepši vhod.

Lepota pokopališča pomeni veliko, vendar ne zadošča, če je zadnje počivališče umrlih pretesno. V Jesenicah je pokopališče že premajhno, zato si domačini že belijo glave z nujno razširitvijo. Ko razmišljajo o povečanju pokopališča, jim gre predvsem za to, da bi zagotovili parcele za grobove umrlih svojcev mladih družin in doseljencev. Na pokopališču, ki služi Jesenicam, Obrežju, Breganskemu selu in Ribnici, so pred nekaj leti uredili mrliško vežico. Domačini so se na namen tega objekta že dokaj prividali in veliko pokojnikov že leži v vežici in ne več doma.

L. M.

**VLADA NI DELALA
MIMO TERITORIALNE
OBRAMBE**

BREŽICE — V zvezi z nekaterimi pomisleki o tem, ali se je pogovarjal z vodstvom Tehničnega remontnega zavoda Bragana glede tamkajšnje opreme zasebno ali uradno, Ciril Kolesnik navaja, da je bil v TRZ kot predstavnik izvršnega sveta v imenu občine Brežice. Kot pravi, se je v TRZ pogovarjal tudi na prošnjo podrejenih polkovnika Gutmana, ki po Kolesnikovem mnenju očitno ne ve, kaj delajo njegovi podrejeni. Ciril Kolesnik, predsednik izvršnega sveta brežiške občinske skupščine poudarja, da je pri pogovorih s Tehničnim remontnim zavodom brežiška civilna oblast sodelovala s predstavniki 25. območnega štaba TO. Kot se pravi Kolesnik, si slovensko obrambno ministrstvo močno prizadeva ohraniti TRZ čimbolj neokrnjen.

EKOLOŠKI PROBLEM

BREŽICE — Brežiški Zelenci so v občinski skupščini izrazili zaskrbljenost v zvezi z minko ekskluzivnimi sredstvi v okolici Kerkelj ob Krki. V bližini Skopic je po besedah Ivana Tomšeta veliko razstreliva in ko armada ekskluziv aktivira, s tem onesnažuje okolje.

P. P.

**ABRAM
V MAKSIMARKETU**

KRŠKO — Izšla je prva maksim singl plošča v house rap—stilnu na Slovenskem. Izdal jo je dolgoletni glasbeni ustvarjalec Roman Abram iz Krškega. Prva promocija plošče bo danes v Ljubljani pred prodajalno plošč v Maksimarketu, in to ob 16., 17. in 18. uri. Glasbenik pripravlja za november in december turnejo po diskotekah v Sloveniji.

ČETRTA IN ŠESTA

KRŠKO — Plesna skupina Divi iz Krškega je nastopila v Ljubljani na prvem slovenskem prvenstvu v show danceu. Zabeležila je vidni vrstitev v dveh kategorijah. Njeni pionirji so bili četrti, članski nastop pa je plesalcem skupine Divi prinesel 6. mesto.

ČAKAJOČ NA TELEFON

JESENICE NA DOLENJSKEM — Nekateri prebivalci jeseniške krajevne skupnosti so pred leti vplačali nekaj denarja za telefon, vendar se je ta tolikanj razširjena gradbena akcija tudi na tem območju potem ustavila. Tako navkljub omenjenemu finančnemu izdatku telefona še do danes nimajo. Nadaljevanje del sicer pričakujejo, vendar pri tem niso pretirani optimisti, saj poznajo slovensko izkušnjo, da podobne gradnje običajno trajajo dalj časa, hkrati pa se do zadnjega ne ve natančno, koliko bo v resnici koga stala.

**RAZSTAVA GOB, ZATEM
ŠE JESENSKEGA SADJA**

SEVNICA — Potujoča trgovina Danila Osovnikarja Moj mali svet je konec preteklega tedna pripravila razstavo gob. Verjetno so zaradi slabega vremena prinesli 60 vrst, predvsem užitnih, pa tudi pogojno užitnih in strupenih gob, le trije gobarji. Največ gob je na razstavo prinesel Jože Rađej z Zigrskega Vrha. Poučno razstavo gob so si v ponedeljek organizirano ogledali tudi učenci sevniške osnovne šole. Osovnikarjevi bi radi, da bi se vsako tretjo nedeljo v mesecu nekaj dogajalo pri sevniškem taborniškem domu, zato bodo že prihodnji mesec pripravili razstavo jesenskih sadežev, v decembru pa bodo lahko gospodinje pokazale in izmenjale izkušnje, saj in kako so vložile oz. konzervirale sadje, zelenjavo in drugo.

M. LUZAR

SIGNAL JIH NE DOSEŽE

BREGANSKO SELO — Prebivalci na področju Breganskega sela še zmeraj ne morejo spremljati oddaj Radia in Televizije Slovenija. To je posledica »bele lise« v oddajniški mreži slovenske RTV in ne gre za posledico vojaških spopadov, kot bi morda kazalo spricho letalskih napadov na nekatere oddajnike in zaradi bližine hrvaškega bojišča. Kar zadeva sprejem radijskih programov, je edini vir slovenske informacije marsikje na tem območju Radio Posavje — Studio Brežice.

**»SEVNIČANKA« OB
1. OBLETNICI**

SEVNICA — Blagovnica Sevnčanaka je v prvem letu delovanja pridobila veliko kupcev iz Zasavja, Posavja in Dolenjske. V dveh etažah blagovnice so v enem dnevu iztržili že okrog 250.000 tolarjev. Za svoje kupce je Sevnčanaka te dni pripravila prijetno presenečenje. Trije kupci, ki bodo do 26. oktobra v enem dnevu nakupili največ, bodo nagradieni z darilnimi boni od 5.000 do 10.000 SLT, s praktičnimi darili pa bodo nagradili še 3 naključno izrečane kupce.

ZMAGA GASILCEM JUTRANJKE — Pri Inpletu na Brezovem so se pretekli petek pomerile industrijske gasilske desetine sevnških podjetij. Pri moških tekmovalec je v hladnem, deževnem vremenu zmagala Jutranjka, pred Inpletom, Jugotaninom, Stillesom in Lisco, pri ženskah pa Inplet ni imel konkurence. Na sliki: zaradi občasnega močnega vetra je bila mokra vaja z vedrovko eden najzahtevnejših preizkusov na tekmovanju. (Foto: P. P.)

Bodo plače učiteljev izenačene?

Sevničani za izenačitev pogojev osnovnega šolstva v Sloveniji — Sevnška vlada zavrača očitke sindikata šolnikov

SEVNICA — »Osnovno izobraževanje je po obsegu financiranja največje zalogaj za občinski izvršni svet, zato se do tega uporabnika tudi zelo odgovorno obnaša. Že v proračunu za leto 1991 smo namenili za šolstvo več denarja, kot nam pa je za to predvidelo ministrstvo za finance, prav tako pa tudi v rebalansu še povečujemo delež proračuna, namenjen za šolstvo. Zaradi navedenih ukrepov, stalnega spremljanja in dogovarjanja z ravnatelji, predstavniki sindikata in ostalimi, ki imajo na skrbi šolstvo, ne sprejemamo očitka, da se iz kogarkoli norčujemo.« so na seji sevnške vlade pretekli četrtek odgovorili na poslansko vprašanje konference sindikatov vzgoje, izobraževanja in znanosti.

Vlada sicer priznava, da je letos gnotni položaj vseh družbenih dejavnosti res slabši kot lani, opozarja pa, da je bilo to, glede na nerearno stanje v lanskem letu, letos moč pričakovati. Sindikat in financer sta se lani, skladno z usmeritvijo republiških organov, uskladila, da je osnovna plača za začetnika z višješolsko izobrazbo 7.000 tolarjev. Sevnški minister za gospodarstvo Jože

niso spreminjale, so se pa povišale v maju za 4 odst., v juniju različno za posamezne šole od 3 do 5 odst., v avgustu za od 5 do 10 odst. in naposled so jih v septembru, spet enotno za vse šole, dvignili za 10 odst.

Sevnška vlada je upoštevala usmeritev, ki so jo 14. oktobra letos dobili od podpredsednika republiške vlade Matije Malešiča, da naj znaša osnova za učitelja začetnika z višješolsko izobrazbo za normativno delo 19.200 tolarjev bruto. Na tej osnovi izračunano povšanje plač znaša povprečno 13 odstotkov, ta znesek pa je vključen v predlog rebalansa in se lahko izplača ob koncu oktobra. S tem zadnjim povšanjem bi se plače v osnovnem šolstvu v sevnški občini povečale različno za posamezne šole v razponu od 40 do 48 odstotkov.

Prej ko slej pa je potrebna primerjava z gospodarstvom, saj sta obseg in financiranje družbenih dejavnosti neposredno odvisna od poslovanja podjetij. Znano pa je, da povprečne plače v sevnškem gospodarstvu že več let zaostajajo za republiškim povprečjem največ celo za četrtnino, najmanj pa za 15 odstotkov.

Sevnški izvršni svet pravi, da ne drži popolnoma očitke sindikata šolnikov, da nimajo denarja za nujno potrebne materialne stroške, saj po informacijah nobena šola ni ostala brez kurjave, elektrike in ostalih komunalnih storitev. V predlog rebalansa pa je vlada vključila tudi sredstva za prevoze na delo, odpravnine, tople malice, zavarovalne premije in regres.

P. P.

V Silexu bodo delali za izvoz

Sevnška industrija latoflexa kupila Stillesov obrat na Blanci — Avstrijska tehnologija in kapital — Surovina iz domačih logov

BLANCA — Sevnška industrija latoflexa (Silex), mešana družba z 12 slovenskimi družbeniki — med temi so vsi zasebniki razen največjega soustanovitelja oz. sovlagatelja trebanjskih Tesnil, ki imajo največji delež — se je dobri dve leti pripravljala za ta projekt. Družbeniki so ocenili, da je zdaj družbeni položaj končno dozorel za tako potezo.

Je sicer še veliko zagat in nejasnosti, zlasti glede varnosti naložb tujih partnerjev, ki ne poznajo nikakršne sentimentalnosti, ko gre za posel, temveč jih zanima samo profit. Navkljub še dokaj številnim neznanam se je avstrijska firma Argus le odločila za sovlaganje v Silex, ki naj bi sčasoma prerasel v delniško družbo.

Silex se je odločil za okrog 56 milijonov avstrijskih šilingov vredno naložbo v manj razviti krajevni skupnosti Blanca, kjer je od sevnškega Stillesa z leasing pogodbo na 7 let odkupil objekte z okrog 3000 kvadratnimi metri pokritih površin, z vso infrastrukturo in pripadajočimi zemljišči. Do letošnje zime naj bi dogradili in opremili še ustrezne tehnološke objekte, potem bodo opravili ne-

uporabljali tudi brezovo) imajo že sklenjene predpogodbe. Mesečno bo Silex potreboval okrog 1000 kubikov hlodovine, konec marca pa naj bi imeli v tovarni že vso potrebno surovino. To je pomembno tudi zaradi tehnologije izdelave latoflexa. Vodstvo Silexa (predsednik družbe je magister Ciril Pevec)

• **Ob polni proizvodnji naj bi v Silexu na Blanci delalo okrog 80 delavcev. Silex se je v pogodbi s sevnškim Stillesom obvezal, da bo zaposlil 46 delavcev, ki so poprej delali v tem prosluitem Stillesovem obratu, tudi za begunjski Elan, in so zdaj na čakanju.**

se zaveda, da bodo začeli proizvodnjo ravno zavoljo tehnološke priprave lesa v najbolj neugodnem času. Toda odlaganja ni, zdaj gre zares!

P. PERC

Sevniški paberki

NOČNI PROGRAM — Kdor se ni vedel, da sevnški radio ob sobotah oddaja do polnoči tudi nočni program, mu naj to prišepnemo mi, kajti šefica Branka in urednica Nada sta bolj skromni in nista te popreštrite spreda obešali na velik zvon. Nočni program omenjamo tudi zaradi Jožice in Renate, ki sta srčano vodili spored in vrtili dobro glasbo. Ker pa spored poteka v živo, so poslušalci v soboto lahko slišali izpad, pomislite, poslušalke, ki je bil izbor melodije tedna kar po telefonu poslala Renato v »tri krasne« sočno, moško, a z ničimer izzvano kletvico. Bog pomagaj revnim na duhu!

VSTOPNINA — Sobotni žur v Boštanju, kjer so zbirali pomoč za Hrvaško, bi verjetno privabil še več mladih ljubiteljev rocka (saj v Posavju ni vsak dan prilžnost slišati dobre bend Sank rock), če bi bilo vreme lepše. Od sevnške železniške postaje do TVD Partizana v Boštanju, kjer organizatorji edino še lahko dobijo prostor za take in podobne veselice, ni tako zelo blizu. Saj tudi Lukovec ni tako blizu, čeprav spada v »državo Boštanj«, pa so vseeno našli pot semkaj štirje mladi fantje, ki so svojemu pop ansamblu naredili ime Melanie. Za začetnike so presenetljivo lepo prebrkali in peli, tako da bomo o treh Lischin in enem Dolniškogotovo še kaj slišali in prebrali, tudi v Dolenjskem listu. Je pa nekaj časa v Boštanju, tam, kjer so prodajali vstopnice po 100 SLT, izstopal mlad obrtnik in podjetnik, ki dolgo časa ni bil voljan odšteti stotaka, za katerim niso tako žalovali niti srednješolci.

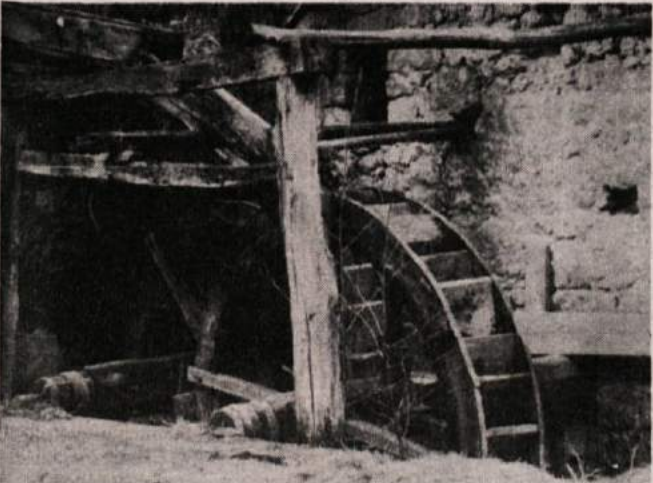
Zazrta v svet, ki odмира

Fotografinja Vladka Likar — Kobal bo v Trebnjem s fotografijami predstavila motive ob Radulji

TREBNJE — Lesene kočje, z ganki opasane kmečke hiše, kozolci na samem, mlinci, ki jim je čas ustavil kolesa, viharniki pa ljudje, ki so se obdržali življenju, delo in navade po starem, ter še kaj, kar kljubuje in se zlepa ne vda pišu novodobnih vetrov, vse to je lahko zanimiv motiv za nekoliko bolj liričnega slikarja ali fotografa, še posebej, če ima tudi občutek za dokumentarnost.

Takšnih motivov je Dolenjska polna in niti ni treba daleč od glavnih cest, da se prikažejo. Človeka kar primorajo, da se po risalo ali fotoaparatu. Tako nastajajo cele serije likovnih ali fotografskih zapisov in potem nekako pride samo od sebe, da nekaj tega vidijo tudi drugi — na razstavi. Eno takšnih fotografskih razstav si bodo lahko ogledali tudi Trebnjani.

V soboto, 26. oktobra, ob 17. uri bodo namreč v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem odprli razstavo fotografij Vladke Likar — Kobal, v Ljubljani udomljene rojakinje iz Brestanice v Krški občini, z njimi pa bo avtorica, poklicna fotografinja in dolgoletna pedagoginja na šoli za oblikovanje, predstavila svet ob Radulji, torej kočček Dolenjske v škocjanskem koncu. Razstavljala bo okoli 30 fotografij velikega formata in večje število manjših, nekakšne »fotostripe«. Z ekspozitami iz svoje etnološke zbirke bo na razstavi sodeloval tudi Dolenjski muzej iz Novega mesta.

Čas je ustavljal kolesa stare žage ob Radulji — s serijo takšnih in podobnih fotografij se bo konec tega tedna predstavila v Trebnjem fotografinja Vladka Likar — Kobal, brestaniška rojakinja iz Ljubljane.

Vladka Likar — Kobal pravi, da je motive ob Radulji fotografirala naključno, ne po nekem vnaprej izdelanem načrtu. In pripoveduje: »V dolini Radulje je moj prijatelj Marko Kocijan podedoval staro žago, in ko sem bila prvič tam, sem naredila prve posnetke, kajpak motive, ki so se mi zdeli najbolj zanimivi. Potem sem v to dolino prišla še večkrat in vsakokrat odkrila kaj novega in fotografirala. Seveda takrat še nisem mislila na razstavo oziroma sploh še nisem vedela, da znajo postati posnetki zanimivi šele takrat, ko izdelate povečave in jih opazuješ. Tedaj se na fotografiji prikaže marsikaj, česar med fotografiranjem sploh ne opaziš. Seveda nisem umetniška fotografinja, tudi nisem nikoli imela nagljenja do umetniške fotografije. Zame je fotografija stvaren zapis, dokument nečesa, tudi časa. Skratka, zapis, ki ima dokumentarno vrednost. Najbolj me zanima svet, ki propada in odмира, moja naloga kot fotografinja pa je, da v danem trenutku odslužim stanje, stvarno podoba nečesa, česar morebiti že jutri ne bo več.»

Vladka večkrat obiše rojstvo Brestanice, kjer seveda tudi veliko fotografira, njena največja želja pa je odpreti fotogalerijo v domačem kraju. Meni, da bi bil brestaniški grad pravi prostor za to, pristojni pa zato nečemu niti slišati, pristavi.

I. ZORAN

»Tisti, ki meri žalost«

Tako je naslovil Vili Ravnjak svojo dramo o Tugomerju, ki jo igrajo v ljubljanskem MGL

Slovinci imamo kar nekaj dramskih balad o Tugomerju. Prvo je napisal Josip Jurčič.

Prvi festival orgličarjev

To soboto v Trebnjem

TREBNJE — Kulturno ponudbo tukajšnje ZKO za ta mesec sestavlja več prirediteljev, vanjo pa je vključen tudi prvi festival orgličarjev Slovenije. Prireditelj, ki so jo pripravljali od spomladi, ko so objavili razpis, bo v soboto, 26. oktobra, ob 18. uri v trebnjanskem kulturnem domu, in sicer pod naslovom (ah), TE ORGLICE. Festival bodo spremljali strokovnjaki Narodnega inštituta iz Ljubljane, znana nemška tovarna glasbil Hohner pa bo sodelovala s prikazom svojih orglic.

Za festival se je pripravilo in bo v soboto na trebnjanskem kulturnem domu nastopilo 24 orgličarjev. Med nastopajočimi jih bo več iz družin, kjer so orglice domači instrumenti. Tako se bo predstavilo kar nekaj družinskih parov, npr. mož in žena, oče in sin ipd. Prav mladih orgličarjev ni med njimi, na čelu starejših pa bo tudi eden, ki ima za sabo več kot 70 pomladi. V skladu s starostjo nastopajočih bodo tudi višje, ki jih bodo v soboto izvajali na orglice. Sami ali z ansambli.

Med prijavljenimi za prvi festival so orgličarji iz raznih krajev, tako rekoč iz vse Slovenije. Kaka tretjina jih je iz Dolenjske in Posavja, in to iz Dobrepolja, Sevnice, Krškega, Brestanice, Težke Vode in Trebnjeva. Upajo, da bodo vsi tudi nastopili.

I. Z.

Slovenci imamo kar nekaj dramskih balad o Tugomerju. Prvo je napisal Josip Jurčič. Franu Levstiku se ni zdelo dovolj dobra in prepričljiva, zato jo je prebral. Levstikovo različico lahko štujemo tudi za samostojno delo. Tretji avtor, ki ga je zamakala ta snov, je Bratko Kreft. Lani poleti pa je mladi slovenski dramatik Vili Ravnjak napisal novega Tugomerja in dramo naslovil Tisti, ki meri žalost. Delo je posvetil Jurčiču in Levstiku.

Snov za Tugomerja je Ravnjak, tako kot vsi avtorji pred njim, črpal iz znane Giesebrechtove kronike Polabskih Slovincov. Njegova varijanta slovenskega literarnega mita se precej razlikuje od vseh dosedanjih. Besedilo novega Tugomerja je vsak dan bolj aktualno in preroško. V jedru te dramske balade je motiv osebnega maščevanja za umor očeta, v maščevanje pa Tugomer povleče ves svoj narod. Tugomerjeve osebne ambicije postanejo usodne za vse njegove Karantance: ena napaka vodi v drugo, začarani krog nasilja pa se končuje s propadom vsega.

To Ravnjakovo dramo igrajo v Mestnem gledališču ljubljanskem in sicer v režiji Mire Erceg iz Berlina. Lik Tugomerja, se pravi »tistega, ki meri žalost«, upodablja na odru Slavko Cerjak, krški rojak. Nastopa še vrsta znanih igralcev (Jožica Avbelj, Majda Grbac, Tone Kuntner idr.) in statistik. Gre za pravi gledališki spektakl in za najzahtevnejši projekt Mestnega gledališča ljubljanskega v zadnjih letih. Že krstna predstava minuli četrtek, 17. oktobra, je napovedala, da bo to nova slovenska gledališka uspešnica.

Režiserka Mira Erceg, ki ni z ničemer obremenjena, še najmanj z nacionalnostjo, je Ravnjakovo dramo zasnovala kot gledališko metaforo za sodobne Tugomerje med nami ali nedaleč od nas in ta metafora se zliva s kruto vsakdanjostjo v umetniški poziv proti nasilju vojne.

— an

SLAVNOSTNI KONCERT — V soboto je bil v farni cerkvi v Ribnici zadnji večji dogodek ob praznovanju 400-letnice smrti Jakoba Petelina Gallusa. Koncert, na katerem so mešani pevski zbor, nonet Vitra in oktet Gallus iz Ribnice odpeli Gallusovo mašo Musica noster amor in skladateljeve motete, je število občinstvo pozdravilo z burnim aplavzom. O Gallusovem življenju, o katerem vemo sicer zelo malo, je spregovoril slavnostni govornik dr. Matjaž Kmecl. (Foto: M. L.-S.)

Trebanjsko-novomeški slavljeneec

80-letnico življenja pesnika, prevajalca in urednika Severina Šalija počastili Trebnjanci in Novomeščani — Ob jubileju tudi spominska plaketa Novega mesta

TREBNJE, NOVO MESTO — Severin Šali, pesnik, prevajalec in urednik, je praznoval v torek, 22. oktobra, osemdeset let življenja. Luč sveta je zagledal v Podliscu pri Dobriču, potem pa na nekaj najzgodnejših let preživel pri stricu v Šentrupertu. Osnovno šolo je obiskoval v Dolenji Nemški vasi pri Trebnjem, gimnazijo pa v Varazdinu. Nekaj časa je še živel na Hrvaškem, nato pa se vrnil v Slovenijo in se v Ljubljani zaposlil pri Jugoslovanski knjigarni. Po vojni je najprej živel kot svobodni književnik in prevajalec, ko pa so v Novem mestu ustanovili Dolenjsko založbo, je delal pri njej. Nazadnje je bil urednik pri Mladinski knjigi v Ljubljani. Živi v Novem mestu.

Njegovo pesniško delo obsega sedem knjig, ki so izšle v letih 1940—1991. Za svojo liriko je že leta 1940 prejel dve nagradi: Prešernovo nagrado mesta Ljubljane in nagrado Dravske banovine. Leta 1954 je dobil v Novem mestu Trdinovo nagrado, in sicer za prevod pesnitve Jama hrvaškega pesnika Ivana Gorana Kovačiča. Neprimerno večji je Šalijev prevajalski opus, iz tujih litera-

tur pa je v slovenščino prevajal poezijo in prozo. Predvsem so znani njegovi prevodi nekaterih temeljnih del iz srbohrvaške literature pa prevodi iz ruščine, makedonščine, prevajal pa je tudi iz češčine in francoščine.

Šalijevo literarno delo je od minulega tedna predstavljeno na razstavi v Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Ekspozitavi je kar za nekaj vitrin. Razstavljene so vse pesnikove knjige, zbirke, ki jih je izdal po antologije z njegovimi pesmimi in publikacije, v katerih je sodeloval ali pa se sodeluje, od predvojnih do današnjih revij, zbornikov in drugih publikacij. Na razstavi je tudi nekaj Šalijevih rokopisov. Drugi del razstave predstavlja Severina Šalija kot prevajalca, tretji del pa kot urednika. Seveda je na ogled tudi fotografsko gradivo, ki kaže pesnika ob najrazličnejših priložnostih, tudi skupaj z drugimi literati in znanimi osebnostmi. Razstavo je novomeška knjižnica pripravila v počastitev Šalijevega življenjskega jubileja.

V SOBOTO »LUBEZEN«

BREŽICE — Na odru Prosvetnega doma Brežice bo v soboto, 26. oktobra, ob 20. uri gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja s komedijo »Lubezen«. S to humoresko na temo ljubzenskega trikotnika bo brežiški Zavod za kulturo poskrbel za prijeten konec tedna. V »Lubezni«, ki jo je režiral Dušan Mlakar, se bodo predstavili igralci Zvone Agrež, Darja Reichamn in Bojan Umek. Vstopnice za predstavo so na voljo v predprodaji v brežiški knjigarni in v tajaštvu Zavoda za kulturo Brežice.

VEČER S PESNIKOM JEVREMOM BRKOVICEM

LJUBLJANA — Društvo slovenskih pisateljev je pripravilo v torek, 22. oktobra, v svojih prostorih na Tomšičevi 12 v Ljubljani večer s črnogorskim pesnikom Jevremom Brkovićem, ki se je na begu iz svoje domovine »ustalil« v Ljubljani. Društvo slovenskih pisateljev se je hkrati odločilo, da bo začelo od svojih članov zbirati prostovoljne prispevke za tiste pesnike in pisatelje, ki se bodo zaradi vojne v lastni domovini (predvsem iz Hrvaške) zatekli v Slovenijo.

Šalijevo 80-letnico so v četrtek, 17. oktobra, počastili v Trebnjem, in sicer s prireditvijo, ki je bila v večernih urah v avli stare osnovne šole. To je bil literarni večer, na katerem je igralec Srečo Špič ob glasbeni spremljavi Lada Jakše recital pesmi iz Šalijeve letos izšla zbirke Pesnik na večerni poti, Milena Režun pa je ob glasbi istega izvajalca predstavila več pesmi svojega očeta Franceta Režuna, in sicer iz njegove tu di letos izšla zbirke Občutja in videnja. Na začetku prireditve, ki se je udeležil tudi uredniški odbor revije Rast, je Severinu Šaliju čestital za jubilej trebanjski župan Ciril Pungartnik. Na koncu, pred družabnim večerom, pa je nekaj prijaznih besed slavljencu povedal prof.

Kaj prinaša oktobrska Rast

V oktobrska kulturna dogajanja dolenjske dežele se pomenljivo vračata tudi najnovejša Rast. Gre za tretjo številko letošnje, drugega letnika te naše pokrajinske revije, ki jo izdaja Dolenjska založba v Novem mestu. Podobno kot prejšnje številke obiluje tudi ta s pestro in zanimivo vsebino ter številnimi novimi sodelavci. Če že ne zaradi drugega, bi jo lahko vsaj glede prispevkov, njih raznovrstnosti in profiliraniosti ureditve imeli za zgleden doosek sodelavcev in urednikov.

Osnovna osebnost literarnega dela revije je tokrat pesnik, prevajalec in urednik Severin Šali iz Novega mesta, letošnji jubilar. Ob 80-letnici je predstavljen s kratkim izborom svoje poezije iz vseh šestih pesniških zbir. Svojo življenjsko in ustvarjalno pot pa je opisal v odgovorih na vprašanja, ki mu jih je zastavil literarni urednik revije, pesnik Ivan Gregorič, ter ob tem predstavil tudi svoj pogled na poezijo. Drugi pesniki pričujoče številke pa so: Janez Kolenc, Ladislav Lesar, Ivan Gregorič, Lojze Krakar, Peter Vovk, Lojze Podobnik, Marjanca Žvar in Marija Pilko. Nekateri od teh prvič nastopajo v reviji. Tudi proza, ki

dopolnjuje literarni del, so napisali »novinci« Igor Karlošek, Ivanka Mestnik in Joža Sladič.

Na literarne strani se navezuje spis Nataše Petrov, posvečen življenju in delu pisateljice Ilke Vašte ob 100-letnici njenega rojstva. Vaštetova je bila rojena v Novem mestu in je v rodno mesto postavila dogajanja kar v treh svojih romanih. Svoječasna in priznana kot avtorica biografskih in zgodovinskih romanov, je Vaštetova danes še skoraj pozabljena. Njen del na knjižnem trgu ni naprodaj, pa bi prav gotovo z njimi lahko marsikaj povedala tudi današnjemu bralcu.

Milena Režun se je lotila zanimive teme z likovnega področja in razglablja o tako imenovani slovenski naivi kot pojavu, ki ga ni moč istovetiti z naivo v Jugoslaviji, ampak so med njima pomembni razločki.

Judita Podgornik je objavila zanimiv spis o Narodnem domu v Novem mestu oz. o prvem letu (1873) njegove gradnje. Gradivo zanj je dobila v takratnem dnevniku Slovenski narod, ki je priobčil serijo člankov izpod peresa novomeškega dopisnika o napredovanju del pri gradnji tega doma,

JUTRI OTVORITEV NOVIH PROSTOROV V GIMNAZIJI

NOVO MESTO — Gimnazija v Novem mestu je dobila nove prostore s pozidavo gimnazijskega dvorišča. Načrte je izdelal arhitekt Marjan Zupanc iz Pionirja, nekdanji novomeški gimnazijec. Nove prostore bodo slovesno odprli jutri, v petek, 25. oktobra, ob 18. uri. Otvoritvena slovesnost bo v atriju šole. Slavnostni govornik bo mag. Boštjan Kovačič, predsednik novomeškega izvršnega sveta.

DUNAJSKI UMETNIKI

LJUBLJANA — V Galeriji Zvezde društev slovenskih likovnih umetnikov so odprli minuli četrtek, 17. oktobra, razstavo del štirih umetnikov z Dunaja. To so Blittersdorff, Foerch, Pavlik in Prschak. Dela bodo na ogled do 9. novembra.

Jože Zupan iz Šentruperta ter mu izročil darilo — sliko trebanjskega slikarja Bogdana Breznika.

V ponedeljek, 21. oktobra, popoldne je bila slovesnost ob 80-letnici Severina Šalija v gostišču Domen v Družinski vasi, pripravilo pa jo je predsedstvo novomeške občinske skupščine. Po krajšem kulturnem programu, v katerem je Staša Vovk prebrala dve Šalijevi pesmi, Janez Mežan, urednik knjižne zbirke Utva pri Dolenjski založbi, pa je na kratko predstavil njegovo pesniško, prevajalsko in uredniško delo, so jubileju izročili občinsko priznanje — spominsko plaketo Novega mesta. Ob tej priložnosti je imel novomeški župan Marjan Dvornik slavnostni nagovor in čestital pesniku za osebni praznik.

I. ZORAN

OBETA VEN PRVI NASTOP — Ob otvoritvi prve samostojne razstave Sevnice Jerice Šantej, študentke FNT (smer oblikovanje tekstilij) v Ljubljani, je dr. Mirko Juteršek v galeriji na sevnickem gradu pohvalno spregovoril o njenem ustvarjanju. Šantejeva s ciklusom abstraktnih slik izraža na dokaj samosvoji način, s kombinacijami intenzivnih barvnih črt, nekakšnih geometrijsko urejenih trakov, svojo čutno discipliniranost in v naslednjem hipu spet čustveno vznemlenost. Na podoben način kot slike je Šantejeva obarvala tudi tekstil in ga pripravila za krojaško obdelavo. Zelo dobro obiskano otvoritev razstave je popeljal Vlado Kreslin. Na sliki: dr. Juteršek čestita avtorici. (Foto: P. Perc)

kultura in izobraževanje

Gallus in čas

Ta teden potekajo v Ljubljani osrednje slovesnosti ob 400-letnici Gallusove smrti. Od ponedeljka se vrstijo koncerti, na katerih nastopajo domači in tuji glasbeniki (iz Londona, Prage in Piacenze), od tega dne je v Cankarjevem domu na ogled razstava o Gallusovem življenju, ustvarjanju ter odmevih njegove osebnosti in dela, v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma pa na mednarodnem simpoziju številni domači in tuji muzikologi, raziskovalci in drugi strokovnjaki berejo referate in razpravljajo o Gallusu Carniolus in evropski renesansi. Simpozij se bo končal danes, koncerti del počastitve Gallusa pa jutri.

Sodeč po naslovih tem na simpoziju, je Gallus ime, ki ni zaznamovalo le 16. stoletja, v katerem je ta naš veliki rojak živel in ustvarjal, temveč še ves čas glasbenih obdobjev po Gallusovi smrti, vznemirja pa tudi še danes. Eno tistih imen, ki na slovenskem in evropskem kulturnem obnebu svetijo enako močno skozi stoletja, zato tudi ukvarjanje z njim nikoli ne more biti zares dokončno.

»Govoriti o Gallusu ni lahko,« je zapisal programski odbor za počastitev Gallusa pri ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, »o njem govori glasba, ki je njegova in naša ljubezna. V tem letu bi radi povedali in pokazali vsem Gallusovim sonodnjakom, Evropi in svetu, da želimo tudi z glasbo zbuditi v ljudeh čustva, ki so kulturnim bitjem bližja od grmenja topov in žvižganja raket.«

I. ZORAN

PREDAVANJE O ASTROLOGIJI

NOVO MESTO — V torek, 29. oktobra, ob 19. uri bo v Študijski knjižnici Mirana Jarca novo predavanje iz jesenskega cikla. Viktor Gerkman, ki je pred kratkim izdal zanimivo knjigo Astrologija, veča o značaju in usodi, bo govoril o kozmičnem zakonu, skrite m ljudski usodi. Po predavanju bo pogovor o astrologiji, temi, ki prav gotovo marsikoga zanima, zato vabijo prireditelji k čim večji udeležbi.

delo na daljavo, kar je obenem tudi edini prispevek v rubriki Rastoča knjiga. Andrej Hudoklin predstavlja jama Jazbino v Topliški dolini, nato sledijo trije zapisi o novih knjigah in razstavah. Helena Ložar Podlogar ocenjuje knjigo Karla Bačerja Iz dolenjske preteklosti in Milan Markelj knjižni prvenec mladega novomeškega pisatelja Damijana Sinigoja z naslovom Vojake ubijajo, mar ne?, Jožef Matijević pa se je razpisal o ciklu slik Janka Orača, ki je bil pod naslovom Kresna noč na Medvedjeku na ogled v Dolenjskem muzeju. Zanimivo je tudi tokijsko pismo novomeške rojakinje Bibe Dobovšek-Sethna oz. njen intervju z na Japonskem živečim slovenskim jezikoslovcem — japonistom Andrejem Bekešem. Vsebinski del končuje stalna Kulturna kronika, ki prinaša strnjen pregled kulturnih dogodkov na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju za obdobje junija — avgust 1991.

Na koncu pa še, kar bi moralo biti že na začetku, o padcu rdečih dinovozavrov (v podobi L. JLA) na slovenskih tleh in nadaljevanju njihove smrtonosne agonije na Hrvaškem, o čemer — ob tem pa tudi o izjemni možnosti za mlado slovensko državo — kritično razmišlja Milan Markelj.

I. ZORAN

pisma in odmevi

Lov na polhe in... ... slovenska televizija

V tem času, ko v vseh kulturno naprednih državah ustita krznarska industrija in zapirajo krznarske trgovine in delavnice, z vsilo prodira na trg umetno krzno (pliš). Znanje osebnosti, zlasti iz ženskega sveta, demonstrativno zahtevajo dragocene krznenne plašče, slovenska televizija pa se — ne daleč od 4. oktobra, svetovnega dneva varstva živali — postavlja z lovom na polhe. V nedeljo, 13. oktobra, smo se v oddaji ZDRAVO lahko javno soočili z moralno slovensko tradicijo še iz Valvasorjevih časov.

Spoštujem tradicijo, ki nima moriškega pridha, z lovom na polhe pa se ne morem strinjati; na žalost to morijo podpirajo tudi lovci, ki so zame le uniformirani mesarji. Vsi lovijo polhe oz. »polhajo iz strasti«, s čimer se celo javno hvalijo. Vemo, da je za eno pokrivalo polhovko treba zbrati 34 najlepših kožic, to pomeni, da jih je treba pobiti najmanj sto, da pridemo do ustreznega števila za polhovko. Okrutna je navada, da nekateri celo zaigajo debla, v katerih spijo polhki; z dimom in ognjem jih prisilijo, da zapustijo vola debla in se mukoma ujamejo v pastirskinjice. V naprednih državah, kjer so že v veljavni strogi zakoni proti mučenju živali, je lov živali v pasti strogo prepovedan in kaznivno dejanje.

Še bolj me preseneča odločitev voditeljice oddaje ZDRAVO, da si je za to temo zbrala prikaz te nehumane tradicije. G. Svetlova, rada bi vam zaupala, da je bila v času njegovega vodenja DPMŽ do leta 1981 članica društva tudi vasha mati Aлена Svetlova. Ne vem, kaj bi rekla svoji hčerki, ko bi videla, kakšno oddajo o mučenju živali je pripravila. Tudi bikoborbe, petelinji boji, pasje borbe in druge nehumane prireditve z živalmi so senca preteklosti, ki jih kulturni svet vedno bolj odklanja in ignorira, slovenska TV pa se kot nalašč ukvarja s prikazovanjem mučenja nemočne živali. Menim, da je poslanstvo televizije ne le obveščati in zabavati, temveč tudi, če že ne ZLASTI, vzgajati.

LEA EVA MULLER
Ljubljana

Škofijska Karitas se moti O zasvojenosti drugače in po lastni izkušnji

V Družini št. 39 od 13. X. 1991 sem članek na str. 7 pod naslovom »Nova pobuda škofijske Karitas« dvakrat prebral. Torej pomoč za pijance in uživalce mamili? Tu ni potrebna nobena pomoč v denarju, saj bi bil učinek ravno nasproten, ampak recept, katerega bi morali osvojiti, pa bi takoj tudi ozdraveli. Kdor ga odklanja, temu ni za zdravljenje, ampak za izkoriščanje bedakov, ki mu verjamejo. Tak recept nič ne stane in se glasi: »Nehaj!«
Pri škofijski Karitas bi morali ugotoviti, kdo oziroma kakšni so starši takih zasvojenec. Revni prav gotovo ne, sicer bi njihovi »bolniki« ne imeli sredstev za »tolažilna zdravila«! Zakaj jih ne peljajo k psihiatru? Če niso prištevniki, smo

zdravi tem revežem dolžni pomagati, seveda po zgoraj omenjenem receptu. Ako pa psihater ugotovi, da so prištevniki, jim je treba povedati, da je v Sloveniji še veliko takih, ki živijo v stiski in pomanjkanju, pa ne iščejo utehe v alkoholu in mamilih.
Verjetno bo kdo rekel: »Tako lahko čveka le tisti, ki ni v življenju doživel take krize! Vendar ni tako.«
V nikjer registriranem klubu »Bratci pristne šmarnice«, smo se ga svoje čase večkrat nalezili in se pozno zvečer pijani razšli. Čeprav je včasih padla tudi kakšna »žaljivka«, češ napil se ga je do nezavesti, nisem vedel, kako izgleda nezavesten pijanec, dokler nisem tega sam doživel.

V Nedeljskem dnevniku od 13. decembra 1983 sem napisal: »Alkoholizem ni bolezen, ampak razvada.« Takrat je bila na Škoflji za pijance nekakšna ambulanta. Prinesli so me tja namreč kot mriča, kaj mriča, kot prašiča na tragalih! Naslednje jutro, ko so mi drugi pripovedovali o tem, sem glasno zakričal: »Nikoli več!«

V gostilnah, kjer me poznajo, me zdaj niti ne vprašajo, kaj želim, ampak mi v vrč natočijo oro in radensko. Kadil sem 50 let. Moj prijatelj nekadilec mi je ob neki priložnosti, pol za šalo, pol za res rekel: »Čudim se, da kadíš, ko vendar veš, da ti lahko le škoduje. Iz denarja delati dim ni nobena učenost, nasprotno delati je pa nemogoče.« Prekinil sem ga in odvrnil gorečo cigareto z besedami: »Nikoli več ne bom dal cigarete v usta!« In posledice? Kjer v zaprtem prostoru kadijo, ne vzdržim. To so dejstva. Nikomar še nisem in ne bom svetoval, naj me posnema, zdi pa se mi, da bi bilo prav, če bi tako naredili tudi tisti pijanci in narkomani, ki jih škofijska Karitas pomiluje. Odklanjati nasvete zdravnika in psihiatra je pa isto, kot bi se odločil za samomor.

Kdo ima bolj prav, pa naj razsodi vsak sam!
FRANC LUZAR

DRUŠTVO BO ZDRUŽEVALO IZGNANCE DRUGE SVETOVNE VOJNE

BUČKA — V petek, 1. novembra, ob 10. uri bodo v osnovni šoli na Bučki ustanovili podružnico Društva izgnance Slovenije med drugo svetovno vojno. Namen društva je, da bi posvetili večjo pozornost zdravstveni in socialni varnosti izgnancev ter pravični vojni odškodnici, ki jo prejšnja oblast izganecem ni izplačala oziroma je ni dovolj energično izterjala od Nemčije. Hrkrati bodo obudili tudi spomine na izgnanstvo v nemška taborišča.

DOGOVORILI SO SE

KOČEVJE — Izvršni svet občinske skupščine Kočevje in vodstvo šole Zbornice odposlanec v Kočevju sta se dogovorila, da bodo plače učiteljev usklajene z določili kolektivne pogodbe. Ta sicer ni v celoti zajela zahtev učiteljev, vendar bodo plače po tej pogodbi kljub temu občutno višje, kot so bile doslej.

Dva Roga — in med njima prepad

Zamolčevanje in nespoštovanje preteklosti je velika človeška zmeta — Dolenjski in slovenski upor pred 50 leti ostaja eno najčastnejših dejanj našega naroda

Občinski odbor ZZZB NOV v Novem mestu je 10. 9. 1991 predlagal predsedstvu novomeške občinske skupščine, da bi v okviru praznovanja občinskega praznika uvrstilo tudi podelitev borbevskih priznanj in pohval. Že naslednji dan, 11. 9. 1991, je predsedstvo SoB odgovorilo ZZZB borbev, da »po sklepu predsedstva SoB Novo mesto občinski praznik letos ne bo posebej obeležen«. Dodalo je še, da »... takšna odločitev ne preprečuje in ne omejuje samoiniciativnosti posameznih organizacij in društev v občini«. Šele 16. 9. pa je predsedstvo SoB na 18. seji sklenilo to, kar je že 11. 9. v pismu sporočilo ZZZB borbev. Šele takrat se je namreč odločilo, da »... bo o tem obvestilo občinsko skupščino in ji predlagalo, da le-ta predlog na skupni seji 19. 9. potrdi in sprejme«.

Je res, da lani v javni razpravi o »primernosti datuma občinskega praznika« ni bil oblikovan enoten predlog o morebitnem novem dnevu takega praznika. Skupščina ni sprejela dokončnega stališča tudi zato, ker prepuščalo odločitve o tem bodočim novooblikovanim občini, to pa povezuje z napovedanimi ustavnimi spremembami komunalnega sistema. Res je tudi, da je predsedstvo SoB že lani podprlo zamisel, naj bi zaradi težkih gospodarskih razmer slavlili občinski praznik vsako drugo ali peto leto. Lani je slavnostna seja pred 29. 10. zaradi podelitve občinskih priznanj le bila.

Vse povedano je spodbudilo občinski odbor ZZZB NOV, da je najprej sam, potem pa skupno z Območnim odborom Socialistične stranke in obč. konferenca Stranke demokratične prenovе v Novem mestu povabil nekdanje borce, aktiviste OF, udeležence Kočevskega zboru in »vse ljudi dobre volje« na srečanje v Rogu, do katerega je preteklo soboto dopoldne tudi prišlo. Če s predsedstvo občinske skupščine hkrati z večino članov skupščine ni zavedalo, kaj pomeni polstoletna ustanovitve Novomeške partizanske čete in njen upor

OROPALI SO GA

KOČEVJE, BEOGRAD — Ivan Mulac, eden izmed treh preživelih ranjencev iz partizanske bolnišnice Ogenjca v Loškem Potoku, je po vojni ostal v JLA, nazadnje je bil v Beogradu in tam tudi upokojen kot visoki oficir JLA. Po upokojitvi je običajno preživel zimski del leta v Beogradu, poletje pa v domačem Brsniku ob Kolpi in občini Kočevje. Minuli teden je dobil na Kočevsko obvestilo, da so neznanici vlomili v njegovo beograjsko stanovanje in mu vse pokradli. Zaradi bojev na Hrvaškem je moral na pot do Beograda prek Madžarske. Odšel je konec minulega tedna in tako še ne vemo, koliko škode in kakšno so mu roparji povzročili.

proti fašistom in nacistom, ki so nas zaplasi iztrebljenju, je to počastila množica ljudi, ki so kljub slabemu vremenu v soboto do zadnjega kotička napolnili vse prostore restavracije pri Bazi 20. Že dolgo niso ljudje tako iskreno in navdušeno pritrjevali kakemu govorniku na javnem shodu kot v soboto članu predsedstva Slovenije dr. Matjažu Kmeclu na Rogu, ko je med drugim povedal: »... Etično in razumno za slovensko narodno stanje bi bilo, ko bi brez sejmarskega kričanja in z ustrežno mero poštene dostojnosti priznavali zgodovinsko in narodno tehtnost NOB. Pri tem naj bi ločevali tisti Rog, ki je grobiljiva in najglobljeja obžalovanja vredna priča zbljone nadutosti slovenske ali jugoslovanske oblasti po letu 1945 in ki nima prav nič opraviti z duhom NOB, od Roga, od koder je kot od srca plal upor za slovensko preživetje, kjer je našo zavetje na tisoče ranjencev, tiskarne, delavnice, kulturne ustanove in končno tudi prvi slovenski parlament — zbor slovenskih odposlancev v Kočevju...«

Skupaj s protifašističnimi borci vsega sveta — do zmage!

Med klene, razumljive in v sleherni misel zbranih segajoče besede razumnika dr. Kmecla je bila vtakna trditve:

Leta 1942 smo bili skupaj z docela potlačeno in dotolčeno Evropo dolžni postaviti moža — za svojo usodo in za civilizacijsko celoto. Na rezilu noža je šlo za to, ali smo res pravi, nepovrženi del evropske kulture in njene svobodoljubnosti ali pa smo samo potuhnjenci in šminkarji; ali stojimo v isti vrsti s francosko rezistenco, z italijanskim partizanskim gibanjem, z možmi norveškega kralja, z varševskimi getom ali pa samo čakamo, kam se bo vse skupaj nagnilo...

Ve se, kam in kako smo se nagnili v letih 1941—1945 in tudi svet ve, je dejal dr. Matjaž Kmecl, da je »... bil NOB vendarle na tisti sija, vztrajni in trmasti slovenski zgodovinski črta, ki nas je od kmečkih uporov in Trubarja preko Cobjovih in Prešernovih ljudi, političnega programa Zedinjene Slovenije in taborov, upora zoper Avstrijo 1918 z močjo samozavesti pripeljala dozorele in močne v letošnjo junijsko in julijsko odločnost, v letošnji 26. junij in 8. oktober.«

Še: »Zadruga za zasebne kupčije?«

Odgovor na obtožbe direktorja zadruge Nika Požeka — Vsi direktorjevi grehi

Na odgovor direktorja Kmetijske zadruge Nika Požeka v zadnji številki Dolenjskega lista proti pisanju B. Budje v članku »Kmetijska zadruga za zasebne kupčije?« ne morem molčati, ne da bi odgovoril na njegova dejanja v zadrugi, katerih posledice čutimo mi delavci. Direktor Požek na vsa dogajanja, za katerimi se tudi uspešno skriva, reagira po instinktu, in ne po razumu. Pаметen človek bi se malce zamislil, preden bi začel pljuvati. V odgovoru, ki ga je napisal v Dolenjski list, uporablja terminologijo iz časa enopartijskega sistema, kar kaže, da se še vedno ne more

prilagoditi novim časom in drugačnim pogledom na svet. Taisti direktor niti z eno besedo ne omenja, kaj je zadruga dosegla pod njegovim vodstvom. To je razumljivo, kajti rezultati so nični.

Njegova osebna tragedija je v tem, da se ne more otresti starega načina dela, ko je bilo vse odločanje še v rokah enega in je bil tisti, ki je razmišljal drugače, avtomatsko proti njemu in tudi proti zadrugi. Vsi posamezniki, ki so se mu upali zoperstaviti, so doživljali ponižanja in bili preganjani, kljub temu da so bila njihova razmišljanja dobronamerna in poštena. Ti delavci so njegova slaba vest in nočna mora, zato še vedno poslušajo njegove grožnje, da je treba v zadrugi z njimi počistiti. Nje krivi za svoje napake in nesposobnost. Prav zato je naj bolj sprejemljiv zakon o podjetjih kot o zadrugah, za to se tudi vneto prizadeva. V Ljubljano pošilja predstavnicu sindikalne organizacije za demonstracije proti sprejetju zanj neustreznega zakonodaja.

Mogoče je direktor že pozabil na čas, ko je prišla na dan resnica o bivši računovodkinji Vidi Kocjan. Zelo jo je zagovarjal, kdor pa si je upal izgovoriti kakšen sum ali besedo proti njej, že so ga on in njegovi proglasili za opozicijo, ki ruši zadrugo in njeno vodstvo. Maršidko je začutil njegov bič, s katerim je šibal vse tiste, ki so se mu upali postaviti po robu. Danes, ko je kriminalno dejanje Kocjanove obelodanjanje, zatrjuje in prepričuje svoje sodelavce, da ni vedel, kaj je Kocjanova delala. Če bi kdo lahko to vedel, potem je bil to on. Očitno direktor ne ve, da še vedno velja staro latinsko reklo: »Besede grede v veter, zapisano ostane.« Naj se le spomni na vse pritožbe o tajnih plačah vodilnih delavcev, za katere obstajajo dokazi, na razdeljevanje nepovratnih sredstev (o tem je pisal Dolenjski list), na pritožbe o odpiranju privatnih trgovin vodilnih (tudi njegove osebo). Da je bilo časa ostal na vodilnem mestu, se lahko zahvali samo politični strukturi občine. Sprašujemo se, do kdaj bodo na občini takšne še podpirali.

Taisti Požek očita novinarju Dolenjskega lista nerazumnost in s tem ignorira večmesečno delo kriminalistov in ugotovitve pravobranilstva samoupravljajnja. Zanaša se na to, da se bo stvar rešila v političnih krogih. Upravljeno je, da delavci, ki delajo v takšnem vzdušju, opozarjajo direktorja, naj odstopi. Pri

KRUTI DO INVALIDA

Ker sem na avtobusno postajo prišel prezgodaj, sem se odločil, da obiščem še disko klub v Creini. Želel sem se povseliti s prijatelji, a me je že pred vhodom ustavil eden od redarjev. Kmalu se mu je pridružil še drugi. Vlekla sta me po stopnicah, nista me pustila v družbo sovrstnikov niti potem, ko sem ju prosil in jima dopovedoval, da se želim le sprostiti po napornem delovnem tednu. Šele šef mi je omogočil, da sem lahko spil kokto, pa še to na prigovarjanje mojega prijatelja. Sprašujem se, zakaj so ljudje tako kruti do invalida, ki si želi le živeti.
MARJAN KOVAČEVIČ
Kranj

Zeleni Metlike pisali ministru

Belokranjci niso Dolenjci in pika!

Obveščamo vas, da smo Zeleni Metlike poslali ministru za notranje zadeve, gospodu Igorju Bavčarju, naslednji dopis:

»Kot Metličani in Belokranjci se počutimo zapostavljeni, ker smo iz sredstev obveščanja izvedeli, da bodo avtomobilske registrske tablice na našem območju nosile oznako NM z novomeškim grbom.

Na splošno nas moti tretiranje, da smo Belokranjci Dolenjci. To prepričanje je pogosto možno opaziti tudi v strokovnih in turističnih publikacijah. Bela krajina je in je vedno tudi bila zaključen geografski, kulturni in etnološki pojem, zato naša stranka nasprotuje, da nas stalno na vseh področjih nasilno tlačijo med Dolenjce. V tem pogledu je nova republiška oblast enaka kot stara.

Bela krajina želi biti samostojna regija in se bo za to tudi borila. Vaša odločitev, da dobi Bela krajina svojo registrsko tablico, bi veliko pripomogla k uveljavitvi Bele krajine v slovenskem prostoru.«

Pozivamo vas, da tudi vi pošljete podoben dopis in s tem prispevate svoj delež k uveljavitvi Bele krajine kot enakopravne slovenske regije.
Zeleni Metlike

VOLITVE BODO SOBOTO

KOČEVJE — Na vprašanje, kako poteka ureditev sklepov nedavnega zboru voznikov in zahtev novega sindikata v Avtu, je v.d. direktorica Štefka Krvkovič odgovorila tako: Zaradi izpeljave potrebnih postopkov novega delavskega sveta ni bilo možno izvoliti v tednu dni. Volitve bodo to soboto, 26. oktobra. Izpeljava je sporazumno razrešitev delovnega razmera z vodjem komercialne in pravne službe. Novi delavski svet bo že na prvi seji sklepal o razpisu za novega direktorja. Delavskemu svetu (novemu) bo tudi podano temeljito poročilo o položaju firme Tehnotrans v Nemčiji, katere pretežni lastnik je Avto Kočevje.

Martin in Angela Lap pred gospodarskim poslopijem

Sosednje preprečili še večjo škodo

Pri Lapovih zagorelo gospodarsko poslopije

BISTRICA — Ako v sredo, 16. oktobra, okoli 22. ure zvečer sosed Lapovih iz Bistrice 30 pri Mokronogu, Milena Kralj, ne bi opazila ognjenih zubljev na gospodarskem poslopiju Lapovih, bi ogenj povzročil še precej več škode kot za okrog 100.000 tolarjev, kakršna je po prvih ocenah. Ogenj naj bi zanetela električna žarnica, ki je bila preblizu sena.

Martin in Angela Lap sta nam v nedeljo povedala, da ne bi verjetno ničesar slišala, ker je njuna spalnica obrnjena na cesto, da pa je sosedu slišala pokanje salonitka na stropi gospodarskega poslopija v neposredni bližini stanovanjske hiše. Dobra sosedja je Lapovima pomagala tudi s klicanjem pomoči, njen mož Zvone pa je prvi začel gasiti ostrešje v plamenih. Kmalu so pridrvili številni gasilci, bilo jih je okrog 50, in rešili traktor, kmetijsko orodje, ogroženih pa ni bilo več niti 8 glav živine.

Kljub naglemu posegu požrtvovalnih gasilcev pa je uničen dobršen del ostrešja in okrog 15 ton sena. Vaščani so Lapovima pomagali za silo prekriži streho. Mirenka Dana in Bistričan Alojz Marn sta jima pomagala ponjavo. Oglasil se je že tudi zastopnik zavarovalnice Tilia, ki je Lapovim obljubil, da lahko ta ponedeljek, ki je že za nami, pridejo po denar. Seveda je tudi pri Lapovih problem podooben drugim nesrečnikom v takem položaju, saj sta imela poslopije močno podzavarovano.
P. P.

ZAPELJALA SEM NA CESTO

Nekega dopoldneva sem sedla na kolo. Nisem vedela, kako se mora ravntati na cesti, saj še nisem imela izpita. Kmalu bi povzročila nesrečo. Na cesto sem pripeljala prehitro, zato ni bilo časa pogledati na levo in desno. Iz moje desne je pripeljal avto in voznik je moral zavirati, da me ni povozil. Od takrat naprej nisem šla več s kolesom na cesto, odločila sem se, da se bom z njim odpeljala, ko bom naredila izpit za kolo.
TEA KLATNUS
3. r. OŠ Krmelj

Portugalka ali reinkarnacija

Mogoče je bila kriva portugalka. Sobota 28. septembra je bila v znamenju trgatve. In ko človek pride iz vinograda, ni povsem bistrrega pogleda. Pa vendarle se še vedno skoncentrira na določeno pojav. In jaz sem se skoncentriral na HTV. Na sporedu je bila oddaja speker. Spiker je najavil Dušana Pluta, člana predsedstva Slovenije. In na ekranu se je pojavil človek, ki nima brade in je nekoliko temnejši od Dušana Pluta. Govoril je in govoril in na spodnjem delu ekrana se je pojavil napis DUŠAN PLUT, član predsedništva R Slovenije. Dr. Pluta osebno poznam, saj sem ga v sredo, tri dni prej, videl v Metliki. Le kaj mu je danes? Nekako čudno deluje in neverjetno spominja na Jožeta Matekoviča, predsednika meliškega izvršnega sveta. Ustrašil sem se, da se je Dušanu kaj zgodilo v njegovem prejšnjem življenju in se je v novem pojavil v telesu Jožeta Matekoviča. Ampak kaj je potem z dušo Jožeta Matekoviča, če je v njegovi koži Dušan Plut? Kar malo strah me je bilo, da verjetno Matekovič, je očitno ostal brez telesa, blodi nekje po Metliki in išče novo kožo, kamor bi se naselil. In to bi utegnil sprožiti verižni proces in vsi bi zamenjali kože, kar bi povzročilo strašno zmedo.

Jože naselil v Bevka? Le kje je potem Bevk? Kar strah me je postalo in sem naročil še deci portugalk. Televizor nad šankom pa je še vedno kazal tle Jožeta Matekoviča, pod kravatno pa je pisalo Dušan Plut. Pogledal sem obraze okoli sebe. Vsi so zrlili na ekran in se nasmihali, le glava, ki je rasla iz Bevkovega telesa, je gledala v stran. Verjetno je Jože ugotovil, da sem ga spoznal, pa mu je bilo nerodno. Saj razumem, da je Plutu težko v koži člana predsedstva in da se je naselil v kožo Jožeta Matekoviča, razumem, da je le-temu bilo težko v koži predsednika občinskega izvršnega sveta, ampak zakaj ravno v kožo Janija Bevka, ki je s svojo zavodljen in se v njej dobro počuti?

Že sem hotel nagovoriti fanto, da zgrabimo Bevkovo telo za noge in iz njega iztrezimo Matekoviča, ko se je na ekranu pojavil Dušan Plut takšen, kot ga vsi poznamo, in pod njim je pisalo Dušan Plut. Dobro, Dušan je spet v stari koži, a nekaj mi vseeno ni bilo jasno. Kdo je zdaj Matekovič in kdo je Plut in kje je Bevk? Ali je Matekovič Plut in Plut Matekovič ali pa Plut ni Plut, temveč Matekovič, in Bevk ni Matekovič, ampak je član predsedstva? In kdo je zdaj Plut... in...? Potem so me odpeljali.

Drugo jutro so mi povedali, da je šlo na HTV za pomoto oziroma nepačno podnaslavljanje. Lepa je trgategv v Beli krajini.
MATJAŽ RUS

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTAK, 24. X.

SLOVENIJA 1

8.35 — 23.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 MOJA DRUŽINA IN OSTALE ŽIVALI, angl. nadalj., 5/10
9.30 TOK ROK, kontaktna oddaja za mladostnike
ŠOLSKA TV, ponovitev
10.20 VELIKANI SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI: ROLLAND
10.50 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: DIHANJE
11.15 ALPE-JADRAN
11.45 NIKOLI VEČ, angl. nadalj., 1/3
12.35 VIDEO STRANI
13.30 POROČILA
15.00 MOZAIK, ponovitev
ALPE-JADRAN
ALTERNATIVNI VIRI ENERGIJE, 5/6
15.55 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
NEVARNI ZALIV, kanadska nadalj., 19/20
17.35 V ČETRTEK OB 17.30
18.35 EP VIDEO STRANI
18.40 STEKLINA — STO LET PO PASTEURJU
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 LJUBEZEN IN SOVRAŠTVO, kanadska nadalj., 1/4
21.00 TEDNIK
22.00 DNEVNIK 3, VREME
22.25 SOVA
TAKSI, amer. naniz., 1/12
NA SLEDI, angl. nadalj., 2/5
JAZZ, BLUES...

17.35 V ČETRTEK OB 17.30

18.35 EP VIDEO STRANI
18.40 STEKLINA — STO LET PO PASTEURJU
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 LJUBEZEN IN SOVRAŠTVO, kanadska nadalj., 1/4
21.00 TEDNIK
22.00 DNEVNIK 3, VREME
22.25 SOVA

TAKSI, amer. naniz., 1/12
NA SLEDI, angl. nadalj., 2/5
JAZZ, BLUES...

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (4. oddaja) — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik RAI — 20.00 Zarišče — 20.30 Klasični dosežki v oblikovanju (angl. dok. serija, 1/6) — 20.55 Gallus anno 1991 — 21.25 Svet na zaslou — 21.55 Retrospektiva: Iz slovenske dramatik: I. Potrč: Kreflova kmetija (predstava Prešernovega gledališča iz Kranja) — 23.25 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

PETEK, 25. X.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.20 in 13.15 — 1.35 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
KLUB KLOBUK
NANCY WAKE, avstral. nadalj., 4/4
EURORITEM, 4. oddaja
11.10 VIDEO STRANI
13.30 POROČILA
15.00 SVET NA ZASLONU, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
TEDNIK
18.10 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 FORUM
20.20 ARKTIČNA ODISEJA, dok. oddaja
21.15 ZGODBE STIGA TREENTERJA, švedska naniz., 1/6
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.40 SOVA:
PRI HUXTABLOVIH, 13. epizoda amer. naniz.
PODEŽELAN, amer. film
DRAŽLJIVO, franc. erotični program
1.25 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (ponovitev) — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Videomeh (ponovitev) — 19.30 Dnevnik ZDF — 20.00 Zarišče — 20.30 Ex libris: Prgišče Indije — 21.25 Mozart na turneji (7/13) — 22.25 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

SOBOTA, 26. X.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.45 in 15.10 — 1.25
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ANGLEŠČINA — FOLLOW ME, 23. lekcija
9.25 RADOVEDNI TAČEK
9.40 LONČEK, KUHAJ
9.50 ALF
10.15 MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON
10.25 GLINA
10.40 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.40 2. MEDNARODNI FESTIVAL ZBOROVSKEGA NARČNEGA PETJA
12.10 MOZART NA TURNEJI, 7/13
13.15 FORUM
13.30 POROČILA
13.40 VIDEO STRANI
15.25 VIDEO STRANI
15.35 VIDEOGODBA, ponovitev
16.20 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 IZSELJENCI, avstralski film
18.40 KLASIČNI DOSEŽKI V OBLIKOVANJU, angl. dok. serija, 1/6
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 ONA + ON
21.35 SOVA
NA ZDRAVJE!, 35. epizoda amer. naniz.
22.00 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.25 BORŠTIKOVNO SREČANJE, kronika
22.55 SOVA:
NA SLEDI, angl. nadalj., 3/5
MED DVEMA OGNJEMA, angl. film

SLOVENIJA 2

14.45 Videonoč (ponovitev) — 17.45 Carmen na ledu (ponovitev) — 19.00 Garfield in prijatelji — 19.30 Dnevnik BG — 20.15 Filmske uspešnice: Trije amigosi (amer. film) — 21.55 Novi rock 92 — 22.40 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Dnevnik 2 — 1.00 Poročila

NEDELJA, 27. X.

SLOVENIJA 1

7.50 — 0.40 TELETEKST
8.05 VIDEO STRANI
8.15 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
NEVARNI ZALIV, kanadska nadalj., 19/20
9.40 UMETNOST ZA VSAK DAN, franc. dok. serija, 4/5
10.35 GARFIELD IN PRIJATELJI, ponovitev
11.05 DOMAČI ANSAMBLI: CELJSKI INSTRUMENTALNI KVINTET
11.35 OBZORJE DUHA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 POROČILA
12.40 VIDEO STRANI
12.55 PRISLUHNIMO TIŠINI
13.35 EUROSMUSICA
14.35 ZA TEŽAVE BEDNARSKI, poljska nadalj., 4/7
15.30 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STEANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 SLIKA DORIANA GRAYA, amer. film
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.20 SLOVENSKI LOTO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 GALLUS, scenski esej, 2. del
21.20 EPP
21.25 JESENSKI 3 X 3
22.45 DNEVNIK 3, VREME
23.10 SOVA:
POLNA HIŠA, amer. naniz., 19/22
NA SLEDI, angl. nadalj., 4/5

SLOVENIJA 2

14.00 Program TV — 18.30 Ex libris: Iz zgodovine slovenskega sadjarstva (ponovitev) — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 V orlovi deželi (angl. poljudnoznan. serija, 4/8) — 21.30 Ciklus filmov M. Pjalata: A nos amours (franc. film) — 23.00 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Nedeljsko dopolndne — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05 Serijski film — 13.55 Družinski magazin — 14.25 Nedeljsko popoldne — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski program — 21.35 Inozemska znanst.-popularna serija — 22.25 Dnevnik — 22.45 Športni pregled — 23.30 Glasbena oddaja — 0.30 Poročila

PONEDELJEK, 28. X.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.45 in 13.15 — 0.55 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
10.35 VIDEO STRANI

13.30 POROČILA
15.10 OBZORJA DUHA, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
JESENSKI 3 X 3
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ENIGMA, balet
21.10 OSMI DAN
22.00 DNEVNIK 3
22.25 ORGLE: KRALJICA INSTRUMENTOV, 6. del
22.55 SOVA:
NA SLEDI, zadnji del angl. nadalj. NEDOTAKLJIVI, 9. epizoda amer. naniz.

SLOVENIJA 2

17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik KP — 20.00 Zelena ura — 21.00 Sedma steza — 21.30 Pesem je... Vita Mavrič — 22.10 ..... — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar, Šolski program — 17.30 Hrvatska danes — 18.15 Otroški program — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Domača serija — 20.50 Zunanja politika — 21.20 Dnevnik 2 — 21.45 Kinoteka — 23.15 Poročila

TOREK, 29. X.

SLOVENIJA 1

8.35 — 12.50 in 13.15 — 1.40 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.00 V ČETRTEK OB 17.30, ponovitev
11.00 ANGLEŠČINA — FOLLOW ME, 25. lekcija
11.25 SEDMA STEZA
11.55 OSMI DAN
12.40 VIDEO STRANI
13.30 POROČILA
14.25 VIDEO STRANI
14.35 MOZAIK, ponovitev
ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 25. lekcija
15.00 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
ŠOLSKA TV
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.15 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME

20.05 OBCUTEK KRIVDE, angl. nadalj., 3/7
21.00 NOVOSTI ZALOŽB
21.15 KAVARNA
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.40 BORŠTIKOVNO SREČANJE, kronika
23.10 SOVA:
ŽIVLJENJE BREZ GEORGA, angl. naniz., 2/6
KALNI IZVIR, avstralska nadalj., 1/10
GLASBA SKOZI ČAS, 4/16

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (5. oddaja) — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 The English Brass Ensemble — 19.30 Dnevnik SA — 20.00 Zarišče — 20.30 Marlboro music show — 21.00 Umetniški večer: Povečava — 23.00 Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski programi — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.30 Hrvatska danes — 18.15 Otroška oddaja — 18.45 Znanstveni program — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Serijski film — 20.55 Žrebanje lota — 21.00 V velikem planu — 22.30 Dnevnik 2 — 22.55 Kino-klub Evropa — 0.25 Poročila

SREDA, 30. X.

SLOVENIJA 1

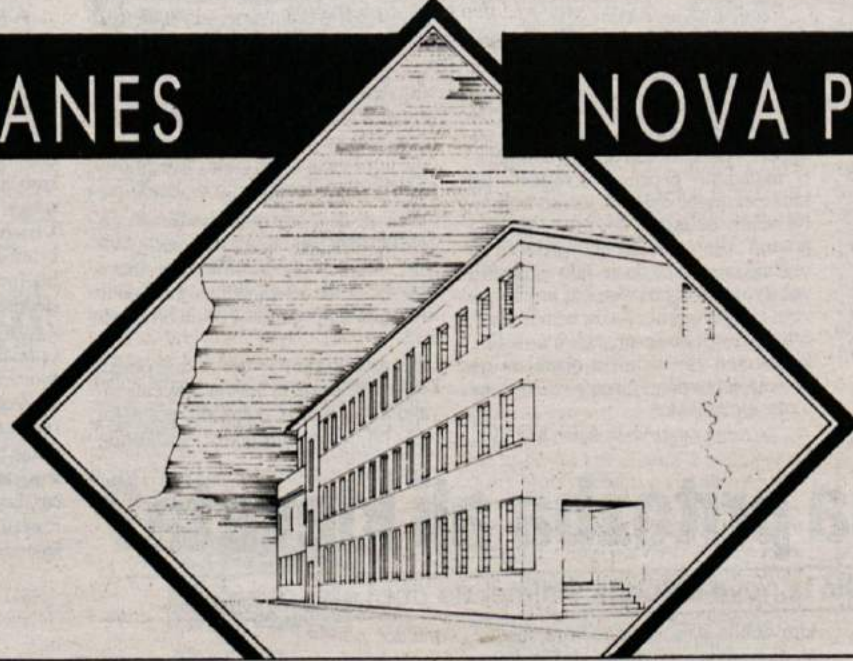
8.35 — 11.10 in 13.15 — 0.45 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK, ponovitev
9.55 OBCUTEK KRIVDE, angl. nadalj., 3/7
10.45 EURORITEM 5. oddaja
13.30 POROČILA
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
BOJ ZA OBSTANEK
DOMAČE OBRTE, nizozemska izobraž. oddaja, 6/13
17.50 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 BORŠTIKOVNO SREČANJE, prenos
21.40 DNEVNIK 2
21.50 D. Jovanovič: ŽIVLJENJE PLAYBOYEV, posnetek predstave AGRFT
23.20 SOVA:
ALF, amer. naniz.
KALNI IZVIR, avstralska nadalj.

SLOVENIJA 2

17.55 Euroritem (ponovitev 5. oddaja) — 18.15 Svet poroča — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik ORF — 20.00 Zarišče — 20.30 Večer švicarske TV — 0.00 Yutel

NOVOTEHNA DANES

NOVA PODOBA NAKUPA

Spoštovani,

ponosni smo, da Vam lahko predstavimo največjega trgovca s tehničnim blagom na Dolenjskem **TEHNIČNO PRODAJNI CENTER NOVOTEHNA**. Naša poslovna samozavest temelji na spoštovanju želja in potreb kupcev, na bogatem znanju in izkušnjah, s katerimi smo skrbno izbrali najboljšo blago. Vam je namenjena **NOVA PODOBA NAKUPA!**

Prijateljski pozdrav,

Vaša Novotehna

Pričakujemo vas na otvoritvi **TEHNIČNO PRODAJNEGA CENTRA** v sredo, 30. oktobra 1991 ob 11.00, Cesta komandanta Staneta 38, 68000 Novo mesto.

NOVOTEHNA

MLADOST V ZAKLONIŠČIH

Večja skupina predšolskih otrok se v konferenčni dvorani Garni hotela na Otočcu igra z najrazličnejšimi igračkami. V prostoru je tudi prižgan televizor, kjer nekaj odraslih spremlja poročila o dogajanju na Hrvaškem. V enem izmed televizijskih poročil z bojišč je slišati sirene, ki naznanjajo letalski alarm. Starejši ne reagirajo nanje, otroci pa nenadoma za trenutek otrpnejo, potem pa se panično zapodijo k najbližjim odraslim ali v prvi zaklon, ki ga najdejo, kričeč: »Opasnost! Opasnost!« Klice vojne so se zalezle globoko v njihovo mlado zavest. Ena od njih ima povzročeno zavijajočega zvoka sirene, druga je v povišju strahu na materinem obrazu, tretja v živketanju stekla, podhrtevanju zemlje in teme, dolge teme in strahu v globokih podzemnih zakloniščih. Tem otrokom bo v zavest lahko priklicati prave predstave, ko bodo nekoč v šoli brali o peklju. Vprašanje pa je, če bo sploh kdaj moč v celoti iz njihove podzavesti izbrisati to, kar so doživeli.

Dejstvo je namreč, da na nekaterih ozemljih tiste Jugoslavije, s katero smo se nekoč tudi sami bolj ali manj identificirali, divja ena najbolj krutih vojn, kar si jih človek lahko predstavlja. Teško si je razložiti, iz kakšnih vzgibov vre sovraštvo in brezobzirnost, ki ruši in pobija, brez vsakega premisleka in izbire. To deformacijo bodo morda nekoč poskušali dognati psihiatri, psihologi in sociologi, zato pa si je lažje razložiti bremenja, ki so jih kot posledice s sabo prinesli ubežniki. Gre za strah, nezaupanje in apatičnost ali celo za prikrito agresivnost, izhajajočo iz nenadoma porušene samozavesti.

Mojca Troha, sicer brezposelna vzgojiteljica, ki preko Zavoda za zaposlovanje in otroškega vrtca Otočec pomaga malim beguncem v improviziranem otroškem vrtcu v Garni hotelu Otočec, si je v tem kratkem času nabrala že kar precej izkušenj. »Seveda je to naporno in zahtevno delo, pri katerem še kako pride prav pomoč specialnih pedagogov in socialnih delavcev. Pri otrocih je opaziti negotovost, nervozno in povečano agresivnost, kar je razumljivo po vsem, kar so v obleganih mestih Vukovarju, Osijeku, Vinokovcih, Sisku in drugod doživeli. Pa tudi nenavada živahnosti, ki jo je pripisati sprostitvi po dolgotrajnem bivanju v zakloniščih. Več je tudi polomljenega in izgubljenega inventarja kot v normalnih vrtcih, otroci pa se zelo veliko igrajo vojno, čeprav jih skušamo tega odvadi.«

ALI NAŠ DOM ŠE STOJI?

Skupaj z Mojco se s skupino otrok ukvarja tudi Snježana Pušić, sicer vzgojiteljica iz Siska. V skupini otrok, ki je pribežala na Otočec, so trije njeni lastni. »Že sedemnajst dni je od tega, ko smo se umaknili iz tistega pekla. Mož je gardist nekje v Baniji. Ves čas, odkar smo tu, nisem imela nobene vesti od njega, niti ne vem, kaj se pri nas dogaja in če naš dom še stoji. Podobno je tudi z drugimi.« pripoveduje Snježana. »Vsega skupaj imamo tukaj nekaj več kot štirideset predšolskih otrok, okoli sedemdeset pa je tudi osnovnošolskih in srednješolskih. Sredi eksplozij so jih z avtobusi odpeljali iz Siska. Sedaj so pričeli s poukom na osnovni šoli na Otočcu in nekateri na novomeških srednjih šolah. Ljudje s tukajšnjega Rdečega križa, vzgojiteljice, pedagogi in socialni delavci nam gredo zelo na roke in so prijazni. Nič ne vemo, koliko časa bomo še takole.«

Prav otroci so glavna in najbolj opazna skupina med begunci. Srečali smo jih na Otočcu in v metliškem otroškem vrtcu, kjer so jih pripeljali iz Karlovca potem, ko so se štiri dni in noči stiskali v zakloniščih in potem še v avtobusu, ki se je z njimi komaj prebil do Metlike. »Prvo, kar so otroci opazili v Metliki, je bila travnata površina pred vrtcem,« so pripovedovale vzgojiteljice, ki so jih

Otroci iz Karlovca so se po nekaj dnevih bivanja v metliškem otroškem vrtcu že otrsli strahu pred nenadnimi eksplozijami granat in se spet navadili na zeleno travo, sonce in svež zrak. Nič se še ne ve, ali jih bo po vrnitvi v rodni kraj še čakal topli dom in ljubeča starševska roka.

spremljale. Otroci so pozabili na vse in se zapodili po zeleni travi, ki so jo toliko časa pogrešali.

»Pri nas z begunci do sedaj nismo imeli nobenih problemov,« nam je v ponedeljek pripovedoval vodja recepcije Franc Peterka, »je pa res, da smo zelo prebukurani. Kapacitet imamo v Garni hotelu in bungalovih dvestosemdeset, trenutno pa imamo zabeleženih trideset gostov. Ker je med njimi veliko otrok, to zaradi prostora niti ni problem. Vse goste nam pošilja občinski odbor Rdečega križa, za to sami ne preverjamo, ali so upravičeni do begunstva ali ne. Mislim, da bo račune poravnala Republika Slovenija.«

BELA KRAJINA PREPOLNA BEGUNCEV

Na hotelskem kompleksu Otočec je opaziti najrazličnejše registrske tablice s kriznih območij Hrvaške. »Trenutno imamo v občini okoli 1800 beguncev,« nam je v torek povedala Darja Horvat z občinskega odbora Rdečega križa v Novem mestu. »Številka se iz dneva v dan spreminja navzgor, čeprav nekateri odpotujejo tudi naprej ali pa nazaj, odvisno od tega, kako se razmere na bojiščih spreminjajo. Med begunci nismo opazili večjih napetosti, morda je čutili več nezaupanja med tistimi iz različnih kriznih območij. Nezaupanje je treba vsakakor pripisati strahotam, ki so jih prestali. Mnogi so zelo zavzeti za to, da bi sami pomagali olajšati situacijo in naše delo, seveda pa se najdejo tudi izjeme. Kot primer take samooskrbe ne navedemo obiranje jabolk v samostanu Pleterje. Samostan je podaril beguncem jabolka, če bi jih bili pripravljeno sami obrati. Akcija, izvedena skupaj s Centrom za socialno delo, je bila uspešna. Dnevna oskrbnina, ki jo zagotavlja Republika Slovenija, znaša 300 dinarjev po begunču.«

Slovenci smo se nekaj časa učili živeti z vojno in se hitro prilagodili. Tudi življenju z begunci se moramo priučiti. To nikakor ni enostavno, zlasti v tako zapletenih narodnih, kulturnih, verskih in političnih razlikah, kakršne nam ponuja Balkan, ne. Ni čudno, da se pojavljajo dvomi o tem, ali so vsi tisti, ki so prišli sem, res upravičeni do pomoči. Tistim, ki mislijo, da Rdeči križ Slovenije pomaga kar vsem po vrsti, naj povemo, da so po posebnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško do statusa begunca upravičeni le tisti, ki prihajajo s kriznih področij. Ta so posebej določena, seznam teh pa imajo vsi občinski odbori. Prav tako je določeno, katere osebe so lahko begunci. Po podatkih republiškega štaba za civilno zaščito so to lahko osebe, ki prihajajo s kriznega območja Hrvaške, in sicer otroci do 14. leta starosti, matere z otroki

do 10. leta starosti, otroci brez staršev do 18. leta starosti, moški, starejši od 65 let, ženske, starejše od 60 let, fizično in psihično prizadete osebe iz aktivne populacije, ki niso delovno in obrambno sposobne, pri čemer je potrebno mnenje zdravnika, ter izjemoma in za krajši čas tudi zdrave osebe iz aktivne populacije, če se izkaže, da je družina še vedno šokirana zaradi prestanega gorja. Tudi za zadnji primer je potrebno mnenje strokovnjaka. Seveda nihče ne brani, da bi pri znanjih in prijateljih v Sloveniji ter v hotelih kot samoplačniki bivali tudi ubežniki z drugih delov Hrvaške ali iz kategorij, ki po navedenih kriterijih sicer ne bi sodili k ubežnikom.

RESNIČNOST PREHITEVA URADNE PODATKE

V Sloveniji je po zadnjih uradnih podatkih že blizu enaindvajset tisoč ubežnikov, kar je po splošnem mnenju več, kot bi jih po mednarodnih merilih lahko bilo tistim, ki jim je priznan status, je namreč dolžna tudi zagotoviti ustrezne mednarodno priznane pogoje. Neva Petek z Republiškega odbora Rdečega križa v Ljubljani nam je v ponedeljek povedala, da imajo po občinah, ki jih pokriva Dolenjski list, zabeleženo naslednje število beguncev: Sevnica 61, Krško 261, Brežice 275, Metlika 1145, Črnomelj 500, Kočevje 255, Ribnica 135, Trebnje 120 in Novo mesto 1500, skupno torej 4252. Ker smo bili potem v stiku še z nekaterimi občinskimi odbori, smo zvedeli, da so številke zlasti v Črnomlju, Metliki in Novem mestu precej višje, če k temu prištejemo še vse tiste, ki so pri sorodnikih in znancih neprijavljeni, pa bi lahko mirno trdili, da je na Dolenjskem že blizu osem tisoč beguncev s Hrvaške ali nekako ena tretjina.

Zlasti Bela krajina nosi težko breme, ki bi ga vsekakor raje delila z republiškimi ravnimi, kamor tudi spada. Tam se tudi pojavlja največ nevarnosti, kajti ubežniki so z bližnjega karlovskega območja, kjer je prebivalstvo mešano, tako pa tudi begunci. Zgodilo se je celo, da je prebivalec iz Hrvaške srbske narodnosti, zaposlen v slovenskem podjetju, pripeljal družino v Slovenijo, sam pa se podal k četnikom, bori se proti hrvaškim sosedom. Taki pojavi kvarijo odnose med ubežniki samimi, pa tudi med ubežniki in avtohtonim prebivalstvom, ki hoče sicer pomagati, vendar le tistim, ki so pomoči zares potrebni in noče biti manipulirano ne z ene ne z druge strani. Še zlasti krivično pa bi bilo, če bi bilo zaupanje tako spodkopano, da bi zaradi tega trpeli otroci, ki pri vsej tej noriji zares niso nič krivi. Že tako in tako so jim bile morda zadane nepopravljive rane.

T. JAKŠE

Sledovi groze v mladini očeh

»**D**omovina je ena nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt,« je zapisal slovenski pesnik Oton Župančič v najbolj temnih trenutkih slovenskega naroda. Domovina je v njegovih verzih po vrednosti torek izenačena z najbolj elementarnim, kar je človeku dano, to je življenje. Dati življenje za domovino, boriti se zanjo, to je še vedno tudi danes vrednota, ki pa nikakor ni dana vsem. Dana je le izbranim, mladim, močnim, sposobnim, odločnim, teh pa je med prebivalstvom malo. Veliko več je prestarjih, premalobnih, šibkih, prej potrebnih pomoči kot pa sposobnih komu pomagati. Veliko je tudi takih, ki so iz teh ali onih vzrokov dolžni le tem pomagati in so zato nanje vezani. Ta ogromna večina prestrašenih ljudi je bila v dosedanjih spopadih, kolikor jih pomni človeška zavest, tudi tista, ki je tako ali tako utrpela največje žrtve, bila izpostavljena nečloveškemu pomanjkanju, trpljenju in trpinčenju. Zato se je skoraj nagonsko usmerjala stran od spopadov, se oprjemala najmanjše rešilne bilke, ki je bila ponudena in bežala za golo življenje. Hkrati pa je s sabo nosila klico preživetja in zavesti nekega rodu in sporočilo domovini in krajih, ki jih je zapuščala. S sabo je nosila trpljenje, tugo in domotožje.

Begunstvo pozna človeštvo verjetno že od svojega rojstva. Balkan se ga v bajkah spominja iz turških časov, ko je spet dobrodu premešal njegovo narodnostno sestavo. Poznali so ga naši očeti med drugo svetovno vojno in po njej. Tudi na pragu enaindvajsetega stoletja smo mu bili priča na različnih koncih črne in rumene celine. Nikoli pa si nisimo mogli predstavljati, da bomo sami srečevali na cestah naših vasi in mest ljudi z zamolklo grozo v očeh. Pa vendar se je to zgodilo in smo sredi tega dogajanja. Kako naj bi si to predstavljali, saj nismo verjeli niti tega, da se bo kdaj ta odblek nejeverne groze pojavil v naših lastnih očeh še nedavno tega, pred nekaj meseci, ko se je na začetku sončnega poletja razplamtel vojna pri nas. Kratika sicer, a dovolj grozeča, da nam je lažje razumeti ljudi, ki sedaj prihajajo k nam, iskat miru in utehu. Če sami ne bi doživeli letalskih alarmov in neprestanega bobnenja vojaških letal nad glavami, ne vedoč, kdaj in kam bodo stresla svoj smrtonosni tovor, bi težko razumeli naslednji prizor.

Otroci med igro v improviziranem vrtcu v sejni sobi hotela Garni na Otočcu. Če zastlišjo sireno, se še vedno zdržnejo in se prestrašeno stisnejo k vzgojiteljicam Mojci in Snježani. Dolgi dnevi, prebiti v zakloniščih, so pustili svoje sledove.

Kolone beguncev so tudi na mejnem prehodu pri mostu čez Kolpo na Vinici vse dalje. Oddaljeno bobnenje eksplozij v okolici Duge Rese ne naznanjajo nič dobrega, predvsem pa ne, da se bo reka beguncev ustavila. Le kam bo Slovenija z njimi?

DO KDAJ ŠE V SRAMOTO — Vaške kapelice in znamenja so se v vaseh širom po Dolenjski zadnja leta iz podrtij, ki so jim bile sramoto, spremenile v ponos. Pri tem pa ne gre toliko za novozniklo versko vnemo, temveč prej za nov odnos do kulturne dedišine in bolj izostreno skrb za zunanjo podobo našega podeželja. Med kapelicami, ki še čakajo na prenovu, je tudi Zingarjeva v Biški vasi. Alojz Špendal, po domače Zingarjev, ki je v bližini obnovil svoj tudi iz kulturnega izročila znamenit dom, pravi, da bi vaščani kapelico že obnovili, vendar čakajo na Zavod za varstvo naravne in kulturne dedišine, da bo vrnil podobe, ki jih je zaradi obnove snel iz slepih lin, brez dovoljenja Zavoda pa si tudi ne upajo pričeti z obnovo. (Foto: T. Jakše)

NAJBOLJŠE SEVNICAŃKE — Na 2. srečanju 16 gasilskih tekmovalnih desetin Dolenjske, Posavja in Zasavja za plaketo Jožeta Smodeja so se nedavno v športni dvorani v Radečah pri članicah najboljše odrezale SevnicaŃke (na »gasilskem« ponesku po podelitvi priznanja), pred Trboveljčankami in Laščankami; pri članih so bili najspretnjši Trboveljčani, pred Hrastničani in ekipo OGZ Sevnica, ki so jo zastopali loški gasilci, medtem ko so bili veterani Hrastnika malo urnejši od Sevnicanov. Prihodnje leto naj bi srečanje gasilcev treh regij pripravili Trebanjci. (Foto: P. P.)

SREČANJE OSKRBOVANECV IN NJIHOVIH SVOJCEV — Prejšnjo soboto je vodstvo Doma upokojencev in oskrbovanecv Impoljca prijetno presenetilo obiskovalce. Oskrbovanci so pripravili pristrčen krajski kulturni spored z nastopom svoje dramske skupine in mešanega pevskega zbora, zatem pa je direktorica doma Milka Cizej predstavila prizadevanja 46-članskega travstveno-negovalskega osebja za dobro počutje oskrbovanecv. Svojci in drugi gostje so si z zanimanjem ogledali razstavo del oskrbovanecv (na posnetku), pa tudi nove prostore, v katere se je že preselilo 200 oskrbovanecv, medtem ko naj bi bilo preostalih 53 oskrbovanecv deležno prave hotelske oskrbe prihodnje leto. (Foto: P. P.)

KOČEVJE — V soboto popoldan je prvič v novi sezoni sneg pobelil kočevskoribniško dolino, točneje, njene hribovite predele. Intenzivnejše padavine so bile v noči s sobote na nedeljo, sneg pa ni povzročil večjih nevšečnosti. Kamera je ujela igranje na snegu v Kočevju. (Foto: M. Glavonjič)

30 LET AMD TREBNJE — Na nedavni skupščini ob 30-letnici društva v Trebnjem je predsednik AMZS Ludvik Willenpart izročil društvu priznanje AMZS, predsedniku AMD Trebnje Janezu Proseniku pa srebrno plaketo AMZS. Društvo se je s priznanji spomnilo svojih zaslužnih članov, priznanje častnega člana pa so izročili Viktorju Germovšku (na skrajni desni). Zatem so si z gosti ogledali nove društvene prostore, kjer so postavili na ogled kar 215 pokalov, ki so jih osvojili njihovi člani, med katerimi je gotovo najuspešnejši tekmovalc Brane Rokavec. (Foto: P. Perc)

VAŠE ŽELJE URESNIČUJE

Knorr

1000 **1000** **OLIMPIJSKIH MAJIC ALBERTVILLE '92.**

NAGRADNIH ARANŽMAJEV ZA ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE ALBERTVILLE '92.

POGOJ ZA SODELOVANJE:
10 OVITKOV **Knorr** JUH ALI **Knorr** KOCK
POŠLJITE DO 25. 11. 1991
NA NASLOV:
NAGRADNA IGRA **Knorr**
P. P. 16. 61112 LJUBLJANA
ŽREBANJE NAGRAD BO 28. 11. 1991.
IMENA DOBITNIKOV BODO OBJAVLJENA V REVIJAH:
„JANA“, „NEDELJSKI DNEVNIK“, „VEČER“,
„GORENJSKI GLAS“, „DOLENJSKI LIST“ IN
„PRIMORSKE NOVICE“.

IMETNIKOM STANOVANJSKE PRAVICE IN UPORABNIKOM STANOVANJ

V soboto, 19. oktobra 1991, je pričel veljati stanovanjski zakon, objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 18/91.

Ta zakon vam omogoča nakup stanovanj, ki jih uporabljate.

Na voljo vam je več različnih načinov nakupa, zato vam nudimo svetovanje in pomoč pri nakupu.

Pokličite nas na naš telefon (068) 23-424 ali pa nas obiščite od 28. 10. 1991 dalje med 16. in 19. uro, ob sobotah pa od 8. do 11. ure na Resljevi ulici 1/a v Novem mestu.

AG

PODJETJE ZA ZASTOPANJE, POSREDOVANJE IN SVETOVANJE »AG« NOVO MESTO D.O.O.

SOP KLEPAR

Podjetje za proizvodnjo industrijske opreme, Krško, p.o. Žadovinek 39

OBJAVLJA licitacijo

Na licitaciji bomo prodajali:

1. ZASTAVO ARGENTA 110, letnik 1978; izključna cena 100.000,00

Licitacija bo 30. 10. 1991 ob 9. uri v prostorih SOP KLEPAR, Žadovinek 39, Krško. Udeleženci plačajo 10-odst. varščino 1 uro pred začetkom licitacije na blagajni SOP KLEPAR. Kupec plača prometni davek. Ogled je mogoč na dan licitacije od 8. ure dalje.

Zavarovalnica Triglav d.d. območna enota Krško, Trg Matije Gubca 3, Krško,

organizira prodajo

poškodovanega vozila, ki bo v petek, 8/11-1991 ob 13. uri v prostorih AMD Sevnica, Glavni trg:

HONDA CIVIC CRX 1,6 i, letnik 1990/8 izključna cena 400.000,00 SLT

Ogled vozila bo istega dne od 11. do 12. ure na kraju licitacije. Kavcijo v višini 10% od izključne cene je treba plačati do pričetka licitacije. Prodaja poteka po načinu »ogledano — kupljeno«, kasnejše reklamacije se ne upoštevajo.

terme čatež

V skladu z intencijami nove zakonodaje na področju zdravstva v Republiki Sloveniji, kakor tudi v zvezi z delitvijo dela na področju zdraviliškega zdravljenja, so Terme Čatež v začetku oktobra odprle nekoliko samoplačniških ambulant. Ambulante so namenjene predvsem bolnikom, ki si želijo vrhunsko medicinsko storitev, manj čakanja in administriranja.

Gre za revmatološko, ortopedsko ambulanto za osebe s povečano telesno težo, samoplačniško ambulanto ter revmatološko posvetovalnico.

Revmatološko ambulanto, ki dela vsak dan od 8. do 14. ure, vodijo dr. Vesna Baburak-Grakalič in dr. Branka Horvat. Za prihod ni potrebna predhodna prijava pri medicinski sestri.

Ortopedsko ambulanto vodi dr. Ludvik Travnik, specialist ortoped iz Ortopedske klinike v Ljubljani. Obratuje ob petkih od 16. do 19. ure. Za pregled je potrebna telefonska prijava pri medicinski sestri v ambulanti.

Področje dela obeh ambulant so vsa revmatološka in ortopedska obolenja lokomotorne aparata, torej težave z gibalno (ortopedske bolezni) ali njihova vnetja (revmatične bolezni).

Ambulanto za osebe s povečano telesno težo vodi internist, diabetolog dr. Mira Semen. Njene storitve so namenjene osebam z večjo oziroma veliko telesno težo, ki grozi zdravju. Posebej se to nanaša na debele diabetike in hipertonike. Dr. Semenova je pripravila poseben program za predebele otroke. Pri delu te ambulante ima veliko pomoč v dobro organizirani čateški dietni kuhinji in kineziološki programirani rekreaciji (na primer v obliki različnih šol hujšanja).

Revmatološka posvetovalnica je izvirna ustanova naših zdravilišč. Vodi jo prof. dr. sci. Anton Franovič, dr. med., znani revmatolog in avtor knjig »Pogovori z revmatologom« (izdano pri Državni založbi Slovenije) in »Živeti z revmatizmom« (ČGP Delo) ter številnih razprav s področja revmatologije.

Posvetovalnica obratuje ob četrtnih od 8. do 12. ure s predhodno prijavo pri medicinski sestri v ambulanti hotela Terme.

Ambulanto za alternativno medicino vodi Dr. Vesna Baburak-Grakalič, ki že 10 let dela na tem področju z izredno dobrimi rezultati. Ambulanta obratuje vsak dan od 8. do 14. ure. Potrebno je predhodno telefonsko naročilo pri dr. V. B. Grakalič.

Hišna rehabilitacija — je novost na Slovenskem. Strokovno kineziterapijo, ročno masažo, fizikalno-revmatološke preglede vrhunskih strokovnjakov izvajamo na vašem domu po predhodni telefonski prijavi pri dr. V. B. Grakalič.

Vse informacije: v zdravstveni službi Term Čatež na telefon 0608 62-110 (interna 05 oz. 75).

Republika Slovenija
OBČINA SEVNICA
SEKRETARIAT ZA VARSTVO OKOLJA
IN UREJANJE PROSTORA

Številka: 362-2/91-3
Datum: 16. 10. 1991

Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora občine Sevnica objavlja na podlagi 27. člena Pravilnika o družbeni pomoči iz sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu v občini Sevnica

NATEČAJ

za pridobitev stanovanjske pravice na naslednjih stanovanjih, na področju Krmelja:

1. Krmelj 20, stanovanje št. 6 — trisobno stanovanje v izmeri 69,86 m²
2. Krmelj 86 a, stanovanje št. 9 — enosobno stanovanje v izmeri 30,89 m²

Obrazce vloge in vse potrebne informacije dobite na Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora, soba št. 12. Vloge bomo sprejemali do vključno 1. 11. 1991.

Kmečke dobrote na stojnici

Predstavile so se preproste kmečke ženske

V času tedna otroka so se z različnimi dobrotami na stojnici v središču Novega mesta predstavile tudi kmečke ženske. Prihajale so iz različnih krajev. Mimoidočim so ponujale pecivo, ki so ga na izviren način pripravile po receptih naših babic in prababic.

Stojnica z dobrotami, ki so jih pripravile kmečke ženske, je bila prijetna popestritev prireditve ob tednu otroka in možnost, da se predstavijo tudi ženske iz oddaljenih in hribovskih predelov. Tudi te ženske imajo smisel za lepo in dobro, vendar zaradi odmaknjenosti za to vedo le njim najbližji. Zato gre vsa zahvala pobudniku za tovrstno predstavitev.

Tudi tako bomo še bolj kot do sedaj ohranjali izročilo naših dedov. Žal se premalo zavedamo bogastva in lepote naše ljubljene domovine.
MARIJA ZUPANČIČ-GNIDOVEC

ELEKTROTEHNA SET

30% popust

v prodajalnah ELEKTROTEHNE

v Novem mestu, Črnomlju, Metliki, Sevnici, Krškem, Brežicah, ...

za kompletni program **BLACK&DECKER**

Pohitite, popust velja samo do **30. oktobra!**

Odslej tudi v Leskovcu.

Milan Skobe
MDB 9, 68273 Leskovec
pri Krškem

Revoz d.d.

15.10.1991 je Milan Skobe (AVTO-MAX) v Leskovcu pri Krškem odprl nov pooblaščen servis **Renault**.

Ob tej priložnosti mu iskreno čestitamo!

Renault

SERVIS

RENAULT

Avto življenja

